

VPLETEL BOM BELO VIJOLICO
Antologija helenističnega epigrama

KNJIŽNA ZBIRKA
POEZIJE

e-54

VPLETEL BOM BELO VIJOLICO
Antologija helenističnega epigrama

Slika na naslovnici:

Dekle pri igri z astragali, rimska kopija helenističnega izvirnika,
2. st. po Kr., Berlin, Pergamonmuseum.

Tiskana izdaja knjige je izšla leta 2009

ISBN 978-961-6519-37-3

V PLETTEL BOM BELO VIJOLICO
Antologija helenističnega epigrama

Prevedla, opombe in spremno študijo napisala
Jelena Isak Kres

Ljubljana 2020

Elektronska knjižna zbirka

e-54

Urednika zbirke *Gorazd Kocijančič* in *Vid Snoj*

VPLETEL BOM BELO VIJOLICO

Antologija helenističnega epigrama

Iz grščine prevedla, opombe in spremno študijo napisala

Jelena Isak Kres

Oblikovanje elektronske izdaje *Lucijan Bratuš*

Izdajatelj

Za KUD Logos *Mateja Komel Snoj*

Ljubljana 2020

Elektronska izdaja e-54

Elektronski vir (epub, pdf)

Način dostopa (URL):

<http://www.kud-logos.si/e-knjige/>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=28126467

ISBN 978-961-7096-55-2 (epub)

ISBN 978-961-7096-56-9 (pdf)

ΚΑΖΑΛΟ

11	Predgovor
20	Ἄλκαϊος
21	Alkáj iz Mesene
26	Ἄνύτη
27	Aníta iz Tegeje
30	Ἄντιφάνης
31	Antifán
32	Ἄντίπατρος
33	Antípater iz Sidona
38	Ἄντίπατρος
39	Antípater
44	Ἀρχίας
45	Árhija
46	Ἄσκληπιάδης
47	Asklepijád s Samosa
54	Δαμάγετος
55	Damáget
56	Διονύσιος
57	Dionízij iz Kizika
58	Διοσκουρίδης
59	Dioskuríd
60	Διότιμος
61	Diótim

62	Ἐρῦκίος
63	Eríkij iz Kizika
64	Εὐφορίων
65	Enforíon
66	Φάλαικος
67	Falájk
68	Φιλόδημος
69	Filódem iz Gadar
70	Ἡδύλος
71	Hedíl
72	Ἡγήσιππος
73	Hegésip
74	Ἑρμοκρέων
75	Hermokréont
76	Καλλίμαχος
77	Kalímah
82	Κριναγόρας
83	Krinagóra
86	Λεωνίδας
87	Leonída iz Tarenta
94	Μελέαγρος
95	Meleáger iz Gadar
108	Μναςάλκης
109	Mnasálk
110	Μοιρώ
111	Mojró

112	Ἄδηλος
113	Neznani avtor
116	Νικαίνετος
117	Nikájnet
118	Νικίας
119	Nikíja
120	Νοσσίς
121	Nosída
124	Πάμφιλος
125	Pámfil
126	Πέρσης
127	Pérses
128	Ποσειδίππος
129	Pozejdíp
142	Ῥιανός
143	Riján
144	Σιμίας
145	Simíja
146	Θεοδωρίδης
147	Teodoríd
148	Θεόκριτος
149	Teókrit
153	Helenistični literarni epigram
185	Literatura

za Martina

Vpletel bom belo vijolico, vpletel bom nežno narciso,
vpletel bom mirto in z njo lilijo, ki se smejí

Meleager, *AG* 5.147

... ljubke podobe brez konca, one same so šopek iz lilij in levkoj ...
podoba njegove edine življenjske pokrajine ... tako nepopisna, da je, naj jo je
še tolikokrat opisoval, vendarle zazvenela samo v tem, kar ni bilo izrečeno ...

Hermann Broch, *Vergilova smrt*

VPLETEL BOM BELO VIJOLICO
Antologija helenističnega epigrama

PREDGOVOR

V tej zbirki je zbranih 124 epigramov 34 različnih avtorjev iz helenističnega obdobja grške književnosti.¹ Približno tri stoletja dolga doba od smrti Aleksandra Velikega (323 pr. Kr.) pa vse do časa, ko so Rimljani zavzeli še zadnje izmed helenističnih kraljestev, ptolemajski Egipt (30 pr. Kr.), je grški književnosti podarila ne le izjemno številne, ampak tudi najlepše primerke »napisnih« pesmi v več kot deset stoletij dolgi, skorajda neprekinjeni tradiciji. Ti »maloštevilni stihi«, zapisani v elegičnih distihih, ki v časih pred helenizmom pogosto niso imeli posebne literarne vrednosti in so bili večinoma razumljeni kot dejanski napisi, vklesani, izrezljani ali še kako drugače napisani na kak predmet, so v helenizmu zacveteli kot bogata literarna zvrst, v kateri se je moral preizkusiti vsak pesnik, ki je v tistem času kaj veljal. Če se je epigrame še na začetku 4. st. pr. Kr. zbiralo in prepisovalo na papirus predvsem kot dokumentacijske referenčne vire, pa so kaj kmalu zablesteli v precej drugačni in nič več zgolj priročniško arhivski vlogi. Poslej so jih namreč vse bolj opredeljevali specifični literarno-estetski kriteriji »larpurlartistično« zasnovanih antologij.

V naboru epigramov pričujoče zbirke zato sicer lahko srečamo tudi prepise s kamnov ali drugih popisnih materialov, vendar gre v veliko večjem obsegu za primere, kjer je »napisnost« le še nekakšna zunanja žanrska poetična forma, ki napis – ali pa zgolj njegovo »napisno« obliko – samo imitira. Raznolike teme in

¹ Število 34 drži pod pogojem, da gre pri imenih »Antipater« in »Antipater iz Sidona« za istega avtorja. Kadar (v redkih primerih) zaradi negotovih datacij obstaja možnost, da kateri izmed avtorjev oziroma epigramov ni iz obdobja helenizma, je to označeno v sprotnih opombah.

pristopi glede na starejša ohranjena dela grške poezije večkrat učinkujejo nadvse inovativno, ne le kot posledica razcveta same zvrsti, ampak tudi vsebinsko. Te pesmice večkrat ponudijo bralcu nekaj tako drugačnega in posebnega glede na dotedanjo žanrsko tradicijo, da se včasih zazdijo bolj podobne današnji moderni kakor pa neposredno predhodni poeziji. S ščepcem udarniškega poguma bi lahko celo rekli, da so literarni epigrami prve prave kratke bralne pesmi ne le v antiki, ampak tudi v zgodovini moderne evropske književnosti.

Največ »napisnih« pesmi je v naš čas prijadralo preko zapletene preoddajne zgodovine zbiranja v večavtorske antologije. Te so nosile različna imena, od prve (nam znane) iz 1. st. pr. Kr., z naslovom *Venec*, pa do današnje *Grške antologije*, ki je svojo bolj ali manj končno obliko dobila v 10. st. po Kr. Zbirka *Venec*, ki jo je sestavil Meleager iz Gadar, ni vsebovala samo epigramov iz helenističnega časa, ampak tudi nekatere iz arhaičnega in klasičnega obdobja. V mnogih sledečih stoletjih, skozi številne redakcije, prepisovanja, vključevanja in izpuščanja zgodnejših in sodobnih avtorjev, se je nazadnje izoblikoval ogromen korpus (v 16 knjigah), ki nosi ime »Grška antologija« (*Anthologia Graeca*, v nadaljevanju *AG*). Vendar poudarimo še enkrat: pričujoč izbor predstavlja le tiste avtorje iz *AG*, ki so oziroma naj bi živeli v helenizmu. Poleg epigramov iz *AG* pa je tu še deset tistih epigramov pesnika Pozejdipa, ki niso prišli do našega časa preko te zbirke (kar pa še ne pomeni, da nikoli niso bili vključeni v katero izmed mnogih njenih predhodnic z drugačno usodo), temveč so bili odkriti z najdbo *Milanskega papirusa* šele leta 1993. Širša javnost je te epigrame spoznala leta 2002, ko sta jih objavila Austin in Bastianini (*AB*).²

Kot celota so epigrami izbrani tako, da so z njimi zastopani pomembnejši epigramatiki iz helenističnega obdobja, navedeni pa so po abecednem vrstnem redu. Z izjemo enega samega primera (Hegésip, *AG* 6.266), ki odstopa tudi v

2 Austin in Bastianini, *Posidippi Pellaei quae supersunt omnia*.

izvirniku, vse pesmi v prevodu ohranjajo – epigramatični zvrsti najljubšo – metrično formo elegičnega distiha. Izvirniku in prevodu so dodana le najnujnejša pojasnila, medtem ko spremna beseda vsebuje nekoliko obsežnejše število teh »dodatkov« pod črto. Če slednje kdo morda doživlja kot »neprijetno goščavo opomb«, jih brez vsake škode lahko mirno preskoči.

Poleg tega, da imamo zaradi antologijske zasnove namesto z enim opravka z več kot 30 imeni avtorjev, tudi v pesmih samih zaradi narave zvrsti zelo pogosto nastopajo številna osebna in krajevna imena. (Mnoga med njimi pripadajo znamenitim osebam, kot so Homer, Heziod, Erina, Sofokles, Antimah in Kalimah, pri številnih pa gre tudi za posvem neznane običajne ljudi vseh starosti, od otrok in mladostnikov do odraslih in starostnikov.) Pri njih so v prevodu iz praktičnih razlogov povsod, kjer se je zdelo potrebno, vključeni tudi naglasi. Naglasna mesta prevedenih imen se ujemajo z avtentičnimi naglasnimi mesti (Ζηνοφίλα: Zenofila, Μοιρώ: Mojró), razen v primerih, kjer so se drugače slovenjene oblike v vsakdanji rabi že tako zakoreninile, da bi jih bilo nesmiselno popravljati nazaj v avtentične (Φάλακκος: Falájk, Πειθώ: Pêjto),³ ali kjer zaradi naglasa na zadnjem zlogu, ki v slovenski obliki odpade, to ni mogoče in se naglas posledično prenese na predzadnji zlog (Πελασγοί: Pelázgi, Ἀλφειός: Alféj).

Končnice oblik grških imen so, kot je v navadi, v slovenski verziji (zlasti pri imenih z več kot dvema zlogoma) včasih nekoliko spremenjene, skrajšane

3 Verz si zaradi pesniške svobode kdaj pa kdaj vendarle privoščiti avtentična naglasna mesta tudi v primerih, ko so ta v nasprotju z bolj uveljavljenimi, prim. v prevodu tradicionalno naglašeno obliko Himénaj (AG 7.182), ki se na drugem mestu pojavi z avtentičnim naglasom kot Himénaj (AB 50). O siceršnji nerešljivosti mnogih težav pri naglaševanju in o naglasu kot »boleči točki« gl. Mihevc-Gabrovec, »Pripombe k pisavi in rabi grških in latinskih imen in tujk.« O slovenjenju imen gl. zlasti Gantar, »Nekaj misli o pisavi antičnih imen in strokovnih izrazov,« ter Aubelj, *Antična imena po slovensko*. O jedrnato formuliranih »treh osnovnih načelih« naglaševanja in formuliranja oblik, ki so vplivala na osnovni princip slovenjenja imen v tej knjigi, gl. Movrin, »Index nominum,« 317. Zanimiv primer, ki lepo ponazori raznolikost (naglasnih in oblikovnih) težav v zvezi s slovenjenjem imen, je opisan v opombi k prevodu epigrama Krinagóra iz Mitilene (AG 6.161).

(Ἀρχεάδης: Arheád) ali podaljšane (Ἑρμοκρέων: Hermokréont), da ne bi prišlo do zmede pri sklanjanju v slovenščini.⁴ Pri slovenjenju imen sem se (nekoliko v nasprotju s splošnejšim običajem, vendar večji avtentičnosti na ljubo) trudila grško *sigmo* (namesto z običajnejšim »z«) povsod, kjer gre, dosledno nadomeščati s slovensko črko »s« (Ἡγήσιππος: Hegésip, Ἀρσινόα: Arsinója), razen pri (po lastni presoji)⁵ že uveljavljenih oblikah (Ποσειδίππος: Pozejdíp, Διονύσιος: Dionízij). Po napornem večtedenskem (!) pretresanju je obveljala tudi odločitev za smiselno, čeprav zagotovo ne povsem nesporno črko »j«, ki nekoliko omehča sklonljivi del besede in se zato pojavi tam, kjer gre za končnico (Δανάη: Danája, Σιμίαια: Simíja) ali njeno izpeljavo (Ἀσκληπιάδης: Asklepijád). Ženska imena na –e so, kot je navada, slovenjena s končnim –a (Ἀμβροσίη: Ambrosíja), razen v dvozložnicah (Ἥπει: Hípe).

Nekatere izmed omenjenih odločitev so zaradi zaupanja vrednega standarda, ki ga je uveljavil tehtno premišljen sistem v knjigi Bronislave Aubelj *Antična imena po slovensko*, morda videti nepotrebne, vendar zagotovo ne morejo biti odvečne, če na problem slovenjenja imen gledamo skozi nemirne oči sokratovskega obada, ki nas sili v neprestano »preizpraševanje« obstoječih norm. Slednje pogosto dopuščajo različne možnosti (kot na primer dejstvo, da »niti izvirni

4 Neskrajšane ostajajo npr. tiste daljše besede (z več kot dvema zlogoma), ki imajo pred končnico neizgovorljivi soglasniški sklop in jih je nemogoče skrajšati tako kot sicer: Διοκλῆς je Dioklés (lahko tudi Diokléj; roditelj: Diokléja). V redkih primerih si slovenjena oblika imena dovoli pesniško svobodo in je popolnoma poistovetena z grško imenovalniško obliko zgolj zaradi potreb verza: Ἀχρυλῖς je Ahrilís namesto Ahrilída, Ἐχεκράτιδης je Ehekratídes namesto Ehekratíd, Εὐδοξος je Évdoksos namesto Évdoks.

5 Neizogibna *lastna presoja* posameznika o tem, kaj je (ne le pri tvorbi oblik, ampak tudi pri naglaševanju) že uveljavljeno in kaj še ne, je lahko včasih nekoliko težavna, a se ji je nemogoče izogniti. Zaradi navajenosti na drugačno zvočno podobo bi bilo namreč težko vztrajati pri avtentično naglašeni in bližje avtentičnim oblikam slovenjenih imenih, kot so npr.: Aléksandros, Sofoklés, Évboja, Mávsol ipd.

latinski niti izvirni grški naglas ne moreta veljati za napačna«)⁶ in smo že zato skorajda primorani v vsaj načelno odločanje o sistemu, ki mu bomo sledili. Poleg tega je tudi v zvezi z drugimi podobnimi vprašanji večkrat povsem nemogoče uskladiti številne med seboj si nasprotujoče, a kljub temu enako tehtne argumente *za* in *proti* določenim odločitvam, tako da se preko vprašanj o naglasu kaj hitro lahko nehote znajdemo sredi naporne črkarske pravde. Tu pa je resnično težko ugovarjati misli, da »*po črki boljši jed ne bóde/ in zavolj črke ne trpi nič škode,*« zato se verjetno ne bo hudoval nihče, ki bi se v določenih primerih odločil drugače. V zgornjih primerih gre le za uporabo enega od možnih načinov, ki ne želi nagovarjati k zavezujočemu pravilu.

Zaradi stoletij prepisovanja s papirusa na papirus se v današnjih verzijah izvirnih besedil soočamo z mnogimi nerazumljivimi ali nečitljivimi mesti, ki jih moderni izdajatelji grškega besedila s pomočjo kritičnega aparata včasih poskušajo samo predstaviti, pogosto pa predlagajo tudi lastne tekstnokritične rešitve. S tekstnokritičnimi križi in težavami se zato soočajo tudi prevajalci, ki sledijo eni ali več izdajam, nemalokrat pa po svoji presoji izdelajo tudi nekakšno lastno tekstnokritično varianto besedila. Grško besedilo v tej knjigi sledi drugi izdaji *Grške antologije*, ki jo je pripravil Hermann Beckby,⁷ na določenih mestih pa povzame tudi tekstnokritične rešitve nekaterih drugih izdaj, zlasti Dübnerja in Cougnyja⁸ ter Patona.⁹

6 Aubelj, *Antična imena po slovensko*, xxii, op. 15.

7 Beckby, *Anthologia Graeca*.

8 Dübner in Cougny, *Epigrammatum anthologia Palatina cum Planudeis et appendice nova*.

9 Paton, *Greek Anthology*. (Patonova izdaja temelji tudi na izdaji Stadtmüller, *Anthologia Graeca epigrammatum Palatina cum Planudea*.)

Kritični znaki v grškem besedilu pomenijo naslednje:

[] Oglata oklepaja označujeta lakuno (=mesto v besedilu, kjer so besede nečitljive zaradi poškodb na papirusu). Pri nečitljivem besedilu sredi vrstice sta uporabljena oba oklepaja, na koncu vrstice le prvi oklepaj [..., na začetku pa le drugi ...]. Besedilo, označeno z oklepaji, vsebuje predlagane dopolnitve sodobnih izdajateljev.

┘┘ Polovična oglata oklepaja označujeta lakuno, ki jo je mogoče dopolniti iz stranske preoddaje. Uporabljata se enako kot oglata oklepaja.

† Križ (*crux interpretum*, znan tudi kot *obelus*) pomeni, da je beseda (ali več besed) v besedilu tako očitno pokvarjenih, da jih izdajatelj ne more razumeti. Če je pokvarjena le ena beseda, je uporabljen le en *crux* in sicer pred to besedo, če pa sta pokvarjeni dve ali več besed, so te besede vključene znotraj dveh znakov.

. Pika pod črko pomeni, da je črka na tistem mestu v besedilu slabo čitljiva ali nečitljiva.

– Pomišljaj napoveduje menjavo govorca oziroma dobessedni navedek.

ZAHVALE

Zahvaljujem se Gorazdu Kocijančiču najprej za povabilo in spodbudo k prevajanju, nato pa še za razumevajoče nepriganjanje k dokončanju projekta; Nadi Grošelji za temeljit pregled in mnoge nadvse dobrodošle sugestije k izboljšavi prevedenih verzov, zlasti kar se tiče njihove metrične podobe; Marku Marinčiču za poglobljeno in potrpežljivo branje ter številne smiselne in domiselne slogovne in vsebinske pripise k najstarejši verziji spremne besede, pa tudi za neprecenljivo pomoč ob razmislekih v zvezi s težavnejšimi literarnozgodovinskimi vprašanji; Andreji N. Inkret za natančne popravke in uporabne predloge za izboljšanje sloga in razumljivosti spremne besede, prav tako za prijateljsko pripravljenost poslušati in komentirati razpredanja o temah, povezanih z epigrami, pa tudi za hitro intervencijo pri dostopu do težje dosegljivih virov sekundarne literature; za slednje se zahvaljujem tudi Matjažu Babiču. Cirilu Staniju se zahvaljujem za pomoč pri vprašanjih, ki se tičejo slovenske slovnice in pravopisa, Jožetu Koscu pa za vse odgovore ob zagatah z botaničnimi vprašanji. Ob zadnji redakciji pa gre velika zahvala še Davidu Movrinu za podroben pregled tipkopisa in številne predloge za izboljšavo celote, predvsem pa za neutrudno pripravljenost z izjemnim poznavanjem priskočiti na pomoč ob tisočerihih najrazličnejših vprašanjih, tokrat zlasti v zvezi z računalniškimi programi, dostojnim citiranjem bibliografije in slovenjenjem grških imen. Odgovornost za vse odločitve je seveda moja.

Ἐπιγράμματα

Epigrami

Ἄλκαῖος

AG 7.1

Ἑρώων τὸν ἀοιδὸν Ἴω ἔνι παῖδες Ὀμηρον
ἤκαχον ἐκ Μουσέων¹ γρῖφον ὑφηνάμενοι·
νέκταρι δ' εἰνάλιαι Νηρηίδες ἐχρίσαντο
καὶ νέκυν ἀκταίη θῆκαν ὑπὸ σπιλάδι,
ὅττι θέτιν κύδηνε καὶ υἷέα καὶ μόθον ἄλλων
ἠρώων Ἴθακοῦ τ' ἔργματα Λαρτιάδεω.
ὀλβίστη νήσων πόντῳ Ἴος, ὅττι κέκευθε
βαιῆ Μουσάων ἀστέρα καὶ Χαρίτων.

5

¹ Po drugi variati ἐκ Μοιρέων (= Parcarum).

Alkáj iz Mesene, ok. 200 pr. Kr.

AG 7.1

Ko so otroci na Iosu pevcu herojev, Homerju,
stkali umétno past, z njo so ga strli na smrt.¹
Hčere Nereja z morjá so ga z nektarjem najprej natrle,²
mrtvega pevca nato dele pod brežno so kleč,
saj je pel o Tetidi s sinom in bojih herojev 5
ter o tem, kar nekoč stóril Laertov je sin.³
Ios po sreči prekaša ostale otoke na morju,
majhen, a skríl pod zemljó hárit je zvezdo in muz.

-
- 1 *umétno past*: Dobesedno »uganko od muz«. »Od muz« je spretnost, s katero so otroci sestavili uganko. Uganka, ki je Homer ni znal rešiti, se je glasila: »Kar smo ujeli, je proč, kar nismo ujeli, imamo.« (Prev. Kajetan Gantar.) Odgovor: »Uši.«
- 2 *Hčere Nereja*: Nereide, morske nimfe.
- 3 *je pel o Tetidi s sinom ... Laertov je sin*: Tetida je Ahilova mati, Laert Odisejev oče; junaka nastopata v Iliadi in Odiseji.

AG 7.412

Πᾶσά τοι οἰχομένω, Πυλάδη, κωκύεται Ἑλλάς
ἄπλεκτον χαίταν ἐν χροῖ κειραμένα·
αὐτὸς δ' ἀτμήτιο κόμας ἀπεθήκατο δάφνας
Φοῖβος, ἐὼν τιμῶν ἢ θέμις ὕμνοπόλον·
Μοῦσαι δ' ἐκλάουσάντο, ῥόον δ' ἔστησεν ἀκούων
Ἄσωπὸς γοερῶν ἦχον ἀπὸ στομάτων·
ἔλληξεν δὲ μέλαθρα Διωνύσοιο χορείης,
εὔτε σιδηρεῖην οἶμον ἔβης Ἄϊδεω.

AG 9.519

Πίομαι, ὦ Ληναῖε, πολὺ πλέον, ἢ πίε Κύκλωψ
νηδὺν ἀνδρομέων πλησάμενος κρεάων·
πίομαι. ὥς ὄφελόν γε καὶ ἔγκαρον ἐχθροῦ ἀράξας
βρέγμα Φιλιππεΐης ἐξέπιον κεφαλῆς,
ὅσπερ ἔταιρείοιο παρὰ κρητῆρι φόνοιο
γεύσατ' ἐν ἀκρήτῳ φάρμακα χευάμενος.

AG 7.412

Grčija vsa zdaj, Pilád, ko odšel si, za tabo žaluje,⁴
striže do kože kratkó svoje razpete lase,
sam Apolon je lovor odložil z nestriženih kodrov,
svojemu pevcu tako dolžno izkazal je čast.
Muze jokale so in Asóp svoj tok je ustavil,⁵
brž ko slišal je zvok krikov iz žalostnih ust,
zborovski ples v Dionizovi hiši takoj je ponehal,
ko si podal se na pot v Had po železni stezí.

5

AG 9.519

Pijem, Lenáj, še bolj kakor Kíklop takrat je popival,⁶
ko je do sita naphal z mesom človeškim svoj vamp.
Pijem. Želim, da lahko bi raztreščil sovražniku glavo,
in iz lobanje izpil Filipu mokre sluzi.⁷
Tudi on sam ob čaši prijateljev kri je okusil,
ko poprej je nasul v vino nemešano strup.⁸

5

4 *Pilád*: Znamenit igralec.

5 *Asóp*: Asóp je ime štirih grških rek: peloponeške, tesalske, bojotske in reke pri Termopilah v okraju Trahis.

6 *Lenáj*: Dionizov vzdevek.

7 *Filipu*: Filip V., sin Demetrija II. Makedonskega.

8 *poprej je nasul v vino nemešano strup*: Na ta način naj bi Filip med drugimi zastrupil tudi politika in državnika Arata.

AG 16.196

Τίς σε τὸν οὐχ ὀσίως ἠγρευμένον ὦδε πεδήσας
θήκατο; τίς πλέγδην σὰς ἐνέδησε χέρας
καὶ πιναρὰν ὄψιν τεκτήνατο; ποῦ θοὰ τόξα,
νήπιε, ποῦ πικρὴ πυρφόρος ἰοδόκη;
ἦ ῥα μάτην ἐπόνησε λιθοξόος, ὅς σε, τὸν οἴστρω
κυμήναντα θεούς, τῆδ' ἐνέδησε πάγη.

5

AG 16.226

Ἔμπνει Πὰν λαροῖσιν ὄρειβάτα χεῖλεσι μοῦσαν,
ἔμπνει ποιμενίῳ τερπόμενος δόνακι,
εὐκελάδῳ σύριγγι χέων μέλος, ἐκ δὲ συνωδοῦ
κλάζε κατιθύνων ῥήματος ἀρμονίην·
ἀμφὶ δὲ σοὶ ῥυθμοῖο κατὰ κρότον ἔνθεον ἶχνος
ῥησέσθω Νύμφαις ταῖσδε μεθυδριάσιν.

5

AG 16.196

Kdo te, ujetnik, tako brezbožno je vklenil v okovje,⁹
kdo ti je roki trdno zvezal za hrbtom navzkriž
in zasnoval tvoj obraz ves umazan? Kje lok je okretni,
fantek, kje trpki je tul, poln plamenečih puščic?
Tisti kipar, ki je tebe, ki vnemaš s strastjo še bogove, 5
v takole past prignal, ta se je mučil zaman.

AG 16.226

Vpihni od ust blagoglasnih ji glasbo, o Pan gorohodec,
vpihni, naj te radosti tvoja pastirska piščal,
pesem razlij iz prijetno zveneče siringe in njene
zvoke ubiraj tako, kot jih besede pojo.
Vseokrog tebe ob ritmu udarcev v božanskem zanosu 5
nimfam vodá naj korak v prosti razveže se ples.

9 *ujetnik*: Epigram opisuje kipec boga Erosa z zvezanimi rokami in brez orožja.

Ἄνυτη

AG 6.123

Ἔσταθι τᾶδε, κράνεια βροτοκτόνε, μηδ' ἔτι λυγρὸν
χάλκεον ἄμφ' ὄνυχα στάζε φόνον δαΐων·
ἄλλ' ἀνά μαρμάρεον δόμον ἡμένα αἰπὺν Ἀθάνας,
ἄγγελλ' ἀνορέαν Κρητὸς Ἐχεκρατίδα.

AG 7.202

Οὐκέτι μ' ὡς τὸ πάρος πυκιναιῖς πτερύγεσσιν ἐρέσσω
ὄρσεις ἐξ εὐνήης ὄρθριος ἐγρόμενος·
ἦ γάρ σ' ὑπνώοντα σίνις λαθρηδὸν ἐπελθὼν
ἔκτεινεν λαιμῷ ρίμφα καθεῖς ὄνυχα.

AG 7.215

Οὐκέτι δὴ πλωτοῖσιν ἀγαλλόμενος πελάγεσσιν
αὐχέν' ἀναρρίψω βυσσόθεν ὀρνύμενος,
οὐδὲ παρ' εὐσκάλμοιο νεῶς περικαλλέα χεῖλη
ποιφυζῶ τὰμᾶ τερπόμενος προτομᾶ·
ἀλλά με πορφυρέα πόντου νοτὶς ὥσ' ἐπὶ χέρσον,
κεῖμαι δὲ † ραδινὰν τάνδε παρ' ἠίονα.

5

Aníta iz Tegeje, ok. 300 pr. Kr.

AG 6.123

Dren, ki ubijal si smrtnike, tukaj zdaj stoj, naj s konice¹⁰
bronaste več ne kaplja trpka sovragova kri,
temveč sedé v visokem Ateninem marmornem templju
pričaj, kako je možat Ehekratídes Krečan.

AG 7.202

Nič me več ne boš ob prhutanju z gostimi krili,
zgodaj ob jutrih bedeč vstati iz postelje gnal:
v spanju se namreč skrivaj ti je ropar kradljivi približal,
hitro zasadil ti v vrat krempeľ in z njim te ubil.¹¹

AG 7.215

Nič se več ne bom radostil na plovnih valovih
in se iz morskih globin z vratom poganjal navzgor,
nikdar več prhal vzdolž vesel ob ladji z olepšanim kljunom¹²
ter se pri tem veselil svoje podobe na njem:
vode škrlatne morjá so me vrgle na suho obalo, 5
tu na obrežju ležim, v drobcenem pesku, delfin.¹³

¹⁰ *Dren*: Kopje iz drenovega lesa.

¹¹ Epitaf za petelinom.

¹² *ladji z olepšanim kljunom*: V izvirniku ima ladja poleg olepšanega kljuna tudi še »dobre vilice«, na katere so bila z jermeni pritrjena vesla.

¹³ *delfin*: Beseda je dodana v prevodu, izvirnik je nima.

AG 16.228

Ξεῖν', ὑπὸ τὰν πετέαν τετρυμένα γυῖ' ἀνάπαυσον·
ἀδύ τοι ἐν χλωροῖς πνεῦμα θροεῖ πετάλοις·
πίδακά τ' ἐκ παγᾶς ψυχρὰν πίε· δὴ γὰρ ὀδίταις
ἄμπαυμ' ἐν θερινῷ καύματι τοῦτο φίλον.

AG 16.228

Tujec, pod brestom spočij si od hoje utrujene ude,
sapica vetra sladkó v listju zelenem šumlja.
Pij ohlajeni studenec izvira: v poletni vročini
vsem je popotnikom všeč takle prijeten oddih.

Ἄντιφάνης

AG 11.322

Γραμματικῶν περίεργα γένη, ρίζωρύχα μούσης
ἀλλοτρίας, ἀτυχεῖς σῆτες ἀκανθοβάται,
τῶν μεγάλων κηλίδες, ἐπ' Ἡρίνην δὲ κομῶντες,
πικροὶ καὶ ξηροὶ Καλλιμάχου πρόκυνες,
ποιητῶν λῶβαι, παισὶ σκότος ἀρχομένοισιν,
ἔρροϊτ', εὐφώνων λαθροδάκναι κόριες.

5

Antifán iz Makedonije, 1. st. pr. Kr. / 1. st. po Kr.

AG 11.322

Rod nadležni gramatikov, muzi, ki drugim pripada,
 ruvate splet korenin, molji, med trnjem doma,
madeži vélikih, vi, ki se radi bahate z Erino,¹⁴
 pusto, pedantno gorjé, bedni Kalimaha psi,
mrak ste za dečke, ki komaj začenjajo, smrt za poete,
 proč, uši, ki nažró vse, kar prijetno zveni.

5

¹⁴ *se radi bahate z Erino*: Saffino sodobnico, grško pesnico Erino z Rodosa, so aleksandrinski pesniki zelo cenili.

Ἄντίπατρος

AG 6.46

Τὰν πρὶν Ἐνυαλίοιο καὶ Εἰράνας ὑποφᾶτιν,
μέλπουσαν κλαγγὰν βάρβαρον ἐκ στομάτων,
χαλκοπαγῇ σάλπιγγα γέρας Φερένικος Ἄθάνᾳ,
λήξας καὶ πολέμου καὶ θυμέλας, ἔθετο.

AG 6.159

Ἄ πάρος αἵματόεν πολέμου μέλος ἐν δαΐ σάλπιγξ
καὶ γλυκὺν εἰράνας ἐκπροχέουσα νόμον
ἄγκειμαι, Φερένικε, τεὸν Τριτωνίδι κούρα
δῶρον, ἐριβρύχων παυσαμένα κελάδων.

AG 6.160

Κερκίδα τὰν ὀρθρινὰ χελιδονίδων ἅμα φωνᾶ
μελομένην, ἰστῶν Παλλάδος ἄλκυόνα,
τόν τε καρηβαρέοντα πολυρροΐβδητον ἄτρακτον,
κλωστῆρα στρεπτᾶς εὐδρομον ἀρπεδόνας,
καὶ πήνας καὶ τόνδε φιληλάκατον καλαθίσκον,

5

Antípater iz Sidona, konec 2. st. pr. Kr.

AG 6.46

Njo, ki je prej kot spodbudnica k vojni in miru trobila,
krik, barbarsko pojoč, s svojih je spuščala ust,
tole broneno trobento, je dal Ferenikos Ateni,¹⁵
zdaj, ko hkrati je z bitk in od oltarjev odšel.

AG 6.159

Jaz, trobenta, ki v ognju krvavo sem pesem trobila,
prav tako sladki napev, kadar se vrnil je mir,
tu ležim, Ferenik, kot tvoje darilo Ateni,
zdaj, ko utihnil je moj zvok, ki glasno je rjovel.

AG 6.160

Tkalski čolniček, ki zjutraj zapoje ob lastovic petju,
ki kot vodomec pojoč v statvah Atene slovi,
zraven brenčeče vreteno, z glavó navzdol obteženo,
– urni predilec je to, prede nasukano nit –
z njima navitke v košarici, takšni, ki preslico ljubi,

5

¹⁵ *broneno trobento*: Trobenta je v grški literaturi eden glavnih atributov boginje Atene, ki velja tudi za njeno izumiteljico (Argejci so jo zato častili kot Ateno Σάλπιγξ). Uporabljali so jo za naznanitev začetka bitke (po drugi razlagi je zvok »barbarski« zaradi etruščanskega izvora trobente), druga vrsta trobente, ki jo je iznašel egipčanski bog Oziris, pa se je uporabljala za sklicevanje ljudi k žrtvenim obredom.

στάμονος ἀσκητοῦ καὶ τολύπας φύλακα,
παῖς ἀγαθοῦ Τελέσιλλα Διοκλέος ἄ φιλοεργός
εἰροκόμων κούρα θήκατο δεσπότηδι.

AG 7.14

Σαπφῷ τοι κεύθει, χθῶν Αἰολί, τὰν μετὰ Μούσαις
ἀθανάταις θνατὰν Μοῦσαν ἀειδομένην,
ἂν Κύπρις καὶ Ἔρωσ συνάμ' ἔτραφον, ἅς μετὰ Πειθῷ
ἔπλεκ' ἀείζων Πιερίδων στέφανον,
Ἐλλάδι μὲν τέρψιν, σοὶ δὲ κλέος. ὦ τριέλικτον
Μοῖραι δινεῦσαι νῆμα κατ' ἠλακάτας,
πῶς οὐκ ἐκλώσασθε πανάφθιτον ἡμᾶρ ἀοιδῶ
ἄφθιτα μῆσαμένα δῶρ' Ἐλικωνιάδων;

5

AG 7.34

Πιερικὰν σάλπιγγα, τὸν εὐαγέων βαρὺν ὕμνων
χαλκευτάν, κατέχει Πίνδαρον ἄδε κόνις,
οὗ μῆλος εἰσαΐων φθέγξαιό κεν, ὡς ἀπὸ Μουσῶν
ἐν Κάδμου θαλάμοις σμῆνος ἀπεπλάσατο.

váruje prejo in nit, spretno izdelano z njo,
hči Diokléja, ki dober je mož, Telésila pridna,
dala je v dar gospe devi, zaščitnici tkalk.

AG 7.14

Sapfo pokrivaš, o zemlja ajolska: ob muzah nesmrtnih
pesmi so pele o njej, muzi pri smrtnih ženah.
Kipris in Eros sta skupaj jo vzgajala, z njo tudi Pějto¹⁶
pletla je večno zelen venec boginj Pieríd.¹⁷
Radost za Grčijo, zate pa slava! O Mojre, ki s preslic¹⁸ 5
svojo vrtinčite nit trikrat zasukanih prej,
le kako, da niste napredle nesmrtnega dneva
njej, ki je spesnila muz samih nesmrtni dari?

AG 7.34

Pindarja tukajšnja prst, pierijsko trobento, prekriva,
njega, ki bil je težák, vzvišenih himen kovač,
če njegovo bi pesem zaslišal, bi vzkliknil: »Gotovo
v Kadmovi spalnici roj muz je to pesem skoval!«¹⁹

16 *Pějto*: Pejtó (Prigovarjalka) je boginja prigovarjanja in prepričevanja, ki so jo včasih enačili tudi z boginjo ljubezni.

17 *Pieríd*: Muze, imenovane tudi Pieride, izvirajo iz severnogrške pokrajine Pierije.

18 *Mojre*: Mojre (pri Rimljanih Parke) so bile tri sestre, boginje usode: Klotó je nit življenja predla, Láhesis jo je odmerjala, Átropos pa prerezala.

19 *Kadmovi*: Kadmos je legendarni ustanovitelj Teb, ki se je poročil s Harmonijo, hčerko Aresa in Afrodite.

AG 7.146

Σῆμα παρ' Αἰάντειον ἐπὶ Ῥοιτηῖσιν ἀκταῖς
θυμοβαρῆς Ἄρετὰ μύρομαι ἐζομένα,
ἀπλόκαμος, πινόεσσα, διὰ κρίσιν ὅτι Πελασγῶν
οὐκ ἀρετὰ νικᾶν ἔλλαχεν, ἀλλὰ δόλος.
τεύχεα δ' ἂν λέξειεν Ἀχιλλέος· –Ἄρσενος ἀκμᾶς,
οὐ σκολιῶν μύθων ἄμμες ἐφιέμεθα.

5

AG 7.209

Αὐτοῦ σοὶ παρ' ἄλωνι, δυηπαθὲς ἐργάτα μύρμηξ,
ἠρίον ἐκ βώλου διψάδος ἐκτισάμαν,
ὄφρα σε καὶ φθίμενον Διοῦς σταχυητρόφος αὖλαξ
θέλγη ἄροτραίη κείμενον ἐν θαλάμῃ.

AG 7.146

Tu, ob Ajantovem grobu sedim, na rojtejskem obrežju,²⁰
jaz, Vrlina, hudo žalostna točim solzé,
neurejena, ostrižena, saj po sodbi Pelazgov²¹
zmaga Vrlini ne gre, pač pa Zvijači v roke.
Tole bi reklo orožje Ahilovo: »Moč in možatost
jaz si želim in ne zvito lažnivih besed!«

5

AG 7.209

Tukaj, ob gumnu, o mravlja, ki težke napore opravljaš,
zgradil iz žejne zemljé zate gomilo sem to,
da še po smrti ležečo te v sobici, s plugom nastali,
Demetrin skrival bo čar, brazda, ki klasje zori.

²⁰ *rojtejskem*: Rójtej (Rhoíteion), danes Baba Kale, je bilo mesto v Troadi (na rtu pri Helespontu), blizu katerega je bil grob grškega junaka Ajanta in njemu posvečeno svetišče. Mark Antonij je kip junaka iz tega svetišča odnesel v Egipt kot darilo Kleopatri, Oktavijan pa ga je l. 31 pr. Kr. vrnil v Rojtej. Ajant (znan kot Ajant Veliki) se je po Ahilovi smrti sprl z Odisejem za Ahilovo vojaško opravo. Orožje je pripadlo Odiseju, Ajantu pa se je omračil um in je napravil samomor.

²¹ *Pelazgov*: Nekateri grški avtorji so imenovali Pelazge tista ljudstva, ki so živela v Grčiji pred prihodom Grkov, drugi (kakor tudi Antipater v pričujočem epigramu) pa so ime uporabljali kot sinonim za Grke.

Ἄντίπατρος

AG 6.174

Παλλάδι ταὶ τρισαὶ θέσαν ἄλικες, ἴσον ἀράχνα
τεῦξαι λεπταλέον στάμον' ἐπιστάμεναι·
Δημῶ μὲν ταλαρίσκον εὐπλοκον, Ἄρσινόα δὲ
ἐργάτιν εὐκλώστου νήματος ἡλακάταν,
κερκίδα δ' εὐποίητον, ἀηδόνα τὰν ἐν ἐρίθοις,
Βακχυλὶς, εὐκρέκτους ἄ διέκρινε μίτους·
ζῶειν γὰρ δίχα παντὸς ὀνειδέος εἶλεθ' ἐκάστα,
ξεῖνε, τὸν ἐκ χειρῶν ἀρνυμένα βίοντον.

5

Antípater²²

AG 6.174

Tri vrstnice, ki znajo napresti pretanjšano prejo,
tanko kot nit pajčevin, dale Paládi so v dar:
košek lepo pleteni Demó, Arsinója pa pridno
preslico, takšno, ki z njo lično nasuka se nit;
slavca med tkalci, čolniček mehko izrezljan, Bakhilída, 5
niti, spredene lepo, z njim je ločila lahko.
Vsaka od njih je izbrala povsem brezgrajno življenje,
vsaka si z lastno rokó, tujec, služila je kruh.

²² Poleg imena v *Grški antologiji* ob teh epigramih ni druge označbe; lahko da je avtor Antipater iz Sidona, morda pa tudi Antipater iz Tesalonike (1. st. po Kr.).

AG 6.276

Ἡ πολύθριξ οὐλας ἀνεδήσατο παρθένος Ἴππη
χαίτας, εὐώδη σμηχομένα κρόταφον·
ἤδη γάρ οἱ ἐπῆλθε γάμου τέλος· αἰ δ' ἐπὶ κουρῆ²
μίτραι παρθενίας αἰτέομεν³ χάριτας.
Ἄρτεμι, σῆ δ' ἰότητι γάμος θ' ἅμα καὶ γένος εἶη
τῇ Λυκομηδείδου παιδὶ φιλαστραγάλη.

5

2 Druga tekstna varianta je ἐπὶ κούρη. Nekateri berejo ἐπὶ κόρη, drugi ἐπίκουροι, tretji celo ἔτι κόρης.

3 Nekateri berejo αἰνέομεν.

AG 6.276

Hipe, dekle gostolaso, natrla je senca dišeča
in povezála je v splet svoje volnene lase:
čas je za njeno poroko: trakovi v daritvenem kodru ²³
s prošnjami kličemo k nji radost deviških darí.²⁴
O Artemis, igriva naj deklica Likomedejda ²⁵ 5
z milostjo tvojo dobi svatbo, potomce ima!

23 *trakovi v daritvenem kodru*: Bila je navada, da so pred poroko dekleta darovala koder las deviški boginji Artemidi.

24 *radost deviških darí*: Marsikateremu interpretu se je zdelo problematično, da dekle, ki bo postalo žena, prosi za »deviške radosti« (παρθενίας χάριτας). Zato so predlagali razne interpretativne in tekstnokritične rešitve, kot je npr. tudi ta, da se pridevnik »deviške« pravzaprav navezuje na »deviško boginjo«, ki jo dekle prosi za naklonjenost. Ena možna rešitev je tudi, da namesto αἰτέομεν (»zahtevamo«, »prosimo«) beremo αἰνέομεν (»hvalimo«, »dajemo v priporočilo«, v smislu »naznanjamo«, »izpričujemo«). Predlaganih rešitev je še veliko, v vsakem primeru pa je najbrž šlo za to, da dekle preko lasnih trakov (ki v darovanem kodru predstavljajo nekakšen simbolični nadomestek za deviški pas) ob prehodu v novo življenjsko obdobje boginjo prosi za milostno naklonjenost oziroma srečo.

25 *igriva*: Ob obredu prehoda iz otroštva v odraslost so dekleta lahko darovala tudi igrače, na kar morda namiguje omemba besede φιλαστραγάλη (»ta, ki ima rada astragale«). Astragali (ἀστράγαλοι) so koščice, narejene iz kosti gležnja ovce ali koze, ki so se uporabljale podobno kot danes kocke. Še posebno rade naj bi jih imele ženske, pa tudi otroci, zato so lahko »astragali« pomenili tudi »igrače« na splošno. Astragali so se med drugim uporabljali za prerokovanje, lahko pa so tudi simbolizirali srečo. Gl. sliko z naslovnice.

AG 9.58

Καὶ κранаῆς Βαβυλῶνος ἐπίδρομον ἄρμασι τεῖχος
καὶ τὸν ἐπ' Ἀλφειῷ Ζᾶνα κατηυγασάμην
κάπων τ' αἰώρημα καὶ Ἑλίοιο κολοσσὸν
καὶ μέγαν αἰπεινᾶν πυραμίδων κάματον
μνᾶμά τε Μαυσώλοιο πελώριον· ἀλλ' ὅτ' ἐσεῖδον
Ἄρτεμιδος νεφέων ἄχρι θέοντα δόμον,
κεῖνα μὲν ἡμαύρωτο, καὶ ἦν· –"Ἴδε, νόσφιν Ὀλύμπου
Ἄλιος οὐδέν πω τοῖον ἐπηγάσατο.

5

AG 9.58

Videl sem zid Babilona z voziščem za bojne vozove,²⁶
videl sem veliki kip Zeusa ob reki Alfėj,²⁷
tudi viseče vrtove in Helijev kolos ogromni,
pa velikost piramid, strašno orjaški napor,
še Mavzolej, ta grob mogočni: a brž ko sem videl
velik Artemidin hram, segal je vse do nebes,
vse je zbledelo in rekel sem: »Glej, z izjemo Olimpa
takega čuda še ni sonce uzrlo nikdar!«²⁸

5

26 *zid Babilona*: V izvorniku: »skalnatega Babilona«. Zid z znamenitimi vrati, posvečenimi boginji Ištar, je veljal za eno izmed sedmerih čudes antičnega sveta. V 6. st. po Kr. pa je namesto zidu na seznam prišel aleksandrijski svetilnik. Sedmerico čudes omenja tudi AG 8.177.

27 *Alfėj*: Alfej je peloponeška reka, ki teče skozi Olimpjo.

28 Epigram predstavlja napis na Artemidinem svetišču v Efezu. Znameniti tempelj, prav tako eno izmed sedmerih svetovnih čudes, naj bi bil zgrajen na mestu starega svetišča, ki so ga ustanovile Amazonke. Gradnja je trajala več kot sto let, uničenje pa naj bi ga doletelo l. 356 pr. Kr., in to prav na dan, ko se je rodil Aleksander Veliki. Požgal ga je mož, po imenu Herostrat, ki je na ta način želel doseči nesmrtno slavo.

Ἀρχίας

AG 7.213

Πρὶν μὲν ἐπὶ χλωροῖς ἐριθηλέος ἔρνεσι πεύκας
ἤμενος ἢ σκιερᾶς ἀκροκόμου πίτυος
ἔκρεκες εὐτάρσοιο δι' ἰξύος, ἀχέτα, μολπάν,
τέττιξ, οἰονόμοις τερπνότερον χέλυος.
νῦν δέ σε μυρμάκεσσιν ὑπ' εἰνοδίοισι δαμέντα
Ἄϊδος ἀπροϊδῆς ἀμφεκάλυψε μυχός.
εἰ δ' ἑάλως, συγγνωστόν, ἐπεὶ καὶ κοίρανος ὕμνων
Μαιονίδας γρίφοις ἰχθυβόλων ἔθανεν.

5

Árhija iz Antiohije, domnevno iz helenističnega obdobja²⁹

AG 7.213

Prej si sedel na zelenih poganjkih bohotnih borovcev,
v senčnatih pinijah, kjer krošnja na vrhu se pne,
tkal si, cvrčeči škržat, skozi svoj nežnokrili životec
spev, ki pastirjem je bil ljubši kot lirin napev.
Zdaj pa nad tabo kraljujejo mravlje, živeče ob poti,
Had te zagrnil je v skrit, nikdar še videni kot.
To, da si bil ujet, je dopustno: še kralju med pevci³⁰
smrtno zadale so past zanke iz ribiških mrež.

5

²⁹ Morda je Arhija avtor iz Ciceronovega časa (*Aulus Licinius Archias*), morda pa sta obstajala dva avtorja z istim imenom.

³⁰ *kralju med pevci*: Homerju, ki ni znal rešiti uganke o tem, kaj so ujeli otroci na Iosu. Gl. epigram Alkaja iz Mesene (AG 7.1).

Ἄσκληπιάδης

AG 5.64

Νεῖφε, χαλαζοβόλει, ποίει σκότος, αἶθε, κεραύνου,
πάντα τὰ πορφύροντ' ἐν χθονὶ σεῖτε νέφη·
ἦν γάρ με κτείνης, τότε παύσομαι· ἦν δέ μ' ἀφῆς ζῆν,
καὶ διαθεῖς τούτων χεῖρονα, κωμάσομαι.
ἔλκει γάρ μ' ὁ κρατῶν καὶ σοῦ θεός, ᾧ ποτε πεισθεῖς, 5
Ζεῦ, διὰ χαλκείων χρυσὸς ἔδυσ θαλάμων.

AG 5.145

Αὐτοῦ μοι, στέφανοι, παρὰ δικλίσσι ταῖσδε κρεμαστοὶ
μῖμνετε, μὴ προπετῶς φύλλα τινασσόμενοι,
οὓς δακρύοις κατέβρεξα· κάτομβρα γὰρ ὄμματ' ἐρώντων.
ἀλλ' ὅταν οἰγομένης αὐτὸν ἴδητε θύρης,
στάξαθ' ὑπὲρ κεφαλῆς ἐμὸν ὑέτόν, ὡς ἂν ἴαμεινον⁴ 5
ἢ ξανθὴ γε κόμη τὰμὰ πῆν δάκρυα.

4 Morda je na tem mestu stalo osebno ime.

Asklepijád s Samosa, 3. st. pr. Kr. (ok. 270)

AG 5.64

Sneg in točo in mrak in blisk in ogenj in strelo,
vse temačne meglè stresaj sem dol na zemljó:
če me ubiješ, bom nehal, a dokler me živega puščaš,
pa če še več mi zavdaš, vedro bom šel vasovat.
Vleče me bog, ki, Zevs, še nad tabo kraljuje, vsled njega 5
zdrsnil kot zlati si dež v bronasto sobo nekoč.³¹

AG 5.145

Tukaj mi zdaj ostaníte obešeni, venci, pri tehle
vratih dvokrilnih, nikar listja ne sipljite k tlom,
– saj sem vas zmočil s solzami: kdor ljubi, pogosto jih toči, –
ko pa se duri odpro in bo pred vami on sam,
brž ta moj dež mu usujte na glavo, da bodo njegovi 5
zlatorumeni lasje moje izpili solzé.

³¹ *zlati ... dež*: Zevs se je spremenil v zlati dež, da bi se lahko vtihotapil v stolp, kamor je oče zaprl svojo hčer Danajo iz strahu pred prerokbo, da bo Danaja nekoč rodila sina, ki bo ubil svojega deda. Iz te združitve se je rodil Perzej.

AG 5.150

᾿Ωμολόγησ' ἤξειν εἰς νύκτα μοι ἢ ᾿πιβόητος
Νικῶ καὶ σεμνήν ὤμοσε Θεσμοφόρον·
κοῦχ ἤκει· φυλακὴ δὲ παροίχεται. ἄρ' ἔπιорκεῖν
ἤθελε; τὸν λύχνον, παῖδες, ἀποσβέσατε.

AG 5.169

Ἦδὺ θέρους διψῶντι χιῶν ποτόν, ἠδὺ δὲ ναύταις
ἐκ χειμῶνος ἰδεῖν εἰαρινὸν ζέφυρον·
ἤδιον δ', ὀπότεν κρύψη μίᾳ τοὺς φιλέοντας
χλαῖνα καὶ αἰνήται Κύπρις ὑπ' ἀμφοτέρων.

AG 5.189

Νὺξ μακρὴ καὶ χεῖμα, μέσον δ' ἐπὶ Πλειάδα δύνει,
κάγῳ πὰρ προθύροις νίσσομαι ὑόμενος,
τρωθεὶς τῆς δολίης κείνης πόθῳ· οὐ γὰρ ἔρωτα
Κύπρις, ἀνιηρὸν δ' ἐκ πυρὸς ἤκε βέλος.

AG 5.150

Slavna Nikó mi je dala obljubo, da pride ob mraku,
in je priseгла celo k Demetri sveti tedaj.
Vendar je ni in straža gre mimo. Morda je hotela
krivo priseči nalašč? Fantje, ugasnite luč!

AG 5.169

Žejnemu prija poleti ledena pijača, mornarjem
veter pomladni takrat, kadar se zima konča.
Še bolj prijetno pa je, kadar ena velika odeja
skrije zaljubljenca dva, Kipris slavita oba.

AG 5.189

Dolga je noč in nevihta, ki vmes je zastrla Plejado,³²
jaz pa pred vrati stojim, moker sem ves od dežja,
strt koprnim po tej lažnivki; namesto ljubezni
Kipris je vrgla trdó kopje z ognjeno ostjó.

³² *Plejado*: »Plejade« (= »Gostosevci«) se lahko kot ozvezdje pojavljajo tudi v ednini kot »Plejada«.

AG 7.11

Ὁ γλυκὺς Ἡρίνης οὗτος πόνος, οὐχὶ πολὺς μὲν,
ὡς ἂν παρθενικᾶς ἐννεακαιδεκέτευσ,
ἀλλ' ἑτέρων πολλῶν δυνατώτερος· εἰ δ' Ἀΐδας οἱ
μὴ ταχὺς ἦλθε, τίς ἂν ταλίκον ἔσχ' ὄνομα;

AG 7.145

Ἄδ' ἐγὼ ἄ τλάμων Ἄρετὰ παρὰ τῷδε κάθημαι
Αἴαντος τύμβῳ κειρομένα πλοκάμους,
θυμὸν ἄχει μεγάλῳ βεβολημένα, εἰ παρ' Ἀχαιοῖς
ἄ δολόφρων Ἀπάτα κρέσσον ἐμεῦ δύναται.

AG 12.135

Οἶνος ἔρωτος ἔλεγχος· ἐρᾶν ἀρνεύμενον ἡμῖν
ἦτασαν αἱ πολλὰὶ Νικαγόρην προπόσεις·
καὶ γὰρ ἐδάκρυσεν καὶ ἐνύστασε καὶ τι κατηφές
ἔβλεπε, χῶ σφιγθεῖς οὐκ ἔμενε στέφανος.

AG 12.153

Πρόσθε μοι Ἀρχεάδης ἐθλίβετο· νῦν δὲ τάλαιναν
οὐδ' ὅσον παίζων εἰς ἔμ' ἐπιστρέφεται.
οὐδ' ὁ μελιχρὸς Ἔρωσ ἀεὶ γλυκὺς· ἀλλ' ἀνιήσας
πολλάκις ἠδίων γίνετ' ἐρῶσι θεός.

AG 7.11

To je sladki napor Erine: res ni ga veliko,
saj je bila le dekle pičlih devetnajstih let,
vendar velja dosti več od mnogih! Če ne bi k nji zgodnji
Hades prišel, bi imel kdo tako slavno ime?

AG 7.145

Jaz, junaška Vrlina, ki tu, ob Ajantovem grobu,
vsa nesrečna sedim, strižem si svoje lase.
Moje srce je ranilo veliko gorje: pri Ahajcih
več moči kakor jaz zvita Prevara ima.

AG 12.135

Vino dokaže ljubezen: zanikal jo je Nikagóra,
vendar je bil razkrit zarádi mnogih zdravic.
Jokal je, kinkal je, svoj pogled proti tlom je obračal,
pa tudi venček mu ni trdno na glavi obstal.

AG 12.153

Prej se je kdaj Arheád še obregnil ob mene, zdaj reve
sploh ne pogleda me več, niti, da norce bi bril.
Eros medeni ni vedno sladak, ta bog je ljubimcem
večkrat še ljubši takrat, kadar hudo jih pesti.

AG 12.166

Τοῦθ', ὅ τι μοι λοιπὸν ψυχῆς, ὅ τι δήποτ', Ἔρωτες,
τοῦτό γ' ἔχειν πρὸς θεῶν ἡσυχίην ἄφετε·
εἰ μή, ναὶ τόξοις μὴ βάλλετέ μ', ἀλλὰ κεραυνοῖς,
ναὶ πάντως τέφρην θέσθε με κάρθρακιήν.
ναὶ ναὶ βάλλετ', Ἔρωτες· ἐνεσκληκῶς γὰρ ἀνίαις,
ἐξ ὑμέων τοῦτ' οὔν, εἴ γέ τι, βούλομ' ἔχειν.

5

AG 12.166

To, kar še sploh mi je malega duše ostalo, Eroti,
vsaj ta košček naj zdaj mir, pri bogovih, ima!
Če pa že morate, rajši kot puščice, strele vrzíte,
vžgite me, da bom postal ves le še prah in pepel!
Dajte, Eroti, le streljajte, to je edino darilo,
to pač, v zlu zoglenel, voljno od vas bi prejel.

5

Δαμάγετος

AG 6.277

Ἄρτεμι, τόξα λαχοῦσα καὶ ἀλκήεντας ὄιστους,
σοὶ πλόκον οἰκείας τόνδε λέλοιπε κόμης
Ἄρσινόη θυόεν παρ' ἀνάκτορον, ἡ Πτολεμαίου
παρθένος, ἱμερτοῦ κειραμένη πλοκάμου.

Damáget iz Ahaje, 3./2. st. pr. Kr.

AG 6.277

O Artemis, ki lok poseduješ in močne puščice,
tebi je kodrček svoj tukaj pustilo dekle,
v templju, ki blago diši, Ptolemajeva hči Arsinója,
dar si odstrigla je ta z ljubko nakodranih las.³³

³³ *Ptolemajeva hči Arsinója*: Arsinoja III., hči Ptolemaja III.

Διονύσιος

AG 7.78

Πρηύτερον γῆράς σε καὶ οὐ κατὰ νοῦσος ἀμαυρῆ
ἔσβεσεν· εὐνήθης δ' ὕπνον ὀφειλόμενον
ἄκρα μεριμνήσας, Ἐρατόσθενης· οὐδὲ Κυρήνη
μαῖά σε πατρώων ἐντὸς ἔδεκτο τάφων,
Ἄγλαοῦ υἱέ, φίλος δὲ καὶ ἐν ξείνῃ κεκάλυψαι
πᾶρ τόδε Πρωτῆος κράσπεδον αἰγιαλοῦ.

5

Dionízij iz Kízika, 2. st. pr. Kr., negotova datacija

AG 7.78

Ni te slabilna bolezen ugásnila, marveč le blažja
starost, da v snu, ki je vsem sojen, si mirno zaspal,
potlej ko vse si domislil do skrajnosti. O Eratósten,³⁴
ni očetni te grob v rodni Kireni sprejel,
sin Aglája, a tu, na Protejevem morskem obrežju, 5
kjer si zdaj pokopan, tuji deželi si ljub.³⁵

³⁴ *Eratósten*: Znameniti matematik, astronom, geograf, izumitelj in pesnik Eratostén iz Kirene (3. st. pr. Kr.) je pisal tudi filozofske, literarnokritične, zgodovinske in druge razprave. Bil je ne samo prvi, ki je zelo natančno izračunal obseg zemlje, ampak tudi prvi, ki je samega sebe imenoval »filolog«.
(Naglas Eratósten je bolj uveljavljen, avtentično Eratostén.)

³⁵ *na Protejevem morskem obrežju*: V Aleksandriji.

Διοσκουρίδης

AG 7.37

Τύμβος ὄδ' ἔστ', ὦνθρωπε, Σοφοκλέος, ὃν παρὰ Μουσῶν
ἰρὴν παρθεσίην ἱερὸς ὦν ἔλαχον·

ὅς με τὸν ἐκ Φλιοῦντος, ἔτι τρίβολον πατέοντα,
πρίνινον ἐς χρύσειον σχῆμα μεθηρμόσατο

καὶ λεπτὴν ἐνέδυσεν ἀλουργίδα· τοῦ δὲ θανόντος
εὐθετον ὀρχηστὴν τῆδ' ἀνέπαυσα πόδα.

5

-Ὀλβιος, ὡς ἀγαθὴν ἔλαχες στάσιν· ἢ δ' ἐνὶ χερσὶ
κούριμος ἐκ ποίης ἦδε διδασκαλίας;

-Εἴτε σοὶ Ἀντιγόνην εἶπεῖν φίλον, οὐκ ἂν ἀμάρτοισ,
εἴτε καὶ Ἥλέκτραν· ἀμφοτέραι γὰρ ἄκρον.

10

Dioskuríd iz Aleksandrije, 3./2. st. pr. Kr.

AG 7.37

Tole, o človek, je Sofoklov grob: ta sveti je prostor
meni, ki sem posvečen, v skrb bil zaupan od muz.³⁶
On je, ko sam sem, doma iz Fliunta, še hodil po trnju,³⁷
mojo podobo lesa hrasta predelal v zlato
in me oblekel v pretanjšan škrlat: toda brž ko je umrl,³⁸ 5
v plesu ustavil sem tu svojo okretno nogó.
»Srečnež, kako prelep položaj! Iz katere je igre
maska ostriženih las, ta, ki držiš jo v rokah?«³⁹
Rečeš lahko »Iz Antigone,« rečeš lahko »Iz Elektre,«
res je, oboje drži, vsaka od njiju je vrh! 10

36 *meni, ki sem posvečen*: Govori kipec satira.

37 *iz Fliunta*: Mesto na severovzhodu Peloponeza, od koder je bil doma Pratína (ok. 500 pr. Kr.), začetnik satirske igre.

38 *škrlat*: V gledališkem kontekstu škrlatna barva označuje tragedijo.

39 *maska ostriženih las*: Lasje so ostriženi zaradi žalovanja.

Διότιμος

AG 6.267

Φωσφόρος, ὦ σῶτειρ', ἐπὶ Πόλλιδος ἔσταθι κλήρων,
Ἄρτεμι, καὶ χαρίεν φῶς ἐὼν ἀνδρὶ δίδου,
αὐτῷ καὶ γενεῇ, τό περ εὐμαρές· οὐ γὰρ ἀφαυρῶς
ἐκ Διὸς ἰθείης οἶδε τάλαντα δίκης.
ἄλλος δ', Ἄρτεμι, τοῦτο καὶ ἂν Χαρίτεσσι θεούσαις
εἴη ἐπ' ἀνθεμίδων σάμβαλα κοῦφα βαλεῖν.

5

Diótim, morda iz Mileta, 3. st. pr. Kr.

AG 6.267

O prinašalka luči, rešenica, na Pólida zemlji
stoj in svojo mu daj milo, Artemida, luč,
njemu in rodu njegovemu, to je za tebe preprosto,
saj od Zevsa zelo dobro pravico pozna.⁴⁰
Tale pa gaj, Artemida, samih naj hárit bo vreden,
cvetje naj boža dotik njihovih lahni sandal.

5

⁴⁰ *od Zevsa... pravico*: Dobesedno »tehtnico ravne (=prave) pravice«. Pravica (Dike) je hči Zevsa in Temide. Polid je bil pravnik.

Ἑρύκιος

AG 7.36

Αἰεὶ τοι λιπαρῶ ἐπὶ σήματι, δῖε Σοφόκλεις,
σκηνίτης μαλακοῦς κισσὸς ἄροιτο πόδας,
αἰεὶ τοι βούπαισι περιστάζοιτο μελίσσαις
τύμβος Ὑμηττεῖω λειβόμενος μέλιτι,
ὥς ἄν τοι ρεῖη μὲν αἰὲ γάνος Ἄτθίδι δέλτω
κηρός, ὑπὸ στεφάνοις δ' αἰὲν ἔχης πλοκάμους.

5

Eríkij iz Kízika, 1. st. pr. Kr. (ok. 40. pr. Kr.)

AG 7.36

Blaženi Sofokles, večno naj senčnati zastor bršljana
z nežno nožico čez tvoj zlošččen nagrobnik se pne,
večno okrog naj rojijo iz bika rojene čebele,⁴¹
med, s Himeta doma, v dar ti na grob naj kaplja,⁴²
naj ti na atiške tablice vedno priteka sijoči
vosek! In vselej poslej kodre pod venci imej!

5

41 *iz bika rojene čebele*: Vergilij v četrti knjigi *Georgik* opisuje čebele, rojene iz mrtvega bika. Te so morda povezane z grškim mitom o Aristaju že pred Vergilijem. Omembo bugonije (»rojstvo iz bika«) pri Sofoklu srečamo v nekem fragmentu (*fr.* 879), sicer pa se pojavi tudi pri avtorjih iz helenističnega obdobja. Vendar čebele, rojene iz mrtve živali ali celo človeka, nastopajo tudi že prej, npr. v znani zgodbi o Samsonu (*Sodniki* 14) ali pri Herodotu 5.114. Bugonijo številni avtorji povezujejo z Egiptom.

42 *s Himeta*: Himet je gorovje v Atiki, znano po pridelavi medu.

Εὐφορίων

AG 6.279

Πρώτας ὀππότη' ἔπεξε καλὰς Εὐδοξος ἐθείρας,
Φοίβῳ παιδείην ὤπασεν ἀγλαΐην.
ἀντὶ δέ οἱ πλοκαμῖδος, Ἐκηβόλε, κάλος ἐπεῖη
ὠχαρνῆθεν ἀεὶ κισσὸς ἀεζομένῳ.

Evforíon iz Halkíde, 3. st. pr. Kr.

AG 6.279

Ko je Évdoksos prvokrat lepe lase si odrezal,
Fojbu posvétil je s tem svojo sijajno mladost.⁴³
Strelec natančni, v zahvalo za to naj medtem, ko odrašča,
vedno mu kiti glavó sam aharnjanski bršljan.⁴⁴

⁴³ *Fojbu*: Fojbos (»svetleči«) je vzdevek boga Apolona.

⁴⁴ *aharnjanski bršljan*: Aharne so kraj blizu Aten, kjer so častili tudi Apolona in Dioniza. Slednji je imel vzdevek Kissos (=Bršljan), saj so Aharnjani verjeli, da je bršljan prvič zrasel prav v njihovem kraju. Bršljanove vence so podeljevali na glasbenih tekmovanjih.

Φάλαικος

AG 6.165

Στρεπτὸν βασσαρικοῦ ῥόμβον θιάσιοιο μύωπα
καὶ σκύλος ἀμφιδόρου στικτὸν ἀχαιίνεω
καὶ κορυβαντείων ἰαχήματα χάλκεα ῥόπτρων
καὶ θύρσου χλοερὸν κωνοφόρου κάμακα
καὶ κούφοιο βαρὺν τυπάνου βρόμον ἠδὲ φορηθὲν
πολλάκι μιτροδέτου λῖκνον ὕπερθε κόμης
Εὐάνθη Βάκχω, τὴν ἔντρομον ἀνίκα θύρσοις
ἄτρομον εἰς προπόσεις χεῖρα μετημφίασεν.

5

Falájk iz Fokide, domnevno zgodnje aleksandrinsko obdobje

AG 6.165

Rombos vrtljivi, ki bučne bakhantske obrede podžiga,
kožo, ki dal jo je mlad, dobro odrti srnjak,
zvoke šumeče broneno zvenceh tolkal koribantskih,
tirsá zeleni ročaj: steblo, ki diči ga storž,
glas globoko bobneči lahkotnega timpana, poleg
košek vejalni, ki kril često je spete lase,
Bakhu je dala Evánta, ko v čast zdravic je zmirila
svojo rokó, ki je z njo stresala storžasti tirs.⁴⁵

5

⁴⁵ Tri omenjena glasbila so verjetno: 1.) *rombos*: vrtavka (uporabljala se je pri misterijih), ki se jo vrtil na koncu vrvi, da spušča prediren brenčeč zvok, 2.) *koribantska tolkala*: cimbele, majhnim činelam ali kastanjetam podobna medeninasta tolkala iz dveh skodelic, 3.) majhen bobenček *timpanon*.

Φιλόδημος

AG 5.46

Χαῖρε σύ. –Καὶ σύ γε χαῖρε. –Τί δεῖ σε καλεῖν; –Σὲ δέ; –Μήπω
τοῦτο· φιλόσπουδος. –Μηδὲ σύ. –Μή τιν' ἔχεις;
–Αἰεὶ τὸν φιλέοντα. –Θέλεις ἅμα σήμερον ἡμῖν
δειπνεῖν; –Εἰ σὺ θέλεις. –Εὗγε· πόσου παρέση;
–Μηδέν μοι προδίδου ... –Τοῦτο ξένον. –ἀλλ' ὅσον ἂν σοι 5
κοιμηθέντι δοκῇ, τοῦτο δός. –Οὐκ ἀδικεῖς.
ποῦ γίνῃ; πέμψω. –Καταμάνθανε. –Πηνίκα δ' ἤξεις;
–Ἦν σὺ θέλεις ὥρην. –Εὐθὺ θέλω. –Πρόαγε.

Filódem iz Gadar, Ciceronov sodobnik

AG 5.46

Živjo! »Pozdravljen!« Kako ti je ime? »Kaj pa tebi?« Počasi,
kam pa hitiš! »Tudi ti!« Fanta morda že imaš?
»Zmeraj, če ljubi me.« Hočeš zvečer večerjati z mano?
»Če si želiš.« No, prav. Koliko staneš? »Vnaprej
nič mi ne dajaj ...« Kako nenavadno! »Glede poplačila 5
boš presodil takrat, ko boš prespal.« Res lepo.
Kje pa stanuješ, poslal bom. »Povem ti.« In kdaj se dobiva?
»Kadar boš hotel.« Takoj hočem! »Pokaži mi pot.«

Ἡδύλος

AG 5.199

Οἶνος καὶ προπόσεις κατεκοίμισαν Ἀγλαονίκην
αἱ δόλιαι καὶ ἔρωσ ἠδὺς ὁ Νικαγόρεω,
ἧς πάρα Κύπριδι ταῦτα μύροις ἔτι πάντα μυδῶντα
κεῖνται παρθενίων ὑγρὰ λάφυρα πόθων,
σάνδαλα καὶ μαλακαί, μαστῶν ἐνδύματα, μίτραι,
ὑπνου καὶ σκυλμῶν τῶν τότε μαρτύρια.

5

Hedíl s Samosa, 3. st. pr. Kr.

AG 5.199

Vino, zvijačne zdravice, in sladki objem Nikagóre
Aglaoníko so prej v nežni zazibali sen.
Zdaj od nje za Kiprido tukaj leži ves premočen
plen deviških strasti, ves orošen od dišav:
njene sandale in mehke, raztrgane prsne poveze,
priče takratnega sna, priče ljubezenskih bitk.

5

Ἡγήσιππος

AG 6.178

Δέξαι μ', Ἡράκλεις, Ἀρχεστράτου ἱερὸν ὄπλον,
ὄφρα ποτὶ ξεστὰν παστάδα κεκλιμένα
γηραλέα τελέθοιμι χορῶν αἴουσα καὶ ὕμνων·
ἀρκείτω στυγερὰ δῆρις Ἐνυαλίου.

AG 6.266

Τάνδε παρὰ τριόδοις τὰν Ἄρτεμιν Ἀγελόχεια,
ἔτ' ἐν πατρὸς μένουσα παρθένος δόμοις,
ἔσσατο, Δαμαρέτου θυγάτηρ· ἐφάνη γάρ οἱ αὐτὰ
ἴστοῦ παρὰ κρόκαισιν ὡς αὐγὰ πυρός.

AG 7.320

Ὅξεϊαι πάντη περὶ τὸν τάφον εἰσὶν ἄκανθαι
καὶ σκόλοπες· βλάψεις τοὺς πόδας, ἦν προσίης·
Τίμων μισάνθρωπος ἐνοικέω. ἀλλὰ πάρελθε
οἰμώζειν εἴπας πολλά, πάρελθε μόνον.

Hegésip, prva pol. 3. st. pr. Kr.

AG 6.178

Herakles, sprejmi me, ščit, Arhéstrata sveto orožje,
rad bi postaral se tu, ko bi takole slonel
ob poslušanju zborov in hvalnic v sklesanem predverju:
naj bo naposled dovolj zoprnih Marsovih bitk!

AG 6.266

Hči Damáreta to Artemido je na tripotju
oblekla, Hagelóheja, ko je živela
še kot dekle v očetovi hiši, saj tam prikazala
kot žarek ognja se ji je ob votku statev.⁴⁶

AG 7.320

Vse naokrog tega groba je ostro bodičevje, trnje,
ako boš bliže prišel, si boš opraskal nogé.
Timon, sovražnik ljudi sem, ki tukaj stanujem. Odidi,⁴⁷
tudi če bi me preklel, le da odideš odtod!

⁴⁶ Epigram izjemoma ni napisan v tradicionalni formi elegičnega distiha.

⁴⁷ Kar nekaj epigramov iz helenističnega časa omenja Timona. Verjetno gre za kasnejšega soimenjaka legendarnega mizantropa iz 5. st. pr. Kr., ki ga je prvi omenil Aristofan, Shakespeare pa je o njem napisal dramo *Timon Atenski*. Timon iz Kalimahovega časa je verjetno s svojim obnašanjem spodbudil avtorje, da so njegovo ime uporabljali kot namig na istoimenskega predhodnika iz klasičnega obdobja.

Ἑρμοκρέων

AG 9.327

Νύμφαι ἐφυδριάδες, ταῖς Ἑρμοκρέων τάδε δῶρα
εἶσατο καλλινάου πίδακος ἀντιτυχών,
χαίρετε καὶ στείβοιτ' ἔρατοῖς ποσὶν ὕδατόεντα
τόνδε δόμον καθαροῦ πιμπλάμεναι πόματος.

AG 9.328

Νύμφαι Νηιάδες, καλλίρροον αἶ τόδε νᾶμα
χεῖτε κατ' οὐρείου πρωνὸς ἀπειρέσιον,
ὑμῖν ταῦτα πόρεν Δαμόστρατος, Ἀντίλα υἱός,
ξέσματα καὶ δοιῶν ῥινὰ κάπρων λάσια.

Hermokréont, negotova datacija

AG 9.327

Nimfe vodà, ki postavil vam te je darí Hermokréont,
ko je slučajno odkril tale prelepi izviri,
zdrave bodite, naj zmeraj vas, polne te čiste pijače,
vodi preljubki korak semkaj v studenčnati hram.

AG 9.328

Nimfe Najade, ki tole lepó tekočo rečico⁴⁸
neusahljivo, brez mej točite z gorskih strmin,
te izrezljane podobe Antílov vam sin je, Damóstrat,
dal in še kožuh iz dveh veprov je zraven pridel.

48 *Nimfe Najade*: Nimfe tekočih voda: rek, potokov in studencev.

Καλλίμαχος

AG 5.23

Οὕτως ὑπνώσαις, Κωνώπιον, ὡς ἐμὲ ποιεῖς
κοιμᾶσθαι ψυχροῖς τοῖσδε παρὰ προθύροις·
οὕτως ὑπνώσαις, ἀδικωτάτη, ὡς τὸν ἔραστήν
κοιμίζεις, ἐλέου δ' οὐδ' ὄναρ ἠντίασας.
γείτονες οἰκτείρουσι, σὺ δ' οὐδ' ὄναρ ἢ πολιὴ δὲ
αὐτίκ' ἀναμνήσει ταῦτά σε πάντα κόμη.

5

AG 7.277

Τίς, ξένος ᾧ ναυηγέ; Λεόντιχος ἐνθάδε νεκρὸν
εὔρεν ἐπ' αἰγιαλοῦ, χῶσε δὲ τῷδε τάφῳ
δακρύσας ἐπίκηρον ἐὸν βίον· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς
ἦσυχος, αἰθυίῃ δ' ἴσα θαλασσοπορεῖ.

AG 7.451

Τῆδε Σάων ὁ Δίκωνος Ἀκάνθιος ἱερὸν ὕπνον
κοιμᾶται. θνήσκειν μὴ λέγε τοὺς ἀγαθοὺς.

Kalímah iz Kirene, 3. st. pr. Kr.

AG 5.23

Spi tudi sam, Baldahinček, tako kakor mene uspavaš
zdaj, ko ob vratih na tem mrzlem preddverju ležim.
Spi tudi sama, krivičnica, kakor uspavaš ljubimca,
malo usmiljenja pač ti niti v snu ne poznaš!
Saj še sosedom se smilim, a tebi – še v snu ne. Pač, kmalu 5
sivi te bodo lasje spomnili vsega tega.

AG 7.277

Kdo si, si tuj, brodolomec? Leóntih na tejle obali
našel je mrtvega, sèm, v tale ga grob pokopál,
zraven je jokal nad lastnim minljivim življenjem, saj tudi
sam nemirno živi, blodi tako kot galeb.

AG 7.451

Tukajle Dikonov sin, Akantijec Saon, uživa
sveti počitek – ne smeš reči, da dobri umró!

AG 7.453

Δωδεκέτη τὸν παῖδα πατὴρ ἀπέθηκε Φίλιππος
ἐνθάδε, τὴν πολλὴν ἐλπίδα, Νικοτέλην.

AG 7.522

Τιμονόη. τίς δ' ἐσσί; μὰ δαίμονας, οὐ σ' ἄν ἐπέγων,
εἰ μὴ Τιμοθέου πατρὸς ἐπῆν ὄνομα
στήλη καὶ Μήθυμνα τετὴ πόλις. ἧ μέγα φημὶ
χῆρον ἀνιᾶσθαι σὸν πόσιν Εὐθυμένη.

AG 12.118

Εἰ μὲν ἐκῶν, Ἀρχῖν', ἐπεκώμασα, μυρία μέμφου·
εἰ δ' ἄκων ἤκω, τὴν προπέτειαν ἔα.
ἄκρητος καὶ Ἔρωσ μ' ἠνάγκασαν· ὧν ὁ μὲν αὐτῶν
εἶλκεν, ὁ δ' οὐκ εἶα σώφρονα θυμὸν ἔχειν.
ἐλθὼν δ' οὐκ ἐβόησα, τίς ἦ τίνος, ἀλλ' ἐφίλησα
τὴν φλιήν· εἰ τοῦτ' ἔστ' ἀδίκημ', ἀδικῶ.

5

AG 7.453

Oče je Filip v ta grob Nikotéla pokopal, otroka,
svoj veliki obet, dečka le dvánajstih let.

AG 7.522

Kdo da si ti? Timonója? Ne bí te spoznal, pri bogovih,
če na nagrobniku tem ne bi stal zraven napis,
da je tvoj oče Timótej in Métimna mesto. Gotovo ⁴⁹
strašno trpi Evtimén, tvoj ovdoveli soprog.

AG 12.118

Če sem prikrokal hoté, Arhín, me zmerjaj po želji,
če pa sem tu nehoté, drznost mi, prosim, spreglej;
vino premočno in Eros sta v to me prisilila, Eros
me je privlekel do sem, vino me sili v norost.
Ko sem prišel, se nisem zadržal, čigav sem in kdo sem,
pač pa poljubil podboj, tega – če greh je – sem kriv.

5

⁴⁹ *Métimna*: Mesto na otoku Lezbosu.

AG 12.134

Ἐλκος ἔχων ὁ ξεῖνος ἐλάνθανεν· ὡς ἀνηρὸν
πνεῦμα διὰ στηθέων, εἶδες, ἀνηγάγετο,
τὸ τρίτον ἡνίκ' ἔπινε, τὰ δὲ ῥόδα φυλλοβολεῦντα
τῶνδρὸς ἀπὸ στεφάνων πάντ' ἐγένοντο χαμαί·
ὤπτηται μέγα δὴ τι, μὰ δαίμονας· οὐκ ἀπὸ ῥυσμοῦ
εἰκάζω, φωρὸς δ' ἵχνια φῶρ ἔμαθον.

5

AG 12.150

Ὡς ἀγαθὰν Πολύφαμος ἀνεύρατο τὰν ἐπαιδὰν
τῶραμένω· ναὶ Γᾶν, οὐκ ἀμαθὴς ὁ Κύκλωψ.
αἶ Μοῖσαι τὸν ἔρωτα κατισχναίνοντι, Φίλιππε·
ἧ πανακὲς πάντων φάρμακον ἂ σοφία.
τοῦτο, δοκέω, χά λιμὸς ἔχει μόνον ἐς τὰ πονηρὰ
τῶγαθόν, ἐκκόπτει τὰν φιλόπαιδα νόσον.
ἔσθ' ἀμὶν χάκαστὰς ἀφειδέα πρὸς τὸν Ἔρωτα
τοῦτ' εἶπαι· –Κεῖρεν τὰ πτερά, παιδάριον·
οὐδ' ὅσον ἀττάραγόν τυ δεδοίκαμες· αἶ γὰρ ἐπῶδαί
οἵκοι τῷ χαλεπῷ τραύματος ἀμφότεραι.

5

10

AG 12.134

Prav nihče ni zaslutil, da gost je bolan: si ga videl,
s kakšno tegobo je prej sapo izdihnil iz pljuč,
v tem ko je pil svoj tretji napitek, še vrtnice v vencu
listje odvrogle so, vse padle mu z glave na tla.
Nekaj neznansko ga žge, pri bogovih, ne sklepam na pamet, 5
vem za zmikavtske sledi, saj tudi sam sem zmikavt.

AG 12.150

O, kako dober je čar Polifem za zaljubljenca našel,
da, pri Zemlji, zares, Kíklop pač ni bil nevešč!
Muze, veš, Filip, izstradati znajo tegobe ljubezni,
pesniška spretnost lahko vsaki boleznini je lek.
Lakota tudi izruje bolešno ljubezen do dečkov, 5
to je ob zlu menda njena edina korist.
Ah, proti tebi je, Eros, pri nas obeh v izobilju,
rečem zato ti lahko: »Dečko, pristrizi perut!
Ne, niti najmanj me tebe ni strah, saj za kruto trpljenje
sta na zalogi doma protiuroka oba.« 10

Κριναγόρας

AG 5.119

Κῆν ρίψης ἐπὶ λαιὰ καὶ ἦν ἐπὶ δεξιά ρίψης,
Κριναγόρη, κενεοῦ σαυτὸν ὕπερθε λέχους,
εἰ μὴ σοι χαρίεσσα παρακλίνοιτο Γέμελλα,
γνώση κοιμηθεῖς οὐχ ὕπνον, ἀλλὰ κόπον.

AG 9.429

Τὸν σκοπὸν Εὐβοίης ἀλικύμονος ἦσεν Ἄριστῶ
Ναύπλιον· ἐκ μολπῆς δ' ὁ θρασὺς ἐφλεγόμην,
ὁ ψεύστης δ' ὑπὸ νύκτα Καφηρείης ἀπὸ πέτρης
πυρρὸς ἐμὴν μετέβη δῦσμορον ἐς κραδίην.

Krinagóra iz Mitilene, sodobnik cesarja Avgusta

AG 5.119

Naj se obračaš na levo in naj se obračaš na desno,
ko, Krinagóra, na tej postelji prazni ležiš,
vse dokler Gémela ljubka ne bo se k tebi ulegla
spanca ne boš poznal, zgolj utrudljivi napor.

AG 9.429

Pela je spev Aristó o čuvarju obmorske Evboje
Navpliju: s petjem pa sem, drznež, zagorel še sam.⁵⁰
Ogenj varljivi takrat je iz skal Kaferejskih preskočil
sredi temačne noči v moje nesrečno srce.⁵¹

⁵⁰ *spev o čuvarju ... Navpliju*: Navplij je bil slaven pomorščak, ki je po padcu Troje zanetil bakle na nevarnem rtu Kafereju na evbojski obali in je tako privabil grško ladjevje, da se je potopilo. Tako je maščeval smrt svojega sina Palameda, ki je bil kamenjan, ker ga je Odisej po krivem obtožil izdajstva.

⁵¹ Epigram je imitacija Dioskuridovega epigrama AG 5.138.

AG 6.161

Ἐσπερίου Μάρκελλος ἀνερχόμενος πολέμοιο
σκυλοφόρος κранаῆς τέλσα παρ' Ἰταλίας,
ξανθὴν πρῶτον ἔκειρε γενειάδα· βούλετο πατρὶς
οὕτως, καὶ πέμψαι παῖδα καὶ ἄνδρα λαβεῖν.

AG 6.227

Ἀργύρεόν σοι τόνδε γενέθλιον ἐς τεδὸν ἦμαρ,
Πρόκλε, νεόσμηκτον δουνακίην κάλαμον,
εὖ μὲν ἐυσχίστοισι διάγλυπτον κεράεσσιν,
εὖ δὲ ταχυνομένην εὖροον εἰς σελίδα,
πέμπει Κριναγόρης, ὀλίγην δόσιν, ἀλλ' ἀπὸ θυμοῦ
πλείονος, ἀρτιδαεῖ σύμπνοον εὐμαθίη.

5

AG 6.161

Ko je Markél prihajal domov z bojišč na zahodu,
vse do Italije mej skalnatih, s plenom v rokah,
prvič obril si je brado; hotela je to domovina,
šel je kot deček na pot, mož se je vrnil domov.⁵²

AG 6.227

Prokles, za tvoj rojstni dan ti poslano je v dar posrebreno,
sveže položeno, res lepo trsteno pero.
Dobro razpira oba rožička na spodnji konici,
res izvrstno drsi tudi po naglih straneh.
Majhen, a prav od srca je dar Krinagórov; odseva
dobro učljivost, ki v njej pravkar si bil poučen.

5

⁵² *Markél*: Avgustov nečak Mark Klavdij Markél (*Marcus Claudius Marcellus*), ki ga omenja tudi Vergilij (*Eneida* 6.863). Vprašanje slovenjenja naglasa in pisave grške oblike (Μάρκελλος: Márkel), ki nado-mešča latinsko ime (*Marcellus*: Markél), nazorno ilustrira zmedo, ki nastaja zaradi presajanja imen iz enega v drug jezik. Poleg obeh oblik je namreč tu še v slovenščini zakoreninjena oblika Marcél. Če smo se odločili, da sledimo avtentičnim naglasom, se zdi najbolj smiselna odločitev za obliko Markél. Markél se je l. 25 pr. Kr. vračal z vojne v Kantabriji.

Λεωνίδα

AG 6.13

Οἱ τρισσοί τοι ταῦτα τὰ δίκτυα θῆκαν ὄμαιμοι,
ἀγρότα Πάν, ἄλλης ἄλλος ἀπ' ἀγρεσίης·
ᾧ ἀπὸ μὲν πτανῶν Πίγρης τάδε, ταῦτα δὲ Δᾶμις
τετραπόδων, Κλείτωρ δ' ὁ τρίτος εἰναλίων.
ἀνθ' ᾧ τῷ μὲν πέμπε δι' ἠέρος εὔστοχον ἄγρην, 5
τῷ δὲ διὰ δρυμῶν, τῷ δὲ δι' ἠιόνων.

AG 6.120

Οὐ μόνον ὑψηλοῖς ἐπὶ δένδρεσιν οἶδα καθίζων
ἀείδειν, ζαθερεῖ καύματι θαλπόμενος,
προίκιος ἀνθρώποισι κελευθήτησιν ἀοιδός,
θηλείης ἔρσης ἰκμάδα γευόμενος,
ἀλλὰ καὶ εὐπήληκος Ἀθηναίης ἐπὶ δουρὶ 5
τὸν τέττιγ' ὄψει μ', ᾧ νερ, ἐφεζόμενον.
ὅσον γὰρ Μούσαις ἐστέργμεθα, τόσον Ἀθήνη
ἐξ ἡμέων· ἢ γὰρ παρθένοσ ἀύλοθέτει.

Leonída iz Tarenta, 3. st. pr. Kr.

AG 6.13

Trije ti bratje, o Pan, posvetili različne so mreže,
vsak za drugačen način lova, saj lovec si sam:
Pigres ti dal je mrežo za lov na krilate živali,
Damis za lov na divjad, Klejtor za morsko živád.
Ti pa v zahvalo za to ugoden ulov jim pošiljaj, 5
kadar v višavah, na tleh ali ob morju lové.

AG 6.120

Poleg tegà, da znam sedeč po visokih drevesih
peti, medtem ko v hudo žgoči pripeki gorim,
pevec, ki pojem zastonj popotnim ljudem svoje pesmi,
zraven se z vlago, ki plod nežne je rose, gostim,
črička me, človek, boš videl sedeti na kopju Atene, 5
nje, ki prelep ima šlem. Toliko, kolikor sam
ljubljenec muz sem, je ljubljena tudi od mene Atena,
saj je devica nekoč rada rezljala piščal.

AG 6.200

Ἐκ τόκου, Εἰλήθια, πικρὰν ὠδῖνα φυγοῦσα
Ἄμβροσίη κλεινῶν θήκατό σοι πρὸ ποδῶν
δεσμὰ κόμας καὶ πέπλον, ἐν ᾧ δεκάτῳ ἐπὶ μηνὶ
δισσὸν ἀπὸ ζώνης κῦμ' ἐλόχευσε τέκνων.

AG 6.262

Τὸν ποιμνην καὶ ἔπαυλα βοῶν καὶ βώτορας ἄνδρας
σινόμενον κλαγγάν τ' οὐχὶ τρέσαντα κυνῶν
Εὐάλκης ὁ Κρής ἐπινύκτια μῆλα νομεύων
πέφνε καὶ ἐκ ταύτης ἐκρέμασεν πίτυος.

AG 6.263

Πυρσῷ τοῦτο λέοντος ἀποφλοιώσατο δέρμα
Σῶσος ὁ βουπάμων, δουρὶ φονευσάμενος
ἄρτι καταβρύκοντα τὸν εὐθηλήμονα μόσχον·
οὐδ' ἴκετ' ἐκ μάνδρας αὐτίς ἐπὶ ξύλοχον,
μοσχεῖω δ' ἀπέτισεν ὁ θῆρ ἄνθ' αἵματος αἶμα
βληθείς· ἀχθεινὰν δ' εἶδε βοοκτασίαν.

5

AG 6.200

Ko po porodu rešila se hudih je muk Ambrosija,
ti položila je v dar k tvojim slovitim nogam
trak za lase in obleko, Ejlétija, saj je v desetem
mesecu izpod pasu dvoje rodila otrok.⁵³

AG 6.262

Čredo ovac je, živino v ogradi, pa tudi pastirje
večkrat oklal in se nič pasjega laježa zbal,
toda ko pasel Krečan Eválk ponoči je čredo,
zver je ubil in na ta bor jo obesil z vrvjo.

AG 6.263

Tole je kožo ognjeno rumenemu levu odrl
Sosos, govedar bogat. S kopjem je leva pobil
v tem, ko je žrl lepo rejenega mladega bikca,
a iz ograde nikdár več ni v goščavo prišel.
Zver zaklana s krvjo za teličkovo kri je plačala,
res jo je v živo zadel pravkaršnji bikov umor.

5

⁵³ *Ejlétija*: Ejlétija (ali Ejlétija) je boginja poroda in babištva.

AG 6.334

Αὔλια καὶ Νυμφέων ἱερὸς πάγος αἴθ' ὑπὸ πέτρῃ
πίδακες ἢ θ' ὕδασι νειονέουσα πίτυς
καὶ σὺ τετραγλώχιν, μηλοσσόε, Μαιάδος Ἑρμᾶ,
ὄς τε τὸν αἰγιβότην, Πάν, κατέχεις σκόπελον,
ἴλαοι τὰ ψαιστὰ τό τε σκύφος ἔμπλεον οἴνης
δέξασθ', Αἰακίδεω δῶρα Νεοπτολέμου.

5

AG 7.13

Παρθενικὰν νεαοιδὸν ἐν ὕμνοπόλοισι μέλισσαν
Ἕρινναν Μουσῶν ἄνθεα δρεπτομένην
Ἄιδας εἰς ὕμέναιον ἀνάρπασεν. ἦ ῥα τόδ' ἔμφρων
εἶπ' ἐτύμως ἅ παῖς· -Βάσκανός ἐσσ', Αἶδα.

AG 7.662

Ἢ παῖς ὥχετ' ἄωρος ἐν ἐβδόμῳ ἦδ' ἐνιαυτῷ
εἰς Αἶδην πολλῆς ἡλικίης προτέρη,
δειλαίη, ποθέουσα τὸν εἰκοσάμηνον ἀδελφὸν
νήπιον ἀστόργου γευσάμενον θανάτου.
αἰαῖ, λυγρὰ παθοῦσα Περιστέρη, ὡς ἐν ἐτοιμῷ
ἀνθρώποις δαίμων θῆκε τὰ δεινότατα.

5

AG 6.334

O, votline in sveti hrib nimf in studenci pod skalo,
piniya, ti, ki tako rada stojiš ob vodah,
in tudi ti, čuvar ovác, o Hermes, sin Maje,⁵⁴
Pan, ki nadziraš vršac, koder so pašniki koz,
milostno te kolače in čašo, ki polna je vina, 5
sprejmite, dal Ajakíd jih Neoptólem je v dar.⁵⁵

AG 7.13

Mlado med pesniki hvalnic, deviško čebelo Erino,
v tem ko je trgala muz cvetje, ugrabil je Had,
da bi poročil se z njo. In takrat je popolnoma točno
rekel razumni deklič: »Velik hudobnež si, Had!«

AG 7.662

Deklica sedem imela je let, ko je v Hades stopila,
mного prezgodaj in prej kakor večina vrstnic,
revica je hrepenela po bratcu, saj ta kot dojenček,
dvajset le mesecev star, skušil brezsrčno je smrt.
Joj, Peristêre nesrečna, kako brez vsakih zadržkov 5
bog podeljuje ljudem strašno nesrečo in zlo!

⁵⁴ *Hermes*: Izvirnik ima še pridevnik »četverokotni«, ker glava kipa stoji na pravokotnem podstavku.

⁵⁵ *Ajakid Neoptólem*: Ahilov sin.

AG 7.665

Μήτε μακρῆ θαρσέων ναυτίλλεο μήτε βαθείη
νηί· κρατεῖ παντὸς δούρατος εἷς ἄνεμος.
ᾠλεσε καὶ Πρόμαχον πνοιῆ μία, κῦμα δὲ ναύτας
ἀθρόον ἐς κοίλην ἐστυφέλιξεν ἄλα.
οὐ μὴν οἱ δαίμων πάντη κακός· ἀλλ' ἐνὶ γαίῃ
πατρίδι καὶ τύμβου καὶ κτερέων ἔλαχεν
κηδεμόνων ἐν χερσίν, ἐπεὶ τρηχεῖα θάλασσα
νεκρὸν πεπταμένους θῆκεν ἐπ' αἰγιαλούς.

5

AG 9.107

Τὴν μικρὴν με λέγουσι καὶ οὐκ ἴσα ποντοπορεύσαις
ναυσὶ διθύνειν ἄτρομον εὐπλοΐην·
οὐκ ἀπόφημι δ' ἐγώ· βραχὺ μὲν σκάφος, ἀλλὰ θαλάσση
πᾶν ἴσον· οὐ μέτρων ἢ κρίσις, ἀλλὰ τύχης.
ἔστω πηδαλίοις ἐτέρη πλέον· ἄλλο γὰρ ἄλλη
θάρσος· ἐγὼ δ' εἶην δαίμοσι σωζομένη.

5

AG 7.665

Ne zaupaj ne ladji veliki ne ladji globoki,
vsakršen jambor lahko veter premaga en sam.
Saj tudi Prómaha sunek en sam je pogúbil, mornarje
val je vse hkrati nato vrgel v globine morjá.
Vendar pa ni imel samo nesrečne usode,
saj v domovini svoj grob skupaj s častmi je prejel
na rokah pogrebnikov, ker ga okrutno je morje
mrtvega vrglo na rob svojih prostranih obal.

5

AG 9.107

Pravijo mi, da sem majhna in pluti ne morem enako
ladjam, ki brez strahu plujejo preko morja:
saj ne zanikam, zares sem le majhen čolniček, a morje
teh ne gleda razlik, v sreči, ne v merah je ključ.
Druge naj kar imajo še boljša krmila, zanaša
vsak na drugo se stvar: jaz se na božjo pomoč.

5

Μελέαγρος

AG 5.143

Ὁ στέφανος περὶ κρατὶ μαραίνεται Ἥλιοδώρας·
αὐτὴ δ' ἐκλάμπει τοῦ στεφάνου στέφανος.

AG 5.147

Πλέξω λευκόιον, πλέξω δ' ἀπαλὴν ἄμα μύρτοις
νάρκισσον, πλέξω καὶ τὰ γελῶντα κρίνα,
πλέξω καὶ κρόκον ἠδύν· ἐπιπλέξω δ' ὑάκινθον
πορφυρέην, πλέξω καὶ φιλέραστα ῥόδα,
ὥς ἂν ἐπὶ κροτάφοις μυροβοστρύχου Ἥλιοδώρας 5
εὐπλόκαμον χαίτην ἀνθοβολῆ στέφανος.

AG 5.163

Ἄνθοδίαιτε μέλισσα, τί μοι χροὸς Ἥλιοδώρας
ψαύεις, ἐκπρολιποῦσ' εἰαρινὰς κάλυκας;
ἦ σύ γε μηνύεις, ὅτι καὶ γλυκὺ καὶ δυσόιστον
πικρὸν ἀεὶ κραδίᾳ κέντρον Ἔρωτος ἔχει;
ναὶ δοκέω, τοῦτ' εἶπας. ἰώ, φιλέραστε, παλίμπους 5
στεῖχε· πάλαι τὴν σὴν οἶδαμεν ἀγγελίην.

Meleáger iz Gádar, 1. st. pr. Kr.

AG 5.143

Venček na Heliodorini glavi veni, oveneva,
sama pa vsa cveti: *ona* je venčkov okras.

AG 5.147

Vpletel bom belo vijolico, vpletel bom nežno narciso,
vpletel bom mirto in z njo lilijo, ki se smejí,
vpletel bom ljubki žafran in pripletel škrlat hijacinte,
zraven še vrtnice, te rože zaljubljenih src;
venček bo Heliodorine lepe, opojno dišeče 5
kodre okoli sencà s cvetjem bogato posul.

AG 5.163

O čebela, zakaj mi na Heliodorini koži
raje sediš in si šla proč od pomladnih cvetov?
Ali sporočaš morda, da ima tudi ona to sládko
Erosa želo, ki vžge s trpko bodico srce?
Da, po mojem je to, kar mi praviš. Znanilka ljubezni, 5
brž se umakni, za to vest že od nekdam vemó.

AG 5.166

ἽΩ Νύξ, ὦ φιλάγρυπνος ἐμοὶ πόθος Ἥλιοδώρας,
καὶ σκολιῶν ὄρθρων κνίσματα δακρυχαρῆ,
ἄρα μένει στοργῆς ἐμὰ λείψανα, καὶ τι φίλημα
μνημόσυνον ψυχρᾶ θάλπετ' ἐν εἰκασίᾳ;
ἄρά γ' ἔχει σύγκοιτα τὰ δάκρυα κάμὸν ὄνειρον
ψυχαπάτην στέρνοις ἀμφιβαλοῦσα φιλεῖ;
ἢ νέος ἄλλος ἔρωσ, νέα παίγνια; μήποτε, λύχνε,
ταῦτ' ἐσίδησ, εἴης δ' ἦς παρέδωκα φύλαξ.

5

AG 5.171

Τὸ σκύφος ἀδὺ γέγηθε· λέγει δ', ὅτι τᾶς φιλέρωτος
Ζηνοφίλας ψαύει τοῦ λαλιοῦ στόματος.
ὄλβιον· εἴθ' ὑπ' ἐμοῖς νῦν χεῖλεσι χεῖλεα θεῖσα
ἀπνευστὶ ψυχὰν τὰν ἐν ἐμοὶ προπίοι.

AG 5.174

Εὐδεις, Ζηνοφίλα, τρυφερὸν θάλος· εἴθ' ἐπὶ σοὶ νῦν
ἄπτερος εἰσήειν Ὑπνος ἐπὶ βλεφάροις,
ὠς ἐπὶ σοὶ μηδ' οὔτος, ὁ καὶ Διὸς ὄμματα θέλγων,
φοιτήσαι, κάτεχον δ' αὐτὸς ἐγὼ σε μόνος.

AG 5.166

O noči, koprnenje nespečno po Heliodori,
muke, ki polne solzà nosi varljivi jih svit,
je ostalo še kaj sledi od moje ljubezni,
misli ledene še kaj greje spomin na poljub?
V postelji z njo so nemara le solze, nemara s poljubi
sanjsko utvaro, moj sen, k sebi prižema v objem?
Ali pa drugo ljubezen ima in druge zabave?
Ne, svetilka, nikdàr! Tebi sem v varstvo jo dal!

5

AG 5.171

Kelih presrečni! Saj pravi, da ljubljenih ust Zenofíle,
ustnic, zgovornih zelo, sam se dotikati sme.
Blagor mu! O, da še k mojim bi ustnicam svoje prižela
in bi še mojo tako dušo izpila, na mah.

AG 5.174

Spiš, Zenofíla, prenežni poganjek. Da zdaj skozi tvoje
veke kot Sen brez kril znal bi vstopiti še jaz!
On pa, ki Zevsa celo je sposoben premamiti v spanec,
naj ne bo več s teboj, jaz bi edini te imel!

AG 5.175

Οἶδ' ὅτι μοι κενὸς ὄρκος, ἐπεὶ σέ γε τὴν φιλάστων
μηνύει μυρόπνους ἀρτιβρεχῆς πλόκαμος,
μηνύει δ' ἄγρυπνον, ἰδοῦ, βεβαρημένον ὄμμα
καὶ σφιγκτὸς στεφάνων ἀμφὶ κόμαισι μίτος;
ἔσκυλται δ' ἀκόλαστα πεφυρμένος ἄρτι κίκιννος, 5
πάντα δ' ὑπ' ἀκρήτου γυῖα σαλευτὰ φορεῖς.
ἔρρε, γύναι πάγκοινε· καλεῖ σε γὰρ ἡ φιλόκωμος
πηκτις καὶ κροτάλων χειροτυπῆς πάταγος.

AG 5.176

Δεινὸς Ἔρωσ, δεινός. τί δὲ τὸ πλέον, ἦν πάλιν εἶπω
καὶ πάλιν οἰμώζων πολλάκι· –Δεινὸς Ἔρωσ;
ἦ γὰρ ὁ παῖς τούτοισι γελᾷ καὶ πυκνὰ κακισθεῖς
ἦδεται· ἦν δ' εἶπω λοῖδορα, καὶ τρέφεται.
θαῦμα δέ μοι, πῶς ἄρα διὰ γλαυκοῖο φανεῖσα 5
κύματος ἐξ ὑγροῦ, Κύπρι, σὺ πῦρ τέτοκας.

AG 5.175

Prazna, že vem, je prisega. Saj tebe, dekle razuzdáno,
koder izdaja dišeč, pravkar z mazili natrt,
glej, od prečute noči izdaja oko te zaspano,
še je zvezan ovoj vencev na tvojih laseh,
kodrček tvoj je bil pravkar v razkuštrano kuštro razmršen, 5
zaradi vina pa tvoj strašno majav je korak.
Proč, ti žena prostaška: že kliče te tam veseljaška
plunka in glasni ropot, zvok kastanjet izpod rok.

AG 5.176

Strašen si, Eros, res strašen, a kaj mi pomaga, če tarnam,
spet in spet govorim: »Eros je strašen in krut!«
Deček se temu samo smeji in uživa v pogosti
graji; če zmerjal ga bom, on le še bolj bo ohol.
Čudno, kako je mogoče, da ti, ki iz sinjega morja, 5
Kipris, prihajaš, lahko ogenj iz vode rodiš?

AG 5.177

Κηρύσσω τὸν Ἔρωτα, τὸν ἄγριον· ἄρτι γάρ, ἄρτι
ὀρθρινὸς ἐκ κοίτας ᾤχετ' ἀποπτάμενος.
ἔστι δ' ὁ παῖς γλυκύδακρυς, αἰίλαλος, ὠκύς, ἀθαμβής,
σιμὰ γελῶν πτερόεις νῶτα, φαρετροφόρος.
πατρὸς δ' οὐκέτ' ἔχω φράζειν τίνος· οὔτε γὰρ Αἰθήρ, 5
οὐ Χθῶν φησι τεκεῖν τὸν θρασύν, οὐ Πέλαγος.
πάντη γὰρ καὶ πᾶσιν ἀπέχθεται. ἀλλ' ἐσορᾶτε
μῆ που νῦν ψυχαῖς ἄλλα τίθησι λίνα.
καίτοι κείνος, ἰδοῦ, περὶ φωλεόν. οὔ με λέληθας,
τοξότα, Ζηνοφίλας ὄμμασι κρυπτόμενος. 10

AG 5.182

Ἄγγελιον τάδε, Δορκάς· ἰδοῦ, πάλι δεύτερον αὐτῇ
καὶ τρίτον ἄγγελιον, Δορκάς, ἅπαντα· τρέχε·
μηκέτι μέλλε, πέτου ... βραχύ μοι, βραχύ, Δορκάς, ἐπίσχε·
Δορκάς, ποῖ σπεύδεις, πρὶν σε τὰ πάντα μαθεῖν;
πρόσθε δ', οἷς εἴρηκα πάλαι ... μᾶλλον δὲ ... τί ληρῶ; 5
μηδὲν ὅλως εἴπηρ, ἀλλ' ὅτι ... πάντα λέγε·
μὴ φείδου σὺ τὰ πάντα λέγειν. καίτοι τί σε, Δορκάς,
ἐκπέμπω, σὺν σοὶ καὶ τὸς, ἰδοῦ, προάγων;

AG 5.177

Tu je, naznanjam ga, Erosa, tega divjaka, ki pravkar,
pravkar, takoj ko je vstal zjutraj, je že odletél.
Paglavček sladkih solza je zgovoren, okreten, nesramen,
roga smeje se in tul nosi, po hrbtu krilat.
Kdo mu je oče, ne vem, saj Eter in Zemlja in Morje 5
pravijo vsi, da ni njihov ta drzni falot.
Vseповsod in od vseh osovražen je. Toda pazíte,
možno, da prav ta hip dušam nastavlja pasti.
Prav zares, poglej ga, v zasedi je! Ti, lokostrelec,
nisi se skrtil pred menoj, skrit v Zenofíle očeh! 10

AG 5.182

Tole sporoči, Dorkás, poglej, in nato ji še enkrat,
potlej še tretjič povej vse, zdaj pa teci, Dorkás!
Léti, le hitro ... oh, čakaj, Dorkás, le za hip, le za hipec,
kam hitiš, Dorkás, preden si slišala vse!
Temu, kar rekel sem prej, dodaj še ... a rajši ... oh, nor sem, 5
raje ji nič ne povej, ampak da ... vse ji povej!
Brez zadržkov, le vse ji povej! A kaj sploh pošiljam
tebe, Dorkás, če pa sam s tabo grem, glej, pred teboj!

AG 7.182

Οὐ γάμον, ἀλλ' Ἀΐδαν ἐπινυμφίδιον Κλεαρίστα
δέξατο παρθενίας ἄμματα λυομένα.

ἄρτι γὰρ ἐσπέριοι νύμφας ἐπὶ δικλίσιν ἄχευεν
λωτοί, καὶ θαλάμων ἐπλαταγεῦντο θύραι·

ἦῶι δ' ὀλολυγμὸν ἀνέκραγον, ἐς δ' ὑμέναιος
σιγαθεὶς γοερὸν φθέγμα μεθαρμόσατο.

5

αἶ δ' αὐταὶ καὶ φέγγος ἐδαδούχουν περὶ παστῶ
πεῦκαι καὶ φθιμένα νέρθεν ἔφαινον ὁδόν.

AG 12.117

Βεβλήσθω κύβος· ἄπτε· πορεύσομαι. –Ἡνίδε τόλμαν,
οἶνοβαρές. τίν' ἔχεις φροντίδα; –Κωμάσομαι.

–Κωμάσομαι; ποῖ, θυμέ, τρέπη; –Τί δ' ἔρωτι λογισμός;
ἄπτε τάχος. –Ποῦ δ' ἢ πρόσθε λόγων μελέτη;

–Ἐρρίφθω σοφίας ὁ πολὺς πόνος· ἐν μόνον οἶδα
τοῦθ', ὅτι καὶ Ζηνὸς λῆμα καθεῖλεν Ἴερος.

5

AG 7.182

Ni na svatbeno noč Klearísta prejela poroke,
brž ko razvézala svoj pas je deviški, le smrt.
Saj so še pravkar večerne piščali pred durmi neveste
pele in pravkar od vrat sobe prihajal je hrup.⁵⁶
Zjutraj pa že so s kriki zapiskale, že je umolknil
svatovski bog Himenáj, v tožbo se zilil žalostink.
Iste so bakle svetile ob postelji mlade neveste,
iste, kot mrtvi so pot v spodnji odpirale svet.

5

AG 12.117

Kocka naj pade! Prižgi svetilko, odšel bom! »Poglej ga,
kakšen pijanski pogum! Kaj pa naklepaš?« Zdaj grem
dalje popivat! »Popivat? Srce, kam te nese?« Ljubezen
nima razumnih poti, hitro svetilko prižgi!
»Kje je nekdanja preudarnost?« Oh, proč s prenaporno modrostjo! 5
Vem le to, da celo Zevs se je Erosu vdal.

⁵⁶ *od vrat sobe prihajal je hrup*: Nevesto so v spalnico pospremili s poročno pesmijo, ki jo je na piščali piskal zbor mladih deklet. Hrup pri vratih se po nekaterih razlagah nanaša na njihove ritualne poskuse, da bi »rešile« svojo družico.

AG 12.126

Ἦρκαί μευ κραδίας ψάυειν πόνος· ἦ γὰρ ἀλύων
ἀκρονυχεὶ ταύταν ἔκνισ' ὁ θερμὸς Ἔρωσ·
εἶπε δὲ μειδήσας· –Ἐξεις πάλι τὸ γλυκὺ τραῦμα,
ὦ δύσερως, λάβρω καιόμενος μέλιτι.
ἔξ οὔ δὴ νέον ἔρνος ἐν ἠιθέοις Διόφαντον
λεύσσων οὔτε φυγεῖν οὔτε μένειν δύναμαι.

5

AG 12.127

Εἰνόδιον στείχοντα μεσαμβρινὸν εἶδον Ἄλεξιν,
ἄρτι κόμαν καρπῶν κειρομένου θέρεος.
διπλαῖ δ' ἀκτῖνές με κατέφλεγον· αἰ μὲν Ἔρωτος
παιδὸς ἀπ' ὀφθαλμῶν, αἰ δὲ παρ' ἠελίου.
ἀλλ' ἄς μὲν νύξ αὔθις ἐκοίμισεν· ἄς δ' ἐν ὀνείροις
εἶδωλον μορφῆς μᾶλλον ἀνεφλόγισεν.
λυσίπονος δ' ἑτέροις ἐπ' ἐμοὶ πόνον ὕπνος ἔτευξεν
ἔμπνουν πῦρ ψυχῆ κάλλος ἀπεικονίσας.

5

AG 12.126

Mojo je dušo začelo boleti, ker vroči ji Eros,
nor od blodnih strasti, z nohti je praske zadal.
V smehu je rekel: »Zdaj spet sladkó te bo rana skelela,
o, nesrečnež, hudo žgal te pekoči bo med!«
Vse od takrat, ko Diófanta vidim, brstiko med dečki, 5
nimam moči, da bi šel, niti, da tam bi ostal.

AG 12.127

Točno opoldne sem videl Aléksida, šel je po poti,
v tem ko poletje si že striglo je kite plodov.
Dvojni so žarki me žgali, ker prvi so žarki Ljubezni
z dečkovih lepih oči, drugi od sonca bili.
Žarke od sonca je noč spet uspavala, žarki ljubezni 5
pa so se vžgali še bolj z lepo podobo iz sanj.
Spanec, ki druge odreši tegob, jih je meni prinesel,
v duši je lep odsev z živim plamenom prižgal.

AG 12.128

Αἰπολικάϊ σύριγγες, ἐν οὔρεσι μηκέτι Δάφνιν
φωνεῖτ' αἰγιβάτη Πανὶ χαριζόμεναι·
μηδὲ σὺ τὸν στεφθέντα, λύρη, Φοῖβοιο προφητῆ,
δάφνη παρθενίη μέλφ' Ὑάκινθον ἔτι.
ἦν γάρ, ὅτ' ἦν Δάφνις μὲν Ὀρειάσι, σοὶ δ' Ὑάκινθος
τερπνός· νῦν δὲ Πόθων σκῆπτρα Δίων ἐχέτω.

5

AG 12.133

Διψῶν ὡς ἐφίλησα θέρευσ ἀπαλόχροα παῖδα,
εἶπα τότε ἀύχμηρὰν δίψαν ἀποπροφυγῶν·
-Ζεῦ πάτερ, ἄρα φίλημα τὸ νεκτάρειον Γανυμήδεος
πίνεις, καὶ τότε σοὶ χεῖλεσιν οἴνοχοεῖ;
καὶ γὰρ ἐγὼ τὸν καλὸν ἐν ἠιθέοισι φιλήσας
Ἄντιόχον ψυχῆς ἠδὺ πέπωκα μέλι.

5

AG 12.128

Nič po gorah več ne kličite, o pastirske piščali,
Dafnisa, kakor je vseč Panu, ljubitelju koz.⁵⁷
Prav tako lira, prerokinja Fojba, nikar ne opevaj
vdilj Hijakinta,⁵⁸ ki lep lovor mu venča glavó.⁵⁹
Čas, ko goram je Dafnis bil ljub, Hijakintos pa tebi, 5
mimo je, zdaj Hrepenenj žezla naj Dion ima!

AG 12.133

Žejen sem fanta s prenežno poltjo poleti poljubljaj,
ko pa sem žgočo pregnal žejo, sem rekel nato:
»Zevs, nemara pa ti Ganimedove piješ poljube,⁶⁰
nektarja polne? Ti njih k ustom prinaša točaj?
Ko sem namreč poljubil Antioha, lepega fanta, 5
sladki na dušek sem med duše njegove izpil.«

57 *Dafnisa*: Pastir Dafnis je bil Hermesov sin, ki mu je Pan dal siringo in ga naučil igrati nanjo.

58 *Hijakinta*: Hijakinta je ljubil in pri igri po nesreči ubil Apolon.

59 *lep lovor*: V izvorniku »deviški lovor«.

60 *Ganimedove*: Zevs je v podobi orla ugrabil lepega trojanskega princa Ganimeda, ki je nato postal njegov ljubimec in točaj nesmrtnih bogov.

Μνασάλκης

AG App. 71 (Ep. demonstrativa)

Ἄδ' ἐγὼ ἄ τλάμων Ἄρετὰ παρὰ τῆδε κάθημαι
Ἕδονῆ, αἰσχίστως κειραμένα πλοκάμους,
θυμὸν ἄχει μεγάλῳ βεβολημένα, εἶπερ ἅπασιν
ἄ κακόφρων Τέρψις κρεῖσσον ἐμοῦ κέκριται.

Mnasálk iz Sikiona, 3. st. pr. Kr.

AG App. 71

Jaz, nesrečna Vrlina, zdaj tukaj ležim, ob Nasladi,
v strašni sramoti lase že sem ostrigla kratkó,
moje srce pretresa zares veliko trpljenje:
plehka Zabava pri vseh bolj kakor jaz je v časteh.

Μοιρώ

AG 6.119

Κεῖσαι δὴ χρυσέαν ὑπὸ παστάδα τὰν Ἀφροδίτας,
βότρυ, Διωνύσου πληθόμενος σταγόνι,
οὐδ' ἔτι τοι μάτηρ ἔρατὸν περὶ κλῆμα βαλοῦσα
φύσει ὑπὲρ κρατὸς νεκτάρειον πέταλον.

AG 6.189

Νύμφαι Ἀνιγριάδες, ποταμοῦ κόραι, αἱ τάδε βένθη
ἀμβρόσιαι ῥοδέοις στείβετε ποσσὶν αἰεὶ,
χαίρετε καὶ σῶζοιτε Κλεώνυμον, ὃς τάδε καλὰ
εἴσαθ' ὑπαὶ πιτύων ὕμμι, θεαί, ξόανα.

Mojró iz Bizanca, 3. st. pr. Kr.

AG 6.119

V zlatem svetišču ležiš, ki boginje je last Afrodite,
grozd, z Dionizovo si kapljico ves prepojen.
Mati ne bo te več s svojo vitico ljubko objela,
z listom dišečim ne bo senčila več ti glavé.

AG 6.189

Nimfe, ambrozijske deklice Ánigra, tukajšnje reke,⁶¹
kjer po globinah drsé rožnate vaše nogé,
zdrave bodíte, rešíte Kleónima, ki izklesane,
lepe podobice te vam pod borovce je dal.

61 *Ánigra*: Anigros je reka v Elidi na Peloponezu, v votlinah ob njej so zdravili kožne bolezni.

Ἄδηλος

AG 5.168

Καὶ πυρὶ καὶ νιφετῷ με καί, εἰ βούλοιο, κεραυνῷ
βάλλε καὶ εἰς κρημνοὺς ἔλκε καὶ εἰς πελάγη.
τὸν γὰρ ἀπαυδήσαντα πόθοις καὶ Ἔρωτι δαμέντα
οὐδὲ Διὸς τρύχει πῦρ ἐπιβαλλόμενον.

AG 7.42

Ἄ μέγα Βαττιάδαο σοφοῦ περίπυστον ὄνειαρ,
ἧ ῥ' ἔτεδὸν κεράων οὐδ' ἐλέφαντος ἔης.
τοῖα γὰρ ἄμμιν ἔφηνας, ἄτ' οὐ πάρος ἀνέρες ἴδμεν
ἀμφί τε ἀθανάτους ἀμφί τε ἡμιθέους,
εὖτέ μιν ἐκ Λιβύης ἀναείρας εἰς Ἑλικῶνα
ἦγαγες ἐν μέσσαις Πιερίδεσσι φέρων·
αἱ δέ οἱ εἰρομένῳ ἀμφ' ὠγυγίων ἠρώων
Αἴτια καὶ μακάρων εἶρον ἀμειβόμεναι.

5

Neznani avtor

AG 5.168

Ogenj in sneg in še strelo, če hočeš, na mene odvrzi,
v grapo me zvleci, lahko tudi v globino morja,
kdor oslabi od strasti in kogar si Eros podjarmi,
temu še grom in blisk Zeusa ne moreta nič.

AG 7.42⁶²

O, Batiada učenega vzvišeni sen, znameniti,⁶³
res roževinast si bil, ne pa iz slonje kosti.⁶⁴
Mnogo si nam razodel o polbogovih in boštvih,
česar nikoli poprej vedeli nismo možje,
ko si iz Libije na Helikon takrat ga prenesel, 5
z njim si se spustil na tla v sredo med zbor Pieríd:
saj, ko iskal je osnutek za delo o starih junakih,
spredle so *Vzrokov* mu snov, tudi o kultih bogov.⁶⁵

62 Avtor epigrama je morda Diodor iz Sard, 1. st. po Kr.

63 *Batiada*: Kalimaha, Batovega potomca.

64 *roževinast si bil, ne pa iz slonje kosti*: Slonokoščene sanje varajo, roževinaste pa prikazujejo resničnost. Sanje zmeraj prihajajo skozi dvoje vrat: resnične skozi rožena, neresnične pa skozi slonokoščena. Najbolj znana opisa »sanjskih duri« srečamo pri Homerju (*Odiseja* 19,560–9) in Vergiliju (*Eneida* 6,893–6).

65 *saj ko iskal je osnutek ... spredle so Vzrokov mu snov, tudi o kultih bogov*: Dobesedno: »poizvedujočemu (εἰρομένῳ) o starodavnih junakih so v odgovor povedale (εἶπον) *Vzroke/Izvore* (Αἴτια), tudi blaženih (= bogov). Kalimah je napisal delo *Vzroki* (Αἴτια), ki je obravnavalo izvore čaščenja herojev

AG 16.227

Τᾷδε κατὰ χλοεροῖο ριφεῖς λειμῶνος, ὀδίτα,
ἄμπαυσον μογεροῦ μαλθακὰ γυῖα κόπου,
ἦχί σε καὶ Ζεφύροιο τινασσομένη πίτυς αὔραις
θέλξει τεττίγων εἰσαΐοντα μέλος
χῶ ποιμὴν ἐν ὄρεσσι μεσαμβρινὸν ἀγχόθι παγᾶς
συρίσδων λασίας θάμνω ὑπο πλατάνου·
καῦμα δ' ὀπωρινοῖο φυγῶν κυνὸς αἴπος ἀμείψεις
ῶριον. Ἑρμείη τοῦτ' ἐνέποντι πιθοῦ.

5

AG 16.227

Semle, na tale zeleni se travnik ulezi, popotnik,
ter od napornih težav trudne si ude spočij.
Tu te očaral bo bor, ki ga božajo sape Zefirja,⁶⁶
v tem ko poslušal boš spev, ki ti ga pel bo škržat,
z njim še pastir, ki v gorah opoldne v bližini izvira
rad na siringo igra v senčnih goščavah platan.
S tem boš ušel poletnemu ognju, ko vlada nam Sirij,⁶⁷
rešen vročine boš šel, Hermesu véruj, na pot.

5

in bogov. Tako kot so pesnika Hezioda, ki je v *Teogoniji* pripovedoval o rojstvu bogov in herojev, navdihnile muze na bojotski gori Helikonu (gl. *Teogonija* 1–8, 22–25), je tudi Kalimah na samem začetku pesnitve *Vzroki*, takoj za prologom (v zelo fragmentarnem odlomku, o vsebini katerega pričajo v glavnem opombe *Florentinskih sholij*) povedal, da je bil v mladosti (očitno v sanjah) prenesen na Helikon, kjer so mu muze, ki jim je postavljajl vprašanja, posredovale snov (informacije o običajih in navadah) za njegovo pesnitev. V izvirniku pričujočega epigrama lahko opazujemo besedno igro med besedama »poizvedujočemu« (εἰρομένῳ) in »so povedale/so nanizale« (εἶρον), oba glagola pa najbrž namigujeta tudi na (besedno) tkanje (εἶρος = »volna«). Vse to skuša prevod ponazoriti z besedami »osnutek« in »spredle so ...snov«.

66 *Zefirja*: Ζέφυρος je božanstvo zahodnega vetra, ki prinaša toplo vreme.

67 *Sirij*: Sirij, imenovan tudi »Pasja zvezda«, je najsvetlejša zvezda nočnega neba. Nahaja se v ozvezdju Velikega psa. Grki so verjeli, da ta zvezda prinaša poletno vročino.

Νικαίνετος

AG 6.225

Ἡρῶσσαι, Λιβύων ὄρος ἄκριτον αἶτε νέμεσθε
αἰγίδι καὶ στρεπτοῖς ζωσάμεναι θυσάνοις,
τέκνα θεῶν, δέξασθε Φιλήτιδος ἱερὰ ταῦτα
δράγματα καὶ χλωροὺς ἐκ καλάμης στεφάνους,
ἄσ' ἀπὸ λικμητοῦ δεκατεύεται· ἀλλὰ καὶ οὕτως,
ἠρῶσσαι, Λιβύων χαίρετε δεσπότιδες.

5

Nikájnet s Samosa (ali z Abdere), 2. pol. 3. st. pr. Kr.

AG 6.225

Ve, heroine na véliki libijski gorski verigi,⁶⁸
ki vam egida čez pas polna okretnih je res,⁶⁹
hčere bogov, od Filetide sprejmite tele presvete
svežnje in vence strnišč, vsi še lepo zelené.
To desetina je z véjanja, kljub temu pa, heroine,
Libijcev drage gospe, lep in prisrčen pozdrav!

5

68 *heroine na ... libijski gorski verigi*: Libijske heroine omenja tudi Nikajnetov sodobnik iz prve polovice 3. st. pr. Kr., Apolonij Rodoški 4.1309, 4.1323, 4.1358.

69 *ki vam egida ... polna okretnih je res*: O kozji koži (=egidi), ki jo Libijke nosijo obrobljeno z resami, pripoveduje Herodot 4.189.

Νικίας

AG 9.564

Αϊόλον ἱμεροθαλὲς ἔαρ φαίνουσα, μέλισσα
ξουθά, ἐφ' ὠραίοις ἄνθεσι μαινομένα,
χῶρον ἐφ' ἠδύπνοον πωτωμένα, ἔργα τίθει σύ,
ᾧφρα τεδὸς πλήθη κηροπαγῆς θάλαμος.

Nikíja iz Mileta, 3. st. pr. Kr.

AG 9.564

Ljubko cvetočo, barvito pomlad naznanjaš, čebela
rjavo rumena, ki cvet letni te vso obnori,
letaš okoli po sladko dišeči livadi, le delaj,
dokler tvoj voskasti sat polno ne bo obložen.

Νοσσίς

AG 5.170

Ἄδιον οὐδὲν ἔρωτος· ἃ δ' ὄλβια, δεύτερα πάντα
ἐστίν· ἀπὸ στόματος δ' ἔπτυσσά καὶ τὸ μέλι.
τοῦτο λέγει Νοσσίς· τίνα δ' ἂ Κύπρις οὐκ ἐφίλησεν,
οὐκ οἶδεν τήνα γ', ἄνθεα ποῖα ῥόδα.

AG 6.265

Ἦρα τιμήεσσα, Λακίνιον ἃ τὸ θυῶδες
πολλάκις οὐρανόθεν νεισομένα καθορῆς,
δέξει βύσσινον εἶμα, τό τοι μετὰ παιδὸς ἀγαυὰ
Νοσσίδος ὕφανεν Θεουφιλὶς ἂ Κλεόχας.

AG 6.273

Ἄρτεμι, Δᾶλον ἔχουσα καὶ Ὀρτυγίαν ἐρόεσσαν,
τόξα μὲν εἰς κόλπους ἄγν' ἀπόθου Χαρίτων,
λοῦσαι δ' Ἴνωπῶ καθαρὸν χροά, βᾶθι δε Λοκρούς
λύσουσ' ὠδίνων Ἄλκέτιν ἐκ χαλεπῶν.

Nosída iz Lokrov Epizefirijev, ok. 300 pr. Kr.

AG 5.170

Nič od ljubezni ni lepše in vse ostale sladkosti
manj so prijetne, iz ust pljunem lahko celo med.
Ta, ki Kipris je ni poljubila, to pravi Nosída,
ta pač téga ne vé, kakšen je vrtnice cvet.

AG 6.265

Hera častita, ki često z neba v Lakinij prihajaš⁷⁰
svoj si ogledat oltar, blago dišeč od kadil,
sprejmi ta šal iz lanú, ki s sijajnim otrokom, Nosído,
stkala ga tebi je v dar Kléohe hči, Tevfilís.

AG 6.273⁷¹

O Artemis, ki Delos in ljubko imaš Ortigíjo,⁷²
lok posvečeni za zdaj v hárit naročje predaj,
čisto telo si okoplji v Inópu in stopi do Lokrov,
rešit Alkétis: hudo v mukah porodnih trpi.

⁷⁰ *Lakinij*: Rt in mesto jugozahodno od Krotona, kjer je bil Herin tempelj.

⁷¹ Nosidino avtorstvo epigrama ni povsem zanesljivo.

⁷² *Ortigijo*: Po nekih razlagah sta otoka Ortigija in Delos tekmovala za čast rojstnega kraja Apolona in Artemide, po drugih pa je Ortigija samo drugo ime za Delos. Homerska *Himna Apolonu* izpričuje, da je boginja Leto svoja dvojčka rodila na dveh različnih krajih, Artemido na Ortigiji, Apolona na Delosu.

AG 6.275

Χαίροισάν τοι ἕοικε κομᾶν ἄπο τὰν Ἀφροδίταν
ἄνθεμα κεκρύφαλον τόνδε λαβεῖν Σαμύθας·
δαιδάλεός τε γάρ ἐστι καὶ ἀδύ τι νέκταρος ὄσδει
τοῦ, τῷ καὶ τήνα καλὸν Ἄδωνα χρίει.

AG 6.275

Zdi se, da bo Afrodita z veseljem sprejela Samitin
dar, ki je njej posvečen, mrežico to za lase:
spretno izdelana je, diši pa po nektarju sladkem,
tistem, ki sama celo maže Adonisa z njim.⁷³

⁷³ *Adonisa*: Lep mladenič, ki ga je ljubila Afrodita, ubil pa ga je ljubosumni Hefajst (po drugi varianti Ares). Afrodita je mrtvega Adonisa spremenila v cvetlico in ga vsako leto objokovala na dan njegove smrti.

Πάμφιλος

AG 7.201

Οὐκέτι δὴ χλωροῖσιν ἐφεζόμενος πετάλοισιν
ἀδεῖαν μέλπων ἐκπροχέεις ἰαχάν,
ἀλλὰ σε γαρύοντα κατήναρεν, ἤχέτα τέττιξ,
παιδὸς ἀπ' ἠλιθίου χεῖρ ἀναπεπταμένα.

Pámfil iz Aleksandrije, morda 2. st. pr. Kr.

AG 7.201

Nič več ne boš kakor prej posedal po listju zelenem,
z ljubkim ščebetom cvrčeč milo zveneči napev,
saj te, glasni škržat, medtem ko si pel, je umóril
malo premišljen zamah dečkove lene dlani.

Πέρσης

AG 6.272

Ζῶμά τοι, ὦ Λατωί, καὶ ἀνθεμόεντα κύπασσιν
καὶ μίτραν μαστοῖς σφιγκτὰ περιπλομένην
θήκατο Τιμάεσσα, δυσωδίνοιο γενέθλας
ἀργαλέον δεκάτῳ μηνὶ φυγοῦσα βάρος.

AG 6.274

Πότνια κουροσός, ταύταν ἐπιπορπίδα νυμφᾶν
καὶ στεφάναν λιπαρῶν ἐκ κεφαλᾶς πλοκάμων,
ὀλβία Εἰλήθουα, πολυμνάστοιο φύλασσε
Τισίδος ὠδίνων ρύσια δεξαμένα.

Pérses iz Teb, ok. 300 pr. Kr.

AG 6.272

Pas in krilce, posuto s cveticami, zraven obvezo,
trak, ki ji bil je trdnó prej preko prsi ovit,
tebi, Artemis, je dala Timáesa, ko je v desetem
mesecu srečno minil strašno težaven porod.

AG 6.274

Shrani, gospa, rešenica otrok, to poročno obleko,⁷⁴
z ruto naglavno, ki prej krila je bujne lase,⁷⁵
sprejmi, Ejlétija, ju, od Tisíde z odličnim spominom
v dar, da rešila jo boš hudih porodnih tegob.

74 *obleko*: Interpretacije besede ἐπιποπίς niso enotne, po mnenju nekaterih ne gre za »obleko«, ampak za »zaponko za obleko«.

75 *ruto naglavno*: Nekateri besedo στεφάνη interpretirajo kot »diadem«, drugi tudi kot »okoli glave spleteni lasje«.

Ποσειδίππος

AG 5.183

Τέσσαρες οἱ πίνοντες, ἔρωμένη ἔρχεθ' ἐκάστω·
ὀκτῶ γινομένοις ἐν Χίον οὐχ ἰκανόν.
παιδάριον, βαδίσας πρὸς Ἀρίστιον εἶπε τὸ πρῶτον
ἡμιδεὲς πέμψαι· χοῦς γὰρ ἄπεισι δύο
ἀσφαλέως, οἶμαι δ', ὅτι καὶ πλέον. ἀλλὰ τρόχαζε·
ῶρας γὰρ πέμπτης πάντες ἀθροίζομεθα.

5

AG 5.186

Μή με δόκει πιθανῶς ἀπατᾶν δακρύοισι, Φιλαινί.
οἶδα· φιλεῖς γὰρ ὅλως οὐδένα μεῖζον ἐμοῦ,
τοῦτον ὅσον παρ' ἐμοὶ κέκλισαι χρόνον· εἰ δ' ἕτερός σε
εἶχε, φιλεῖν ἂν ἔφης μεῖζον ἐκεῖνον ἐμοῦ.

AG 5.211

Δάκρυα καὶ κῶμοι, τί μ' ἐγείρετε, πρὶν πόδας ἄρω
ἐκ πυρός, εἰς ἑτέρην Κύπριδος ἀνθρακιήν;
λήγω δ' οὔποτ' ἔρωτος, αἰεὶ δέ μοι ἐξ Ἀφροδίτης
ἄλγος ὁ μὴ κρίνων καινὸν ἄγει τι Πόθος.

Pozejdíp iz Pele, 3. st. pr. Kr.

AG 5.183

Štirje smo pivci in vsak še ljubico svojo pripelje:
osem vseh skupaj, en sam vrček ne bo zadostíl.
Dečko, daj, stopi k Arístion, reci, da prej je poslala
le polovico vsega: mislim, da manjka še vsaj
pet bokalov, gotovo, morda pa še več. Toda teci,
pred poldnévom se že zberemo tukaj, le brž!

5

AG 5.186

Ne, Filajnis, ne boš s prepričljivim me jokom zavedla,
vem, da ti od vseh mene najrajši imaš
– dokler ob meni ležiš, a če z drugim bila bi, bi mirno
rekla, da njega še bolj rada kot mene imaš.

AG 5.211

Jok in zabave, zakaj me spet v Kipridin ogenj pehate,
saj se še nisem povzpél ven iz žerjavice té!
Níkdar ne neham ljubiti, ta Strast je povsem nerazsodna,
od Afrodite vsak dan nosi mi novo bridkost.

AG 7.170

Τὸν τριετῆ παίζοντα περὶ φρέαρ Ἀρχιάνακτα
εἶδωλον μορφᾶς κωφὸν ἐπεσάσατο·
ἐκ δ' ὕδατος τὸν παῖδα διάβροχον ἄρπασε μάτηρ
σκεπτομένα, ζωᾶς εἶ τινα μοῖραν ἔχει.
Νύμφας δ' οὐκ ἐμίηνεν ὁ νήπιος, ἀλλ' ἐπὶ γούνοις
ματρὸς κοιμαθεὶς τὸν βαθὺν ὕπνον ἔχει.

5

AG 12.98

Τὸν Μουσῶν τέττιγα Πόθος δήσας ἐπ' ἀκάνθαις
κοιμίζειν ἐθέλει πῦρ ὑπὸ πλευρὰ βαλὼν·
ἢ δὲ πρὶν ἐν βύβλοις πεπονημένη ἄθλια τρίζει
ψυχὴ ἀνιηρῶ δαίμονι μεμφομένη.

AG 12.120

Εὐοπλῶ καὶ πρὸς σὲ μαχήσομαι, οὐδ' ἀπεροῦμαι
θνητὸς ἐών· σὺ δ', Ἔρωσ, μηκέτι μοι πρόσσαγε.
ἦν με λάβης μεθύοντ', ἅπαγ' ἔκδοτον· ἄχρι δὲ νήφω,
τὸν παραταξάμενον πρὸς σὲ λογισμὸν ἔχω.

AG 7.170⁷⁶

Deček triletni se je, Arhiánakt, igral ob studencu,
lastne podobe odsev nemi ga zvil je vanj.
Dečka je mati popolnoma mokrega zvelkla iz vode,
gledala je, če je vsaj malo življenja še v njem.
Malček ni nimf prav nič razžalil z oskrumbo: v naročju
matere svoje v globok spanec je mirno zaspal.

5

AG 12.98

Pevca škržata je strast zvezála v akantovem listju,⁷⁷
ogenj pod boki mu vžge, stišati s tem ga želi.
Duša, ki prej je le v papirus zmeraj bila zatopljena,
zdaj strahotno kriči, kruto božanstvo krivi.

AG 12.120

Dobro sem oborožen, da s teboj se spopadem – in, Eros,
smrtnik sem, a se ne bom vdal! Ne napadaj me več!
Če me zalotiš pijanega, tvoj bom ujetnik, a trezen
tebi nasproti imam v boju ob sebi razum.

⁷⁶ Epigram je morda Kalimahov.

⁷⁷ *Pevca škržata*: Dobesedno: »škržata muz (=pesmi)«.

AG 12.131

Ἄ Κύπρον ἅ τε Κύθηρα καὶ ἅ Μίλητον ἐποικνεῖς
καὶ καλὸν Συρίας ἵπποκρότου δάπεδον,
ἔλθοις ἴλαος Καλλιστίω, ἢ τὸν ἐραστήν
οὐδέποτ' οἰκείων ὤσεν ἀπὸ προθύρων.

AG 12.168

Ναννοῦς καὶ Λύδης ἐπίχει δύο καὶ φιλεράστου
Μιμνέρμου καὶ τοῦ σώφρονος Ἀντιμάχου·
συγκέρασον τὸν πέμπτον ἐμοῦ, τὸν δ' ἕκτον –Ἐκάστου,
Ἥλιόδωρ', εἶπας, –ὅστις ἐρῶν ἔτυχεν.
ἔβδομον Ἡσιόδου, τὸν δ' ὄγδοον εἶπον Ὀμήρου,
τὸν δ' ἔνατον Μουσῶν, Μνημοσύνης δέκατον.
μεστὸν ὑπὲρ χείλους πίομαι, Κύπρι· τᾶλλα δ' Ἔρωτες
νήφοντ', οἰνωθέντ' οὐχὶ † λίην ἄχαριν.

5

AB 5

Τιμάνθης ἔγλυψε τὸν ἀστερόεντα σάπειρον
τόνδε χρυσίτην Περσικὸν ἡμίλιθον
Δημύλι· ἀνθ' ἀπαλοῦ δὲ φιλήματος ἢ κυανόθριξ
δῶρον Ν[ι]κάη Κώια ἔδ[εκτ] ἑρατόν.

AG 12.131

Ti, ki Ciper, Milet in Kitêro pogosto obiščeš,⁷⁸
sirijsko lepo ravan, zmeraj donečo od konj,
milostna pridi h Kalístion, ona še níkdar v življenju
ni ljubimca od vrat veže odrinila proč.

AG 12.168

Dve: za Nanó in za Lide natoči, nato za Mimnerma,
vdanega ljubim, za njim trezni Antimah naj bo,⁷⁹
peta naj moja bo, šesta pa, Heliodor, kot si rekel:
»Vsakega, kdor je kdaj, kaj je ljubezen, spoznal!«
Sedma naj bo za Hezíoda, osmo napij na Homerja,
k muzam deveto, sledi naj v Mnemozinino čast!
Pil sem čez mero dovolj, o Kipris, sicer pa, Eroti,
naj sem trezen, pijan, zmeraj hvaležen sem vam!⁸⁰

5

AB 5

Vrezal Timánt je Demílu ta zvezdasti perzijski kamen,
poldrag lazurec, ki v njem sveti se samo zlato.
Tega nato črnolasa Košanka Nikaja, v zahvalo
za prenežni poljub, v ljubki prejela je dar.

⁷⁸ *Ciper, Milet in Kitêro*: Vsi trije kraji so znani po čaščenju boginje Afrodite.

⁷⁹ *Nanó ... Lide*: Dekleti, ki sta ju opevala Mimnermos in Antimah.

⁸⁰ Prevod zadnjega verza je le ena od hipotez, saj je izvornik na tem mestu nerazumljiv.

AB 33

Μεῖζον Ἀριστόξεινος ἐνύπνιον ἢ καθ' ἑωυτὸν
Ἵρκας ἰδὼν μεγάλων νήπιος ὠρέγετο·
ὦιεν Ἀθήνης γαμβρὸς Ὀλυμπίου ἐν Διὸς οἴκῳ
εὔδειν χρυσεῖω πάννουχος ἐν θαλάμῳ·
ἦρι δ' ἀνεγρόμενος δήϊων προσέμισγε φάλαγγι, 5
ὦς τὸν Ἀθηναίης ἐν φρενὶ θυμὸν ἔχων·
τὸν δὲ θεοῖς ἐρίσαντα μέλας κατεκοίμισεν Ἄρης,
ὦιχετο δὲ ψευδῆς νυμφίος εἰς Αἴδεω.

AB 36

Ἄρσινόνη, σοὶ τοῦτο διὰ στολίδων ἀνεμοῦσθαι
βύσσινον ἄγκειται βρέγμ' ἀπὸ Ναυκράτιος,
ὦι σύ, φίλη, κατ' ὄνειρον ὁμόρξασθαι γλυκὺν ἰδρῶ
ἦθελες, ὄτρηρῶν παυσαμένη καμάτων·
ὦς ἐφάνης, Φιλάδελφε, καὶ ἐν χερὶ δούρατος αἰχμήν, 5
πότνα, καὶ ἐν πήχει κοῖλον ἔχουσα σάκος·
ἦ δὲ σοὶ αἰτηθεῖσα τὸ λευχέανον κανόνισμα
παρθένος Ἠγησῶ θῆκε γένος Μακέ[τη].

AB 33

Sanjal Arkadijec je Aristóksen svoj sen, bolj mogočen,
kakor mu gre, in je, nor, segel po silnih stvareh.
Mislil je, da je ženin Atene, da v Zevsovi hiši
v zlati je spalnici vso noč na Olimpu ležál.
Ko se je zbudil ob zori, s sovražniki se je spopadel, 5
kakor da v prsih duha same Atene ima.
Ker se je kosal z bogovi, ga črni je Ares pokósil,
ženin nepravi tako v Hades temačni je šel.

AB 36

Veter naj v tale platneni prtiček iz Návkratis piha,
ta, Arsinója, ki zdaj tebi je v dar posvečen.⁸¹
Z njim, o ljuba gospa, si si v sanjah otreti želela
sladki svoj pot, ko končan bil je tvoj urni napor.
Takšna si se prikazala, gospa Filádelfos, v rokah 5
kopje ostró držeč, zraven zavótljeni ščit.
V dar ti ga je makedonsko dekle Hegesó poklonilo,
ko si prosila za ta beli jo košček blaga.

81 *Arsinója*: hči Ptolemaja I., Arsinója II., z vzdevkom Filádelfos.

AB 50

Κυάνεον νέφος ἦλθε δι' ἄστεος, ἠνίκα κούρην
τουθ' ὑπὸ σῆμα τιθεὶς ἔστενεν Ἡετίων,
ἀγκαλέων Ἡδεῖαν ἐὸν τέκος, ἦς Ὑμέναιος
ἠρίον οὐ θαλάμου χερσὶν ἔκοψε πύλην·
συμπαθεὲς ἄλγ[ος ἔην πάσηι] πόλει, ἀλλὰ τὰ κεινῶν
ἀστῶν ἀρκε[ίτω δάκρυ]α καὶ στοναχαί.

5

AB 65

Λύσιππε, πλάστα Κυκλώνιε, θαρσαλέα χεῖρ,
δάϊε τεχνίτα, πῦρ τοι ὁ χαλκὸς ὄρηι,
ὄν κατ' Ἀλεξάνδρου μορφᾶς ἔθει· οὐ τι γε μεμπτοὶ
Πέρσαι· συγγνώμα βουσι λέοντα φυγεῖν.

AB 50

Ko je pod tale nagrobnik položil v solzah Eetíon
mlado dekle, je prekril mesto temačen oblak.
Klical Hedejo, otroka je svojega, kajti Himénaj
ni ji potrkal na vhod sobice, pač pa na grob.
Celo je mesto v sočutju trpelo, pa vendar naposled
zdaj bilo je dovolj solz someščanov in tožb.

5

AB 65

Lísip, kipar sikionski, z okretno rokó in izkušen⁸²
spretni umetnik, zares ogenj v očeh ima bron,
ki si v njem Aleksandra izklêsal. Peržani res niso
karanja vredni: kot ni trop, ki pred levom beži.

82 *Lísip*: Znameniti grški kipar, doma iz Sikiona (4. st. pr. Kr).

AB 79

Παρθένος ἡ βασίλισσα σὺν ἄντυ[γ]ι, ναί, Βερενίκη
πάντας ἅμα ζευκτοὺς ἀθλοφορεῖ στεφάνους,
Ζεῦ παρὰ σοὶ Νεμεᾶτα· τάχει δ' ἀπελίμπανεν ἵππων
δίφρος ἐπεὶ [κάμψα]ι τὸν πολὺν ἠνίοχον,
δαλ[οῖς δ' εἴκελοι ἴ]πποι ὑπὸ ῥ[υτ]ῆρι θεόντες
πρῶ[τοι ἐς Ἀ]ργολικοὺς ἦλθον [ἄγω]νοθέτας.

5

AB 90

᾽Ωλεσεν Ἀρχεάνακτα [β]ί[αι Βορέης ἐπὶ λε]πρὴν
Σκῦρον ἐν Αἰγαίῳ νηχόμενον π[ελάγει,]
γῆν ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν ὀρώμενον· ἀλλὰ θαλ[ά]σης
διστάδιον πολλῶν μακρότερον πεδίων.

AB 99

᾽Ο Κρῆς κωφὸς ἐὼν Ἀσκλ[ᾶς, μη]δ' οἶος ἀκούειν
αἰγιαλῶν τοιοσ' μηδ' ἀνέμων πάταγον,
εὐθύς ἀπ' εὐχωλέων Ἀσκληπιοῦ οἴκαδ' ἀπήϊει,
καὶ τὰ διὰ πλίνθων ῥήματ' ἀκουσόμενος.

AB 79

S svojo kočijo kraljica, deviško dekle Berenika⁸³
vseh konjeniških nagrad vence na mah osvoji
v igrah na čast Nemejskemu Zevsu. Na vsakem zavoju
mnoge voznike kočij daleč za sabo pusti
voz z okretnimi konji, ki v vajetih kakor plameni
švigajo in pridrve prvi k sodnikom na cilj.⁸⁴

5

AB 90

Ko Arheánakt je plaval na Skira surovo obalo,
v morju Egejskem Boréj s silo ga je pokončal.⁸⁵
Videl obalo je s te in z one strani, a na morju
stadija dva sta precej več, kot če hodil bi peš.

AB 99

Gluhi Krečan Asklás, ki nikdar ni slišati mogel
niti šumenja valov niti bučanja vetrov,
šel je domov po molitvi k Asklepiju, trdno odločen,
da bo poslušal šepet skozi opečnati zid.

83 *Berenika*: Berenika II., žena Ptolemaja III. Evergeta, je na Nemejskih igrah l. 249 ali 247 pr. Kr. (podobno kot že nekoč Arsinoja II. v Olimpiji) osvojila vse tri zmagovalne vence v dirkah četverovpreg; isto zmago je opeval tudi Kalimah.

84 *k sodnikom*: V izvirniku: »k argivskim sodnikom«.

85 *Boréj*: Boréj je bog severnega vetra, prinašalec hladnega vremena.

AB 102

Τί πρὸς ἔμ' ὦδ' ἔστητε; τί μ' οὐκ ἠάσατ' ἰαύειν,
εἰρόμενοι τίς ἐγὼ καὶ πόθεν ἢ ποδαπός;
στείχετέ μου παρὰ σῆμα· Μενοίτιός εἰμι Φιλάρχω
Κρής, ὀλιγορρήμων ὡς ἄν ἐπὶ ξενίης.

AB 103

Οὐδ' ἐπερωτήσας με νόμου χάριν οὔτε πόθεν γῆς
εἰμι παραστείχεις οὔτε [τίς ο]ὔτε τίνων·
ἀλλὰ σύ μ' ἠσυχί[ως ἴδε κείμεν]ον, εἰμι δ' ἐγὼ παῖς
Ἄλκαίου Σωσῆς Κῶ[ιος, ὁμός, φίλ]ε, σοῦ.

AB 102

Kaj se pri meni ustavljate? Kaj ne pustite me spati,
kdo sem, sprašujete, kje moja dežela leži?
Pojdite proč od groba! Jaz Fílarhov sin sem, Menójtij
s Krete; sem redkih besed, kot se v tujini zgodi.

AB 103

Ti, ki si šel tukaj mimo, prav nič me po stari navadi
nisi povprašal o tem, kdo sem, od kod sem doma.
Glej me, prijatelj, spokojno ležim: jaz sin sem Alkajev,
s Kosa doma, Soséj, nič kaj drugačen kot ti.

Ῥιανός

AG 6.173

Ἄχρυλῖς, ἢ Φρυγίη θαλαμηπόλος, ἢ περὶ πεύκας
πολλάκι τοὺς ἱεροὺς χευαμένη πλοκάμους,
γαλλαίῳ Κυβέλης ὀλολύγματι πολλάκι δοῦσα
τὸν βαρὺν εἰς ἀκοὰς ἤχον ἀπὸ στομάτων,
τάσδε θεῆ χαίτας περὶ δικλίδι θῆκεν ὀρείῃ,
θερμὸν ἐπεὶ λύσσης ὧδ' ἀνέπαυσε πόδα.

5

AG 6.278

Παῖς Ἀσκληπιάδεω καλῶ καλὸν εἶσατο Φοῖβω
Γόργος ἀφ' ἡμερτᾶς τοῦτο γέρας κεφαλᾶς.
Φοῖβε, σὺ δ' ἴλαος, Δελφίνιε, κοῦρον ἀέξοις
εὖμοιρον λευκὴν ἄχρις ἐφ' ἡλικίην.

Riján s Krete, 3. st. pr. Kr.

AG 6.173

Frigijka, templja skrbnica, dekle Ahrilís, ki je večkrat
v sénčini borovih vej svete razpela lase,⁸⁶
potlej, ko v krikú obrednem boginje Kibebe odjeknil
često od njenih je ust zvok, za ušesa boleč,
kodre je te posvetila ob vhodu, za gorsko boginjo, 5
brž ko zavrla je svoj divje razgreti korak.

AG 6.278

Gorgos, sin Asklepijadov, je lépo darilo posvetil
lepemu Fojbu na čast s svoje predrage glavé.
Fojbos Delfinijec, ti pa milosten bodi in dečku⁸⁷
srečo naklanjaj, doklèr bela ne pride starost.

⁸⁶ *borovih vej*: Drugo tolmačenje besed περί πεύκας je »ob baklah«.

⁸⁷ *Delfinijec*: Apolonov vzdevek. Homerska *Himna Apolonu* (400-496) pripoveduje, da se je Apolon nekoč v podobi delfina pognal proti ladji, ki je plula s Krete, ter vodil mornarje do kraja, ki je po njem dobil ime *Delfi*.

Σιμίας

AG 7.22

Ἦρέμ' ὑπὲρ τύμβοιο Σοφοκλέος, ἠρέμα, κισσέ,
ἐρπύζοις χλοερούς ἐκπροχέων πλοκάμους,
καὶ πέταλον πάντη θάλλοι ῥόδου ἢ τε φιλορρῶξ
ἄμπελος ὑγρὰ πέριξ κλήματα χευαμένη,
εἶνεκεν εὐεπίης πιτυτόφρονος, ἦν ὁ μελιχρὸς
ἤσκησεν Μουσῶν ἄμμιγα καὶ Χαρίτων.

5

AG 7.193

Τάνδε κατ' εὐδενδρον στείβων δρίος εἴρυσσα χειρὶ
πτώσσουσσαν βρομίας οἰνάδος ἐν πετάλοις,
ᾧφρα μοι εὐερκεῖ καναχὰν δόμῳ ἔνδοθι θείῃ,
τερπνὰ δι' ἀγλώσσου φθεγγομένα στόματος.

Simíja z Rodosa, ok. 300 pr. Kr.

AG 7.22⁸⁸

Nežno, bršljan, res nežno se plazi, ko kodre zelene
viješ, razsipaš vsevprek bujno čez Sofoklov grob,
vrtnično listje naj prav tako vse naokrog se razcveta,
sočne naj pnó se povsod vitice grozdnatih trt,
vsled razumne učljivosti, v njej se je dobro izuril,
zmeraj sladák kakor med, v družčini hárit in muz.

5

AG 7.193

Tole sem z roko ujel, ko sem hodil po lepi goščavi,
dobro je skrita bila v lističih Bakhovih trt,
zdaj mi bo znotraj lepo ograjenega doma cvrčala,
brez jezika sladkó pesmi prijetne pojoč.

88 *Grška antologija* ta epigram pripisuje Simíju iz Teb (5. stol.), vendar večina verjame, da je avtor Simíja z Rodosa.

Θεοδωρίδης

AG 6.155

Ἄλικες αἶ τε κόμαι καὶ ὁ Κρωβύλος, ἄς ἀπὸ Φοίβῳ
πέξατο μολπαστᾶ κῶρος ὁ τετραετής·
αἰχμητὰν δ' ἐπέθυσεν ἀλέκτορα καὶ πλακόνετα
παῖς Ἡγησιδίκου πίονα τυροφόρον.
Ἵπολλον, θεΐης τὸν Κρωβύλον εἰς τέλος ἄνδρα,
οἴκου καὶ κτεάνων χεῖρας ὕπερθεν ἔχων.

5

Teodoríd iz Sirakuz, 3. st. pr. Kr.

AG 6.155

Iste starosti lasje so in deček Krobíl, ki si strigel
štiri jih leta je star pevcu Apolonu v čast.
K temu je sin Hegesídikov borca dodal petelina,
zraven ploščati kolač, s sirom bogato prekrit.
Daj, Apolon, da z leti v moža Krobíl bo dorasel,
varuj mu s svojo rokó hišo in vse, kar je v njej!

5

Θεόκριτος

AG 6.177

Δάφνις ὁ λευκόχρως, ὁ καλᾶ σύριγγι μελίσδων
βουκολικούς ὕμνους, ἄνθετο Πανὶ τάδε·
τοὺς τρητοὺς δόνακας, τὸ λαγωβόλον, ὄξυν ἄκοντα,
νεβρίδα, τὰν πήραν, ἧ ποτ' ἔμαλοφόρει.

AG 6.336

Τὰ ρόδα τὰ δροσόεντα καὶ ἅ κατάπυκνος ἐκείνα
ἔρπυλλος κεῖται ταῖς Ἐλικωνιάσιν,
ταὶ δὲ μελάμφυλλοι δάφναι τίν, Πύθιε Παιάν,
Δελφίς ἐπεὶ πέτρα τοῦτό τοι ἀγλάισε·
βωμὸν δ' αἰμάξει κεραὸς τράγος, οὔτος ὁ μᾶλος,
τερμίνθου τρώγων ἔσχατον ἀκρεμόνα.

5

Teókrit iz Sirakuz, 3. st. pr. Kr.

AG 6.177⁸⁹

Dafnis sijoče polti, ki speve pastirske je piskal
z mično siringo, je v dar Panu prinesel vse to:
luknjavo trsje, krepelo za zajce in kožo srnjaka,⁹⁰
sulico z ostro ostjó, boršo za jabolka z njo.

AG 6.336

Tu so vrtnice rosne za muze, doma s Helikona,
timijan zraven leži, v gostih grmičih rastoč,
lovor s temnikastim listjem je, Pitijec, zate, Zdravilec,⁹¹
delfska ga skala je v čast tebi odela v sijaj.
Kozel rogati oltar s krvjo bo poškrópil, poglej ga,
zadnjič ta bela žival jé s terebintovih vej.

5

89 Teokritovo avtorstvo epigrama ni zanesljivo, *Grška antologija* ga pripisuje Makedoniju Konzulu.

90 *luknjavo trsje, krepelo za zajce*: Z »luknjavim trsjem« je mišljena je pastirska piščal, »krepelo za zajce« pa je palica za lov na zajce, ki se je uporabljala tudi kot pastirska palica.

91 *Pitijec*: Pytho (Πῦθώ) je pri Homerju staro ime za Delfe. Kot pripoveduje Homerska *Himna Apolonu* (371-3), je Apolon tam ubil kačo in si nadel vzdevek Pitijec.

AG 9.338

Εὔδεις φυλλοστῶτι πέδῳ, Δάφνι, σῶμα κεκμακὸς
ἀμπαύων· στάλικες δ' ἀρτιπαγεῖς ἀν' ὄρη.
ἀγρεύει δέ τυ Πάν καὶ ὁ τὸν κροκόεντα Πρίηπος
κισσὸν ἐφ' ἡμερτῶ κρατὶ καθαπτόμενος
ἄντρον ἔσω στείχοντες ὁμόρροθοι. ἀλλὰ τὸ φεῦγε,
φεῦγε, μεθεὶς ὕπνου κῶμα καταρχόμενον.

5

AG 9.338

Dafnis, na listnatih tleh si zadremal, da trudne počiješ
ude; količki držé mreže za lov po gorah.
Tebe pa Pan lovi in Príap, ki z listjem bršljana,
žoltega kakor žafran, krije si ljubko glavó;⁹²
skupaj v votlino prihajata. Ti pa pobegni, pobegni, 5
brž se otresi dremot sna, ki potapljaš se vanj!

⁹² *žoltega kakor žafran*: Nekatere vrste bršljana imajo liste po sredini rumene.

HELENISTIČNI LITERARNI EPIGRAM

I. OD NAPISA DO EPIGRAMA

Leksikon Suda iz desetega stoletja pravi: »Epigram: vse, kar je napisano na kak predmet, tudi če ni povedano v verzih, se imenuje epigram.«¹ Grška beseda ἐπίγραμμα je res prvotno pomenila zgolj »napis«, vendar je že zelo zgodaj začela označevati predvsem »kratek napis v verzih«. Tako jo uporabljata že Herodot in Tukidid, ko citirata zgodnje verzne napise s spomenikov ali posvetitvenih darov.² V času, ko je nastal leksikon Suda, je bil verzni značaj te besede že tako dolgo nekaj samoumevnega, da je njen prvotni in ožji pomen napisnosti leksikograf očitno moral še prav posebej poudariti.

Vendar pa so v arhaični in deloma tudi v klasični dobi grške zgodovine besedo razumeli še predvsem dobesedno. Danes v ogromnem korpusu epigrafskega materiala srečamo mnoge, od osmega ali sedmega stoletja pr. Kr. po grških mestih gosto posejane posvetitvene, slavlilne pa tudi nagrobne napise. Prvi govorijo o predmetih ali stavbah, posvečenih bogovom, drugi pa se zahvaljujejo tem, ki so še posebej veliko prispevali za templje. Nagrobni napisi so kratki in često vsebujejo zgolj ime in poreklo preminule osebe. Najdemo jih tako v prozni kot

1 Ἐπίγραμμα: πάντα τὰ ἐπιγραφόμενά τισι, κἄν μὴ ἐν μέτροις εἰρημένα, ἐπιγράμματα λέγεται.

2 Npr. Herodot 5.59: Ὁ μὲν δὴ εἰς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα ἔχει. (Eden izmed trinožnikov vsebuje epigram.) Prim. še *ibid.* 7.228 in Tukidid 6.59.3. Verze (v heksametru ali elegičnih distihih), ki jih zgodovinarja citirata, eksplicitno imenujeta »epigrami«. Te epigrame oba navajata kot referenčne zgodovinske vire; podobno pa so z njimi zelo radi krasili svoja dela tudi poznejši avtorji, ne le zgodovinarji kot sta Diodor in Plutarh, ampak tudi drugi: geograf Strabo, biograf Diogen Laertij, romanopisec Apulej, gramatik Makrobij in drugi.

v verzni obliki, le da je verzni napisov glede na celoto precej manj.³ Ti verzi so kljub pesniški obliki sicer pogosto brez posebne estetske vrednosti, vendar so tesno povezani z razvojem literarnega epigrama.

Najstarejša dela grške književnosti so nastala v verzih, ki so bili pomembno sredstvo organiziranega izražanja: družbena elita jih je uporabljala tudi zato, da se je lažje umeščala v herojsko, zlasti homersko tradicijo. Tudi najstarejši grški napis z znamenite *Nestorjeve čaše*, ki naj bi nastal nekje v osmem stoletju pr. Kr., prav kmalu po grškem sprejetju alfabeta, je zapisan verzih: zadnja dva od treh sta prava heksametra.

Νέστωρος εἰμι εὖποτον ποτήριον·
ὄς δ' ἄν τοῦδε πίησι ποτηρίου αὐτίκα κῆνον
ἴμερος αἰρήσει καλλιστεφάνου Ἀφροδίτης.
Sem čaša Nestorja, za pitje prav prikladna:
kdor bo pil iz tega bokala, tegà bo znenada
zgrábila strast Afrodite z lepo ovenčanim čelom.⁴

Tudi napis *Dipilonskega vrča*, ki je iz približno istega časa in ki ga prav tako lahko beremo kot heksameter, nas enako kot napis *Nestorjeve čaše* usmerja v kontekst grškega simpozija. Morda se je vrč za vino ponujal kot nagrada

- 3 Verzni napisov je tako malo, da se danes temu mnogi čudijo. V Delfskem preročišču, kjer bi jih upravičeno pričakovali v večji meri že zaradi pomembnosti te institucije pa tudi zaradi vloge boga Apolona, predstavljajo komaj odstotek vsega epigrafskega materiala. Prav tako majhen delež srečamo tudi po drugih svetiščih in celo v Atenah, kjer so zaradi številnih napisov zgodovinarji začeli govoriti o atenskem »epigrafskem nagnjenju.« Tam je ob koncu arhaičnega obdobja le 25% ohranjenih antiških napisov zapisanih v metrični formi, kasneje pa je ob povečanem številu napisov njihovo razmerje glede na prozne še upadlo: v petem stoletju jih je komaj malo več kot 8%, v četrtem le še 4%. Situacija ostaja primerljiva tudi v helenizmu.
- 4 Napis spominja na mesto v *Iliadi* 11.632–7, kjer se omenja Nestorjeva čaša, ki je v nasprotju s to čašo izjemno neprikladna za pitje, saj je zelo težka, in jo samo Nestor zlahka dvigne.

najboljšemu izmed plesalcev:

ὄς νῦν ὀρχηστῶν πάντων ἀταλώτατα παίζῃ
τοῦ τόδε ...

kdor od vseh plesalcev zdaj najbolj prisrčno zapleše,
temu ta ...⁵

Najzgodnejši epigrami niso zapisani le v heksametrih, temveč včasih tudi v jambih, ob koncu arhaične dobe (6. st. pr. Kr.) pa so začeli prihajati v ospredje elegični distihi.⁶ Ti so do helenizma že povsem nadomestili ostale oblike, čeprav se posamezni epigrami v heksametrih še vedno lahko pojavijo. Epigram poleg elegičnega metruma opredeljuje tudi značilna kratkost. Platon v *Zakonih* omenja zahevo, naj nagrobni slavnici verzi za mrtvim ne bi obsegali več kakor štiri herojske verze (=heksametre).⁷ Jedrnatost in izpiljenost izraza sta kot posledica praktične prilagoditve kamniti popisni podlagi tudi po prehodu na papirus ostali najizrazitejši značilnosti literarnega epigrama kot najkrajše izmed vseh antičnih pesniških oblik. Filip iz Soluna, ki je v 1. st. po Kr. sestavil antologijo epigramov, svojo zbirko imenuje »malostišje«. Parmenij, epigramatik iz rimskega obdobja, pravi, »da epigram z mnogimi stihii ni v skladu z muzami.«⁸

5 Tudi v tem napisu je moč zaznati »aluzijo« na *Iliado* 18.567. Fantuzzi in Hunter, *Tradition and Innovation in Hellenistic Poetry*, 285.

6 Iznajdbo elegičnega distiha je tradicija pripisovala Arhilohu ali Kalinu.

7 Platon, *Zakoni* 958e 9–10: λίθινα δὲ ἐπιστήματα μὴ μείζω ποιεῖν ἢ ὅσα δέχεσθαι τῶν τοῦ τετελευτηκότος ἐγκώμια βίου μὴ πλείω τεττάρων ἡρωϊκῶν στίχων. (Kamniti nagrobniki naj ne bodo večji od tega, da nase sprejmejo hvalnico življenja umrlega, ki ne obsega več od štirih epskih verzov. Prev. Gorazd Kocijančič.)

8 AG 9.342: Φημί πολυστιχὴν ἐπιγράμματος οὐ κατὰ Μούσας / εἶναι. Podobno tudi epigramatik iz bizantinske dobe AG 9.369: Πάγκαλόν ἐστ' ἐπίγραμμα τὸ δίστιχον· ἦν δὲ παρέλθης / τοὺς τρεῖς, ῥαψοδεῖς κοῦκ ἐπίγραμμα λέγεις. (Lep je dvostišen napis:/ če tri prestopiš mu stihe,/ to ni več epigram,/ tu govori že rapsod. Prev. Anton Sovrè.)

Definicija epigrama kot »literarne« zvrsti pa je kljub navidezni enostavnosti nekoliko težavna in je povezana z zgodovino njegovega razvoja.⁹ Sicer je epigram po svojem izvoru vedno ostal »napisna pesem«, vendar je napisnost kasneje pogosto fiktivna: epigram na papirusu ni bil vedno sestavljen kot napis za predmet ali s predmeta prepisan, temveč je lahko predstavljal le nekakšno imitacijo napisane pesmi. Pogosto pa niti fiktivne napisnosti ni več: obravnavajo se tako raznolike teme, da sta včasih »edina kriterija za določitev le še kratkost in značilni metrum,« brez katerih bi marsikateri epigram »lahko označili za lirsko pesem,« nekatere suhoparnejše kot le »verzificirano izjavo nekega dejstva ali ideje,« tretji pa so na primer zelo podobni »odlomkom iz pastoralne poezije.«¹⁰

Epigram ima včasih marsikaj skupnega tudi z epom in skolionom (o slednjem nekoliko več v zadnjem poglavju), še posebej izrazita pa je njegova vez z elegijo. Ohranili so se nekateri krajši odlomki, ki so zaradi enakega elegičnega verza videti kot deli elegičnih pesnitev, vendar ni nikjer rečeno, da to tudi so. Zaradi kratkosti so bili ti odlomki navadno označeni kot epigrami, čeprav tudi v ta naziv ne moremo biti trdno prepričani.

Epigram od svojih začetkov kljub očitni težnji h kratkosti namreč ni nujno vedno zelo kratek, ampak se včasih že zelo približa elegiji. Meja, ki loči daljši epigram od krajše elegije, je za raziskovalca, ki se sooča s fragmentarnimi ostan-

9 Oznaka »literaren« lahko zaznamuje dobesedno »zapisana, knjižna« besedila, vendar se uporablja predvsem za (ne-dokumentarna) besedila z estetsko vrednostjo, tudi tista, ki so nastala še v dobi ustne tradicije. Zato se po eni strani govori o ne-literarnosti napisnega epigrama, po drugi strani pa visoko literarno vrednost pripisujemo tudi Homerjevim in drugim delom, katerih jedra so se izoblikovala še v dobi ustnega pesništva.

10 Mackail, *Select Epigrams from the Greek Anthology*, 13. Liriko v epigramih in epigrame, ki se ukvarjajo z liriki – avtorji, obravnavata Acosta-Hughes in Barbantani, »Inscribing Lyric.« Lirika je povezana z epigramom tudi prek skupnega simpoziastičnega konteksta. Bukolične epigrame so pisali zlasti avtorji t.i. »peloponeške šole« epigramatikov, med njimi so Anita iz Tegeje, Leonida iz Tarenta, Perses, Nikija, Mnasalk in Simija. Stanzel, »Bucolic Epigram.«

ki, zelo zabrisana.¹¹ Še zlasti takrat, kadar gre za podobno ali celo isto tematiko: deklamatorni epigram na primer je takorekoč neločljiv od krajše simpotične elegije.¹²

Elegija, ki izhaja iz epa in tudi sama kakor ep prihaja z maloazijskih obal Egejskega morja, naj bi bila prvotno pesem žalnega značaja, ki so jo peli ob spremljavi piščali. Vendar je že v arhaičnem obdobju elegija obravnavala različne snovi (politične, filozofske, ljubezenske) in ne le v boju padlega junaka kakor domnevno najstarejša elegija. Podobno je bilo tudi z epigramom, ki je uporabljal elegični metrum. Kakor je elegični metrum krajše in tematsko raznolikejše pesnitve ločeval od dolgih epskih naracij, formuliranih v herojskem heksametru, se je tudi literarni epigram prilagodil pestri paleti nadvse različnih priložnosti. Tematika se suče od nagrobnih in resnejših tem do ljubezenskih in šaljivih motivov. Za razliko od današnjega je antični epigram tematiziral širši spekter področij in še zdaleč ni bil izključno satiričnega značaja; tak je postal šele z evropsko tradicijo, ki si je za zgled postavila latinskega pesnika Marcijala.

Proces razvoja epigramatičnega žanra je zaradi fragmentarne narave besedil in izgube mnogih antičnih pisnih virov kljub velikemu številu raziskav še vedno precej nepojasnen. Raziskovalci si niso edini glede vprašanja, ali so literarni epigrami nastajali za javne recitacije ali so jih zbirali v knjige za zasebno branje, čeprav se ti dve možnosti ne izključujeta. Po mnenju nekaterih je epigram za razliko od drugih arhaičnih in klasičnih pesniških oblik edini, ki zaradi svoje narave ni bil namenjen družbeno pomembnim javnim recitacijam (pri teh so si nastopajoči zapisovali vsebino predvsem zaradi učinkovitejšega nastopa ali

11 Za definicijo razlik med elegijo in epigramom gl. West, *Studies in Greek Elegy and Iambus*, 2. Gl. tudi op. 37.

12 Simpotična elegija je tista, s katero so nastopali na simpozijih. Zanimiva je vzporednica iz rimske elegične poezije: kaj npr. sta po 14 elegičnih distihov dolga napisa na tablicah v Ovidijevih *Amores* 1.11–12, kratki elegiji ali daljša literarna epigrama? Podobna vprašanja so begala tudi raziskovalce Katulove pesmi 76.

za primer ponovitve), ampak je od samega začetka usmerjen v individualnejše območje, k samotnemu in naključnemu mimoidočemu bralcu. Medtem ko se je liriko in elegijo pelo, je epigram verjetno res namenjen bolj branju. Vendar pa to še ne pomeni, da je epigram, ki je prav zaradi svojega napisnega karakterja prvi (in bolj kot ep, elegija ali lirika) usmerjen k pismenstvu in s tem k »literarnemu« v vseh pomenih te besede, hkrati tudi nenaklonjen ideji objavljanja za širši krog ljudi.¹³ Poleg tega je vsaj do neke mere povezan z ritualom.¹⁴ Nekateri so epigram, ki se je v arhaični dobi na nagrobnikih spominjal mrtvih in obujal njihovo slavo (κλέος), na votivnih darovih pa osvetljeval dejanje posvetitve, kljub njegovemu izrazito dokumentirajočemu značaju postavili na čelo zahodne »literarne« tradicije, spet drugi pa so vklesane posvetitvene in nagrobne verze raje primerjali s priložnostno poezijo oralne dobe.

Grška književnost, ki je izšla iz ustnega izročila in je v njem še zelo dolgo vztrajala tudi po začetkih uporabljanja pisave, vsekakor pa vse do konca šestega stoletja pr. Kr., se je šele v poznem petem stoletju začela počasi premikati v knjige ter postajati podobna »literaturi« v današnjem pomenu te besede. S koncem četrtega in začetkom tretjega stoletja pr. Kr. se v Aleksandriji zgodi »literarni epigram«, težko razločljiv pojav nenadnega vznika številnih ne le fiktivnih epigramov, ampak tudi takih, ki so epigrami samo še po zunanji metrični obliki, z napisi pa razen kratkosti in zapisa nimajo veliko skupnega. Gotovo ni naključje, da se je literarni epigram razcvetel prav v dobi, ko je knjižna kultura začela postajati vsaj toliko –če ne celo še bolj– pomembna kot kultura ustne preoddaje

13 Gl. op. 58.

14 Morda so nagrobni napisi črpali snov iz raznovrstne žalne poezije (npr. iz epikedijev, trenodij in žalne elegije). Alexiou, *The Ritual Lament in Greek Tradition*, 108. O arhaičnem in zgodnjeklasičnem epigramu kot o ostanku nekdanjih uprizoritev (»fossil of performance«), katerih izvor gre najverjetneje iskati v ritualu, gl. Day, »Poems on Stone: The Inscribed Antecedents of Hellenistic Epigram,« 46. Gl. tudi o napisih »kalos« na čašah v performativnem kontekstu: Slater, »The Vase as Ventriloquist: Kalos-inscriptions and the Culture of Fame,« 157.

besedil. Najbrž pa je imela določen delež vpliva tudi predstavitev centrov politične moči in poetične ustvarjalnosti v Aleksandrijo, bogato založeno z lahkó popisnim papirusom.

Čeprav so epigami besedni zaklad in verzno shemo črpali iz epske in elegične tradicije, sta arhaični in zgodnje klasični napisni epigram po ugledu zasedala nižje mesto od oralne poezije: skoraj do konca četrtega stoletja naj bi veljala za žanr nižjega ranga in manjše produkcije in kot le minorna zvrst v primerjavi z epiko, elegijo ali liriko; mnogi epigami iz *Grške antologije*, bogate zbirke antičnih epigramov iz vseh obdobj, ki se nam je preko zapletene preoddajne zgodovine zbiranja epigramov ohranila v današnji čas, za takšne veljajo še danes.¹⁵ Epigramu naj bi se prav zaradi njegove »pismenosti« sprva priznavalo predvsem obrtniško estetsko vrednost, ki se ne zmore povzpeti nad dekorativno ali trivialno. To je najbrž tudi vzrok, da so pesniki verzni napisov pogosto ostajali anonimni in v senci svojih pokroviteljev, ki so naročali verze za družinske grobnice ali svete daritve. Sodeč po »nestrokovnosti« nekaterih napisov mnogi pokrovitelji za pisanje svojih epigramov niso najemali »profesionalcev«, ampak so jih zložili kar sami.¹⁶ Prvi poetični podpisi se pojavijo šele proti koncu klasičnega obdobja (Simah iz Pelane) in ob začetku helenizma (Ion s Samosa), a nikoli niso prerasli v vsesplošen običaj.

Kot že omenjeno, mnogi verjamejo, da je – medtem ko so bila zgodnejša pomembna literarna dela zapisana zaradi nastopanja »v živo« – epigram ostal omejen le na določen spomenik in izključen iz performativnega konteksta. Po

15 Moderna doba o večni epigramov iz *Grške antologije* pogosto nima dobrega mnenja (gl. op. 82); morda je razlog prav v tem, da so vanjo vključeni mnogi napisni epigami.

16 »Mnogi [zgodnji] nagrobni napisi [...] izdajajo diletante.« Wilamowitz-Moellendorff, *Hellenistische Dichtung in der Zeit des Kallimachos*, 23. Prim. tudi Bing in Bruss, »Introduction to the Study of Hellenistic Epigram,« 4, o seriji pesmi na Artemidorovem svetišču na Theri: »Težko si je predstavljati, da je Artemidor plačal profesionalca, da je sestavil te [epigrame]. Če pa ga že je, potem je bil grdo ogoljufan.«

drugi strani so v času perzijskih vojn ne le posamezniki, temveč tudi mesta kot celota, celo tista brez močne predhodne tradicije verznihih napisov, slavila svoje padle vojake na javnih spomenikih po bojnih poljih ali na mestnem trgu (agora).¹⁷ Hkrati so v zahvalo za zmage opravljala kolektivne daritve bogovom v svetiščih. Če so pesniki teh epigramov včasih tako pomembni avtorji kakor pesnik Simonid s Keosa (Simonid velja tudi za prvega eminentnega pisca epigramov), je to najbrž precej prispevalo k vplivu in prestižu spomenika, hkrati pa lahko kaže tudi na to, da je epigram morda tudi že prej lahko veljal za umetniško zvrst z določenim ugledom.

Na otoku Delosu so ob Sveti poti na nekem podstavku bronastega spomenika atenskega kiparja Nikerata našli epigram, ki slavi zmago nad Galci (l. 275), izbojevano pod poveljstvom Filetajra, začetnika atalidske dinastije v Pergamunu. Epigram nagovarja zmagovitega Filetajra in pravi, kako božanski pevci in spretni kiparji slavijo njegovo moč, prvi v himnah in drugi s spretnostjo svojih rok. Dodajmo: *ut pictura poesis*. Bralec izve še, da je spomenik naredil Nikerat, posveča pa ga Sosikrat, ter da bodo spomenik opevali tudi prihodnji rodovi. Ta epigram, napisan v visoki poetični formi, je moč prepoznati kot zgodnji primer samozavedanja epigrama kot ‚spomeniške‘ zvrsti, ki ima namen ostati za prihodnje rodove.¹⁸ Epigram, ki predstavlja nekakšen drobní artefakt kolektivnega spomina, naj bo kot κτήμα ἐς αἰεί (pridobitev za večnost) večnosti ne le vreden, ampak kot *monumentum aere perennius* (spomenik, trajnejši od broná) le-te tudi deležen.

II. LITERARNI EPIGRAM: ROJSTVO MODERNE POEZIJE?

V helenizmu ni več nobenega dvoma o tem, da je epigram kot napis ali kot imitacija napisa vsekakor vreden obravnave ali predstavitve v zbirki. Še več, zaradi svojih lastnosti je postal ena najbolj priljubljenih in ekskluzivnih zvrsti. Čas, ko se je bolj kot kdajkoli prej sistematično zbiralo in bralo stara besedila, ga je posvojil in si ga vzel za svojega »ljubljenca«. Jedrnatost, izpiljenost, napisnost, reflektivnost, enigmatičnost, celovitost fragmentarnega – to so le nekatere izmed številnih privlačnih potez epigrama. Za mnoge, ki so se epigrama lotili s skrajno skrbnostjo, je bilo najbrž tudi zlaganje besed za na mehke papirusne zvitke vsaj toliko naporno, dolgotrajno in odgovorno kakor klesanje besed na kamnite spomenike. Tipično za to obdobje je tudi, da včasih predstavlja izziv že sama interpretacija besedila, ki je mestoma zasnovano kot neke vrste uganka. Zanimanje številnih helenističnih pesnikov, dodobra poučenih o epigrafskih konvencijah napisnega epigrama, je pripeljalo do nove oživitve in ustvarjalnega razmaha. Nastajala so fiktivna posvetila in epitafi ter celo nove, nenapisne oblike epigramov.¹⁹ To so v grško-rimski literarni zgodovini prve kratke pesmi, ki niso namenjene za petje, ampak predvsem za branje oziroma recitiranje in so v tem smislu že zelo podobne sodobni bralni poeziji. Medsebojni vpliv med avtorjem in bralcem je pomembna tema za raziskovalce: v osemnajstem stoletju so nemški teoretiki menili, da sta duhovita bistrournost in tipično poigravanje z bračevimi pričakovanji med ključnimi potezami antičnega epigrama; tema je tudi danes spet zelo aktualna.

Od konca devetnajstega stoletja dalje pa se je zdela vedno pomembnejša zgodovinska vrednost teh kratkih pesmic. Epigrami helenističnega obdobja ne nastajajo več zgolj z namenom biti vgravirani ali napisani na določen objekt, toda namišljeni objekti so pogosto lahko prisotni v ozadju posamezne pesmi. Četudi prav zaradi omenjene tesne vezi z elegijo (pa tudi z epom, liriko in skolionom)

ni nujno, da se je žanr zgledoval le pri napisih, se spričo napisne »predzgodovine« epigramatičnega literarnega žanra tudi nekateri današnji raziskovalci helenističnega epigrama²⁰ sprašujejo, kako so pesniki od začetka helenizma dalje prihajali v stik z razkropljenimi spomeniki in kako je prišlo do tega, da so se navdušili za pesmi, vklesane vanje. Ena močnejših vezi, ki povezujejo dejanske napise z napisi, ki sodijo že v območje literarne fikcije, je zagotovo prav zbiranje dejansko obstoječih napisov. Najzgodnejša takšna zbirka – omenja jo *Suda* – je delo *Atiški epigrami* atenskega starinoslovca Filohora (okoli l. 300 pr. Kr.). To je bil verjetno prepis atiških napisov, ki se tičejo atenske zgodovine, vanj pa so bili vključeni tudi verzi z nagrobnikov znamenitih državljanov in verzi z objekti, posvečenih v svetiščih ob javnih dogodkih. Stoletje mlajša je bila podobna zbirka napisov grških mest *O epigramih po mestih* Polemona Periegeta, o kateri ni veliko znanega.²¹

Na začetku helenistične dobe je mogoče zaznati splošen trend kataloškega zbirateljstva, ki ima svoje korenine tudi v starejših časih (npr. Homerjev katalog ladij v drugi knjigi *Iliade*, Heziodov *Katalog žensk* in Semonidov *fragment 7*,²² ki našteva različne tipe žensk), vendar je takšno »katalogiziranje« še zmeraj daleč od sistematičnega zbiranja podatkov, ki je močno zaznamovalo helenistično obdobje in je z aleksandrijskim Muzejem postalo tudi institucionalizirano. Tik pred zoro tega obdobja je nastala Aristotelova dokumentacijska zbirka *Ustave* (neohranjena zbirka 158 ustav grških mest), spomnimo pa se tudi na kataloško

20 »Helenistični« epigram se v moderni dobi omenja šele od 19. st. dalje. Gl. Haynes, »The Modern Reception of Greek Epigram,« 566.

21 Atenaj, *Deipnosophistae* 10.48.4: Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων. (Polemon o epigramih po mestih.) Atenaj govori tudi še o drugih, sicer neznanih avtorjih, kot sta Alketa in Menetor, ki sta pisala poročila *O posvetilih*, omenja pa tudi avtorja z imenom Neoptolem s Parosa (10.81.1): Νεοπτόλεμος δὲ ὁ Παριανὸς ἐν τῷ περὶ ἐπιγραμμάτων. (Neoptolem s Parosa v delu o epigramih.) Tudi nekateri drugi viri omenjajo zbiratelje, med njimi sta npr. še Aristodem in Evhemer.

22 118 vrstic dolg fragment, ki ga je ohranil Stobaj.

zunanjjo podobo zbirke Aristotelevega učenca Teofrasta, ki je nosila naslov *Značajji*. Potreba po urejanju podatkov, ki se je pojavila ob ogromnih zbirkah knjig v aleksandrijski knjižnici, je dala povod za nastanek monumentalnega kataloga (v 120 knjigah) v redakciji znamenitega učenjaka Kalimaha, z naslovom *Seznamami* (Πίνακες).²³

Kljub temu, da je določen vpliv imelo tudi povečano zanimanje za same spomenike in njihove napise ter že omenjeno prepisovanje in zbiranje teh napisov v prve knjižne zbirke vklesanih epigramov, so k razvoju epigrama kot literarne oblike gotovo svoj delež prispevali tudi prozni avtorji petega in četrtega stoletja: zgodovinarji, oratorji in filozofi, ki so v svojih delih epigrame pogosto citirali in jim tudi s tem odprli pot v literarno tradicijo. Naj bo prek spomenikov samih ali njihovih citatov, prek prepisovanja v zbirke, obravnavanja na simpozijih ali še kako drugače, zvrst epigrama je zlagoma dozorela za samostojen prehod v knjige, kjer bo poslej udejanjala svojo sekundarno, meta-epigramatično pojavo. Vznik poglobljenega ukvarjanja z epigrama se pogosto utemeljuje tudi z opažanjem, da se je v tej dobi povečalo zanimanje za dotlej marginalne žanre, kot so mimi, himne ali bukolične pesmi. Epigram, ki je vsaj toliko kot k osebnemu in posameznemu usmerjen tudi k splošnemu in javnemu – najbrž je tudi ta interpretacijska odprtost med lastnostmi, ki so pritegnile pesnike – je naravnost idealen za razvoj v hkrati vsakdanje preprosto in do skrajnosti sofisticirano pestro literarno zvrst, ki ustreza ne le »kalimahejski estetski naklonjenosti miniaturnemu, bistrournemu in fragmentarnemu«,²⁴ ampak tudi bogati praksi intertekstualne aluzivnosti helenističnih in zgodnejših grških literarnih del.

23 Polni naslov se je glasil: Πίνακες τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμπάντων, καὶ ὧν συνέγραψαν. (Seznamami tistih, ki so se odlikovali v vsakršnem kulturnem pogledu, in del, ki so jih napisali.)

24 Gutzwiller, *Poetic Garlands: Hellenistic Epigrams in Context*, 4. Knox v recenziji knjige *Poetic Garlands*, 629, to oznako kalimahejske poetike označi za strogo vdanost ortodoksnemu mnenju. V poznem klasičnem in zgodnjem helenističnem obdobju je nasploh moč zaznati trend premika v smer »krajših pesmi«. Prim. Hunter, recenzija knjige *Poetic Garlands*.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje, kako je žanr »iz epigrafske obskurnosti«²⁵ zrasel v »moderno in aktualno literaturo«? Izraz »epigrafska obskurnost« je morda nekoliko pretiran, saj si kljub pomanjkanju dokazov zlahka predstavljamo, da so napisi na stavbah, obcestnih znamenjih, grobovih, svetiščih, posodah in drugih predmetih tudi (ali pa še posebej) v tej dobi javno ali zasebno nagovarjali ključne ali izbrane bralce vsepovsod v vsakdanjem življenju. Seveda je, še zlasti če na epigram gledamo kot na zvrst, ki je zelo omejena in ostro ločena od drugih, povezana pa predvsem z nagrobniki in votivnimi darovi, prestop s spomenikov in tihih svetišč pred širše bralno občinstvo res nekaj dovolj nesamoumevnega. Še manj samoumeven, čeprav glede na tenkočutno ustvarjalnost helenističnih pesnikov ne presenetljiv, pa je njegov nenaden razcvet do izjemno dovršene popolnosti poetičnega izraza. V helenizmu skorajda ni pomembnega pesnika, ki se ne bi bil preizkusil tudi v tej zvrsti. Določeni avtorji, kot sta Pobjednik in Leonida, so celo sloveli predvsem ali izključno kot pisci epigramov, pomemben delež epigramov pa so vključili v svoje delo tudi pesniki, ki so bili sicer bolj znani po udeleževanju v drugih zvrsteh, na primer najznamenitejša pesnika te dobe, Kalimah in Teokrit.

Epigrami, v katerih je v veliki meri prisotna iluzija napisa, ki je vzporedno še vedno obstajal in nastajal, saj so helenistični pesniki včasih sestavljali pesmi tudi za realne kamnite napise,²⁶ so, kot že omenjeno, začeli obravnavati širok spekter različnih področij. Nagrobni, prav tako tudi votivni epigram, je postal prava literarna vaja, vse podzvrsti epigrama pa sploh nimajo direktnih vzorni-

25 Zgovoren konkreten primer: na domačem otoku epigramatika Asklepijada s Samosa (3. st. pr. Kr.), o čigar potovanjih nimamo podatkov, je med 7. in 4. st. pr. Kr. znanih samo sedem ohranjenih epigramov (s Herinega svetišča), ki skupaj s še tremi nagrobnimi pesmimi predstavljajo ves izkupiček s tega otoka. Bing in Bruss, »Introduction,« 5.

26 Zato je mogoče iskati ne le vpliv v kamen vklesanih epigramov na tiste v knjigah, ampak tudi obratno, vpliv »knjižnih« epigramov na »kamnite«. O tem Bettenworth, »The Mutual Influence of Inscribed and Literary Epigram.«

kov v dejanskih napisih na objektu, ampak črpajo svoje teme iz drugih žanrov kot so lirika, elegija, idila in drugi. Poleg nagrobnih, slavnih²⁷ in votivnih epigramov zdaj v velikem številu nastajajo erotični,²⁸ simpotični,²⁹ deklamatorni,³⁰ ekfrastični,³¹ bukolični³² in satirični³³ epigrami. Mnogi epigrami pa so sestavljeni tudi kombinirano in tako vsebujejo na primer ljubezenske in posvetitvene elemente hkrati (prim. Hedil, *AG* 5.199). Nekateri so le kratka skica nekega življenja ali dogodka, drugi portretirajo osebe (zelo pogosto ženske), tretji so živalski epitafi (te je iznašla Anita); nato so tu še dialogi, šaljive pesmi in še kaj; mnogi tudi izpovedujejo osebna čustva.

Ne samo, da ne smemo zmeraj sklepati na enosmerno pot od (resničnega ali izmišljenega) vklesanega napisa do pojave v knjigi ali zbirki, možno je celo, da je kak objekt nastal prav zaradi epigrama oziroma z namenom, da bo nosil njegovo sporočilo. Epigram na objektu torej ni nujno samo tisti, ki dekorira ali pojasnjuje predmet, darilo, kip, spomenik, sliko ali stavbo, ampak lahko skupaj s predmetom, ki je v tem primeru – enako kakor papirusni zvitek – »samo« popisni material, prinaša sporočilo. Primer neke pompejanske zidne poslikave, ki prikazuje vsebino Leonidovega epigrama (*AG* 6.13), je zelo ilustrativen, saj je v moderni dobi spodbudil vprašanje, ali je bila freska naslikana za epigram ali obratno. Glede na to, da je poslikava le ena v nizu mnogih, ki ilustrirajo napise različnega izvora, verjetneje drži prvo. Čeprav je freska sama sicer res dekoracija

27 Enkomiastični in epinikijski epigrami slavijo znamenite osebe.

28 Gl. op. 19.

29 Mnogi simpotični (=pivski) epigrami vsebujejo tudi druge, zlasti erotične ali nagrobne teme.

30 Deklamatorni (=epideiktični) epigrami so namenjeni deklamacijam pred občinstvom, v njih pesniki razkazujejo svojo spretnost, verjetno na simpozijih.

31 Ekfrastični (=opisni) epigrami vsebujejo opise (tudi izmišljenih) spomenikov, objektov, umetniških del, znamenitosti in naravnih lepot.

32 Pri bukoličnih epigramih gre pogosto bolj za temo kot za podvrst epigrama.

33 Satirični in skoptični epigrami so navadno sovražno usmerjeni proti določeni osebi. Večinoma so post-helenistični. Gl. Nisbet, »Satiric Epigram.«

stene, pa je po drugi strani tudi sama najmanj toliko dekorirala epigram, kolikor je epigram dekoriral njo. Zdi se povsem možno, da je bila tudi pri antičnih verznihih napisih situacija vsaj nekoliko podobna današnji: napisi na grobovih, spomenikih, obcestnih tablah, darilih ali dekorativnih stenah javnih prostorov, ki so – ne glede na pogosto zelo nizko stopnjo »profesionalnosti« – tudi danes pogosto napisani v pesniški obliki, lahko bodisi nastanejo za določen objekt ali priložnost bodisi si »zapisovalci« izposodijo že obstoječe ekscerpte (v helenizmu in kasneje pa kar cele pesmi – epigrame) znanih pesnikov, tako da ti citirani odlomki ali epigrami s tem »nehote« postanejo nekakšni dekorativni napisi.

Epigrame je od začetka helenistične dobe pisalo mnogo avtorjev iz najrazličnejših geografskih in socialnih okolij. Na čelu zgodnje generacije epigramatikov, ki je delovala v poznem četrtem in zgodnjem tretjem stoletju pr. n. št., so kar tri ženske avtorice: Nosida iz Lokrov Epizefirijev, Anita iz Tegeje v Arkadiji in nekoliko mlajša Mojro iz Bizanca pišejo iz perspektive žensk, ki prebivajo odmaknjene od središč kulture in politične moči, vendar v njihovih pesmih oddaljenosti od najznamenitejših aleksandrinskih pesnikov nikakor ni moč čutiti. Avgustov sodobnik epigramatik Antipater iz Soluna je Anito celo označil kot »ženskega Homerja«, kar prav tako ne kaže na njeno obrobnost. Večina epigramatikov, predstavljenih v pričujočem prevodu, je iz tretjega stoletja, vključno z velikimi imeni, kot so: Asklepijad, Kalimah, Teokrit in Pozejdip.³⁴ Leonida, ki objokuje svojo smrt daleč od domovine Tarenta (AG 7.715), samega sebe označi kot potepuškega klateža, s čimer se po mnenju nekaterih nekoliko približa identifikaciji z osebami iz nižjih slojev.³⁵ Asklepijad se je posebej posvečal erotičnim in simpotičnim temam, mnogi erotični epigrami kasnejših epigramatikov se zgledujejo po njegovih. Tudi nekoliko mlajši Pozejdip je veliko potoval in obravnava nadvse raznolike teme, v nekaterih se razodevajo filozofske

³⁴ Vsi štirje so delovali v Aleksandriji.

³⁵ Med skeptiki Knox, recenzija knjige *Poetic Garlands*, 630.

dileme (AG 9.359): Ποίην τις βίοτοιο τάμοι τρίβον; (*Katero življenjsko pot naj kdo ubere?*). Medtem ko se Leonida zanaša na božjo pomoč in srečo (AG 7.665 in AG 9.107) ter svetuje skromnost (AG 7.736), Hedil prisega na življenje, polno zabave in vina (AG App. 4.26.4). Vmesna generacija na prelomu iz tretjega v drugo stoletje ima manj predstavnikov, med njimi so Alkaj iz Mesene, Damaget, Dioskurid in Dionizij iz Kizika. Zadnja skupina helenističnih avtorjev spada v glavnem že v prvo stoletje pr. Kr.; trije njeni pomembnejši predstavniki vsi prihajajo z vzhoda: Antipater iz Sidona (ki je slovel tudi kot improvizator) ter Meleager in Filodem, oba iz Gadar. V njihovem času, ko so vzhod vedno bolj nadzirali Rimljani, sta se še zlasti prva dva preko uporabe tehnike variiranja zgodnejše epigramske tradicije umestila v literarni okvir grške kulture. V to dobo spadata tudi Erikij iz Kizika in Krinagora iz Mitilene.³⁶

Vstop epigrama med »višje« poetične zvrsti pa ni omejen le na področje spomenikov, citatov ter papirusnih zvitkov, ampak sega tudi v območje, kjer se je odvijal konvencionalni literarni diskurz: simpozij. Čeprav ni jasno, kako zgodaj se je to zgodilo, je jasno, da se je: epigrama s kontekstom simpozija ne povezuje le starodavna *Nestorjeva čaša* ter erotična in simpotična tematika, ampak tudi elegični metrum. Zgoščene, krajše elegije, ki so, sploh v zapisani obliki, zelo podobne epigramu,³⁷ so predstavljale tradicionalni pevski repertoar na simpo-

36 V prevod so vključeni tudi štirje avtorji z negotovo datacijo (Falajk, Arhija, Pamfil, Hermokreont), en neznan avtor ter Antifan, katerega datacija je delno negotova (od 1. st. pr. Kr. do 1. st. po Kr.). Vsi ostali vključeni avtorji so iz prve polovice ali sredine 3. st. pr. Kr.: Perses, Simija, Hegesip, Nikija, Nikajnet, Evforion, Mnasalk, Rijan, Teodorid in Diotim.

37 Gl. op. 11. Najpomembnejša razlika med kratko elegijo in daljšim epigramom je v tem, da se je (kot že omenjeno) elegijo pelo ali recitalo ob spremljavi piščali, bila je torej nekakšen glasbeni dogodek, epigram pa je najbrž bralec bral sam zase, glasno ali tiho, vsaj od petega st. pr. Kr. dalje tudi tiho, gl. Knox, »Silent Reading in Antiquity.« O tihem branju Aleksandra Velikega gl. Gilliard, »More Silent Reading in Antiquity: Non omne verbum sonabat,« 690. Ni pa izključeno, da ga je kdaj morda celo recital drugim, gl. Svenbro, *Phrasikleia: An Anthropology of Reading in Ancient Greece*, 55. O tem, kako so izvajali in kdaj so zapisali in zbrali arhaično in klasično elegijo, vemo zelo malo. Bowie,

zijih, prav tako morda tudi parodije napisov, ki so znane že iz petega in četrtega stoletja. Znano je, da so na antičnih simpozijih recitirali dele posameznih pesnitev, tak primer beremo na primer že v Aristofanovi komediji *Oblačice*, kjer je tako recitiranje predstavljeno celo kot del že zastarele (!) tradicije.³⁸ Tako si je mogoče tudi predstavljati, kako so podobni krajši odlomki začeli nastajati kot samostojne enote, ali pa kako je takšno ekscerpiranje našlo svoj skrajni izraz tudi v zelo kratkih duhovitih (petih ali ne) nekajvrstičnicah. Če so avtorji prijateljem na družabnih srečanjih recitirali epigrame, so zanje najbrž imeli pripravljene lastne pisne osnutke, razen kadar so ti morda nastali kot improvizacije.

Od kratke elegije oziroma od krajših odlomkov daljših elegij težko ločljivi epigrami se najbrž niso slučajno znašli v skupnem knjižnem kontekstu (čeprav bralec sodobne sekundarne literature lahko dobi ta vtis), ampak so morda že dolgo imeli tudi skupen performativni kontekst. Postavljena je bila celo hipoteza, da so epigrami, ki jih je Asklepijad s svojim krogom sestavljal za izvajanje na helenističnih banketih, nadomestili arhaično elegijo,³⁹ vendar se zdi možno tudi, da bi tak epigram predvsem iz nje črpal in hkrati nanjo vplival, medtem ko sta istočasno soobstajala oba. Vsekakor je najkasneje v helenizmu epigram dobil pomembno vlogo: Asklepijad naj bi se sploh prvi posvetil sestavljanju simpotičnega epigrama, ki je imel skupne teme z elegijami, zato nekateri opozarjajo, da je vpliv elegije na zvrst epigrama sekundarnega pomena, saj najzgodnejši epigramatiki (Nosida, Anita in Perses), ki so delovali pred najznamenitejšimi pisci erotičnih in simpotičnih epigramov (Asklepijad, Kalimah, Hedil in Pozejdip), »erotičnih in simpotičnih tem skorajda niso obravnavali; primarni razvoj epigrama je torej

»From Archaic Elegy to Hellenistic Symptotic Epigram?« 95.

38 Aristofan, *Oblačice* 1355–8.

39 Reitzenstein, *Epigramm und Skolion: Beitrag zur Geschichte der Alexandrinischen Dichtung*, 78–96, cit. po Gutzwiller, *Poetic Garlands*, 4.

bolj odvisen od napisnih epigramov.«⁴⁰

Toda temu bi bilo mogoče oporekati z več ugovori; prvič: datacije so zelo negotove, drugič: Nosida ima kar nekaj skupnega z erotičnimi temami (glej AG 5.170); zgleduje se po Sapfo in Meleager o njej celo pravi, da je »vosek za njene tablice stopil sam Eros« (AG 4.1.10). In tretjič: priložnostni napisi na kupah in vrčih, ki so izpričani že od druge polovice šestega stoletja dalje, dopuščajo razlago, da so z literarnimi temami na ritualiziranih dogodkih, kakršni so tudi simpoziji, že pred helenizmom nastopali tudi erotični in simpotični »epigrami«. ⁴¹ Elegija, pa tudi druge ustne literarne zvrsti, ki so povezane z literarnim epigramom, so na simpozijih (s svojimi različnimi vsebinami) enako ključno prisotne v ozadju teh (domnevni) in kasnejših helenističnih erotičnih in simpotičnih epigramov, kakor so te zvrsti ključno prisotne tudi na pogrebnih ritualih v ozadju nagrobnih epigramov, le da je šlo tam poleg elegije v največji meri verjetno predvsem za ep. Literarni epigram je sicer res lahko nekakšna izpeljava napisnega epigrama, vendar pri slednjem absolutno ne gre le za (»bolj kamnitega«) nagrobnega, ampak tudi za (»bolj priložnostnega«) simpotičnega in erotičnega, ki pa se oba pojavita v skupnem kontekstu (bolj ali manj) ritualiziranih dogodkov, tesno povezana z različnimi poetičnimi zvrstmi, tudi elegijo. Poleg tega bi oba tipa predhelenističnih napisnih epigramov lahko hkrati obstajala tudi kot kratka in ustno preoddajana (literarna) besedila. Elegija je, tako kot tudi druge zvrsti, z literarnim epigramom povezana po eni strani indirektno, preko napisnih epigramov, in po drugi strani direktno, preko ustno preoddajanih odlomkov.

Tako morda prav dejstvo, da vsi helenistični literarni epigrami nimajo direk-

⁴⁰ Tueller, recenzija knjige *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*.

⁴¹ Ti napisi so namreč tesno povezani s simpotičnim življenjem, kjer so pomembno vlogo igrali glasba, petje, pitje in »predvsem eros.« Fantuzzi in Hunter, *Tradition and Innovation*, 284. Morda so mnogi podobni verzi obstajali tudi v ustni obliki in se prav zaradi ustnega značaja niso ohranili, ker so bili zamišljeni za nenapisno memoriranje?

tnih vzornikov s kamnitih napisov, kaže na to, da razvoj epigrama ni odvisen samo od njih, ampak je bil tesno povezan s simpoziji in ostalimi dogodki, kjer so bile prisotne tudi druge zvrsti poezije. Navsezadnje, celo daljša (npr. žalna) elegija kakor tudi kratek (npr. nagrobni) epigram imata lahko enak namen in smisel – počastitev umrlega; razlika je kvečjemu v obliki prezentacije. Čeprav drži, da je epigram sekundarna zvrst glede na druge zvrsti poezije, pa tudi, da je ključno opredeljen z napisnostjo, je vendar zelo pomembno tudi dejstvo, da zaradi svoje poetične oblike lahko funkcionira enako kot te zvrsti – tudi ustno.⁴²

Med domnevne predhodnice prvih knjig literarnih epigramov sodita dve zbirki, obe verjetno s konca četrtega stoletja. Prva je zbirka elegičnih odlomkov, primernih za recitacijo na simpozijih, katere avtorstvo je (nezonesljivo) pripisano Teognisu – morda vsebuje njegovo delo in delo še nekaterih drugih avtorjev (*Theognidea*),⁴³ druga pa je izdaja epigramov, ki so bili prav tako bodisi pripisani Simonidu ali pa so se zgolj zdeli, da so »kot njegovi« (*Sylloge Simonidea*).⁴⁴ Kljub domnevno poznejšemu izvoru obeh del je pomenljivo, da se v omenjenem primeru Aristofanovih *Oblačic* pri petju *odlomka* iz pesnitve pojavi prav ime avtorja, ki je bil lirski in elegični pesnik in je hkrati veljal za prvega eminentnega pisca epigramov. Veliko pa nam pove tudi dejstvo, da sami helenistični epigramatiki med svoje predhodnike štejejo Sapfo, Mimnerma, Antimaha, Anakreonta in Bakhilida. Pozejdip (AG 12.168) nazdravlja Mimnermovi Nanó in Antimahovi Lide, Homerju in Heziodu. Asklepijad prav tako slavi deli Lide in Nano, pa tudi Erino (AG 7.11). Meleager, ki je sestavil antologijo epigramov *Venec*, omenja v

42 Gl. spodaj o epigramatičnih verzih *ante litteram* ter op. 51 in 54.

43 Gre za 1200 verzov, ki se nahajajo v približno 50 rokopisih »Teognisa«.

44 Naslov pomeni nekaj takega kot »Simonidovska zbirka«. Epigrami v njej so bili zbrani domnevno v četrtem stoletju: tako z napisov na kamnu, ki najbrž niso vsebovali avtorjevega imena, kot iz anekdotične tradicije. Ni znano, ali so res vsi Simonidovi ali ne; danes velja prepričanje, da mnogi zagotovo niso njegovi. Ime je iz moderne dobe in označuje ne več obstoječo zbirko ali zbirke epigramov, ki so krožili pod Simonidovim imenom.

proemiju poleg sodobnikov tudi vrsto predhelenističnih pesnikov: Arhiloha, Sapfo, Alkaja, Erino, Anakreonta, Simonida, Bakhilida in Platona, ki so vsi verjetno sestavljali tudi epigrame.⁴⁵ Ob tem ko so nastajale znanstvene izdaje teh pesnikov, so helenistični epigramatiki začeli zbirati in izdajati tudi svoje lastne epigrame.

⁴⁵ Vsekakor so se ohranili epigrami pod njihovimi imeni, vendar gl. tudi nasl. op. Po pričevanju Plutarha (*Nikija* 17) in Diogena Laertija (5.6.1) sta epigram nekoč zložila tudi Evripid in Aristotel.

III. EPIGRAM KOT »ARTEFAKT« MNEMOTEHNIČNEGA PRAZAPISA

ὥς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης
ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἧῶς τε μέγας τε.

(*Iliada*, 3.166–7)

Zdaj pa povej mi ime vojščaka mogočnega tamle,
kdo je ahajski ta mož, poglej ga, zastaven in velik?

(Prev. Anton Sovrè)

τοῦτο δέ τοι ἐρέω ὃ μ' ἀνείρεια ἠδὲ μεταλλάς·
οὗτός γ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
δαῖρ αὖτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε.

(*Iliada*, 3.178–80)

Pač pa ti rada povem, po čemer željno povprašuješ:
mož tam, to je Atrid, mogočni vladar Agamemnon,
v enem oboje: on dober je kralj in silen bojevnik;
svak mi je bil, nesramnici pasji, saj danes mi ni več!

(Prev. Anton Sovrè)

Epigram, katerega »idejno« rojstvo je povezano tudi z napisi na objektih, je morda postal del »literarne« tradicije, še preden so knjige postale nekaj bolj vsakdanjega, še zlasti, če so epigrame morebiti res zlagali že liriki sedmega in šestega stoletja, npr. že Sapfo.⁴⁶ Elegija, ki je na simpozijih nesporno obstajala, je imela podoben razpon tem kakor literarni epigram; tega ni mogoče zanikati. Če erotičnih in simpotičnih epigramov ne moremo najti na kamnih (zakaj ne, je jasno), to še ne pomeni, da niso obstajali. Ali drugače: tudi preden so bili takšni epigrami zamišljeni kot κτήμα ἐς αἰεί, so že lahko vsebovali literarne značilnosti. Zgodnje pojavljanje epigrama kot poetičnega »napisa«, ki je nastopal na simpozijih, deloma prek posodja ali drugih predmetov s simpotičnimi, erotičnimi

ali drugimi napisi, hkrati pa tudi skupaj z drugimi oblikami pesništva (morda celo kot psevdo-napis, ki je bil vanje vključen?), bi bilo lahko eden ključnih dejavnikov, ki mu je zagotovilo razvoj do izdelane literarne forme. Brez dvoma pa je, spet najkasneje v helenizmu, ko je »fizična« prisotnost knjige igrala vsaj tako pomembno vlogo kot simpoziji, postal epigram še posebej aktualen. Kot je nagrobni epigram gotovo povezan z izvornim žalnim značajem elegije, mora biti votivni epigram povezan tudi z epsko tradicijo (prim. bogovom posvečeno orožje, štiti, glasbila ...). Če je epigram opredeljevala »napisnost«, to še ne pomeni, da je izključen iz konteksta, kjer se oblikujejo zvrsti, ki so bolj zasidrane v oralni tradiciji.⁴⁷ Hkrati je epigram, kakorkoli se je že razvil in oblikoval, skupaj z ostalimi pomembnimi stvaritvami predhodne »literarne«⁴⁸ tradicije, slejkoprej moral prejeti vstopnico tudi - in še zlasti - za knjigo. Njegova »karakterna« napisnost pa bo poslej igrala še posebej zanimivo vlogo: v času, ko knjige prevzemajo svečeniško funkcijo memorizirajočih subjektov, se epigram kot knjižna zvrst lahko v samorefleksiji ukvarja ne le z odnosom med pisnim in govornim sporočanjem, ampak tudi z relacijo med beleženjem poezije v spomin in zapisovanjem na popisni material.

Celo v *Iliadi* kot besedilu z nesporno »oralno« predzgodovino obstajajo pasusi, ki so jih že antični Homerjevi komentatorji in sholijasti označili kot epigrame,⁴⁹ in zato lahko, ne glede na to, da iz Homerjevega časa ni najti zelo podobnih

47 Še zlasti, če ga razumemo kot napisan tekst, ki uprizarja »inscenirani govor« kot fiktivni »Sprechakt«. Meyer, *Inszeniertes Lesevergnügen: Das Inschriftliche Epigramm und seine Rezeption bei Kallimachos*, 68.

48 Gl. op. 9.

49 Sholije A, T in bT, katerih najstarejši viri so segali najmanj v čas Aristarha s Samosa. Gre za »epigramatične« verze, s katerimi Helena (v znameniti *tejhoskopiji*) na trojanskem obzidju trojanskim starešinam predstavlja (pojasnjuje, kdo je kdo) grške vojake. Tudi če opazke sholijastov niso starejše od Aristarhovega časa, je pomembno, da so te verze v helenizmu imeli za del Homerjevih pesnitev. Elmer, »Helen *Epigrammatopoios*,« 3–4. Da naj bi epigrame sestavljal že Homer, izpričujeta tudi deli (obe verjetno iz 3. ali 4. st. po Kr.) psevdo Herodotova *Vita Homeri* in psevdo Plutarhov *De Homero*.

zglede s kamnitih spomenikov in da so bili ti verzi morebiti vstavki poznejšega izvora,⁵⁰ njihovo pojavljanje razumemo tudi kot izraz »inskrriptivnosti«, ki »ne vključuje nujno uporabe pisave«.⁵¹ Čeprav se je prav s pisavo izoblikovalo bistvo estetske manifestacije napisnih verzov, je »epigramatični verz« – bodisi kot epski ali elegični »skrček« na nagrobniku bodisi kot lirični izsek (iz denimo Sofoklove drame)⁵² »za na čašo« ali za »ob čaši« (ali pa še kako drugače) – brez težav lahko funkcioniral tudi brez nje. Ideja, da je napisnost nekega verza ali stavka moč razumeti tudi ločeno od pisave, zgolj kot potencialno napisnost, pa naj gre za vpisanost v osebni ali kolektivni spomin ali pa le nekakšen dobesedni navedek

50 Ti odlomki sicer še najbolj spominjajo na epigrafsko prakso, ki jo, kot opaža Elmer, »Helen *Epigrammatopoiros*,« 3, lahko zaznamo šele od l. 400 pr. Kr. dalje; lahko pa bi imeli svoje zglede tudi v zgodnejših napisih iz 6. st. pr. Kr., kar bi morda pomenilo, da so bili vključeni v »panatensko« izdajo Homerja, ki je nastala v tistem času.

51 Z »inskrriptivnostjo« oz. »epigramatičnostjo« je mišljen način lingvistične reference, ki meri na nek zunanji objekt. Elmer, »Helen *Epigrammatopoiros*,« 1–4. Čeprav epigramatični verzi v *Iliadi* morda res spadajo šele v 6. ali celo 4. st. pr. Kr., Elmer še vedno dopušča možnost, da imajo antični sholijasti prav, ko jih imajo za Homerjeve, saj bi, v gramatološkem smislu, kot ga je razvil Derrida, tudi ustna epika v svojem govoru lahko vsebovala podobne načine referiranja kot napisi, ki svoj obstoj deloma dolgujejo zunanjemu referenčnemu objektu. Kakor bistvo pisave ni le v zapisu govora z grafološkimi znaki (saj sam zapis še ne spremeni nujno pomena neke izjave), ampak zlasti v posledici, da se s tem zapisom ustvarja naraščajoč prepad med (*hic et nunc* izrečeno) izjavo in zunanjim objektom, na katerega izjava meri, se lahko z enakim »prepadom« soočamo tudi pri ustnem sporočanju, ki ga zato takrat lahko razumemo tudi kot »pisavo v širšem smislu«. Ti verzi so zato lahko »epigramatični« ne da bi se sploh sklicevali na dejanske napise. Elmer v prispevku pokaže tudi zanimiv odnos med različnimi tipi napisov (*Inscript*, *Beischrift*). Z nekaj malega filološke domišljije bi jih lahko razumeli celo kot nekakšne personificirane govorjene opombe oziroma pripise ki podobam, ki nastopajo v Homerjevem epu.

52 Zanimivo vzporednico predstavlja Teognisov elegični distih iz elegije (1.1069): »Nespametni so mladi in stari, ki objokujejo/ mrtve, ne pa cveta mladosti, ki je odcvetel.« Distih bi s povsem enako pravico imenovali epigram, kakor epigram imenujemo elegični distih iz AG 11.282: »Jaz ne objokujem več teh, ki so zapustili sladko luč,/ ampak te, ki še živijo in so v večnem pričakovanju smrti.« Prim. tudi Sofoklove verze iz tragedije *Ojdip na Kolonu* 1224–8 z zelo podobnimi Teognisovimi verzi 1.425–8 in epigramom AG 9.359. Gragg, »A Study of the Greek Epigram before 300 B.C.,« 7–8.

oziroma re-citat, pomeni ključen preobrat v razumevanju razvoja literarnega epigrama. Zdaj lahko na epigram gledamo kot na posebne vrste samostojno partikulo:⁵³ ne le to, da bi se Mimnermova elegija ljubezenskega značaja, skoli-on ali del kakšne lirične pesmi v skrčeni ali ekscerpirani epigramatični obliki zlahka znašli tudi na čaši; podamo se lahko še dlje. Pred-epigram kot verzni pra-zapis, ki *ante litteram* kot fragmentarni izsek nekega bistva ali povzemajoča definicija (nekoga ali nečesa) v formi kratke (lahko tudi propagandne) metrične maksime ali nekakšne aojdovske mnemotehnične formule obstaja v ustni tradiciji že v času Homerja (ali še prej).⁵⁴ Tudi dokumentirajoče »pojasnilo«, kakršno je na primer pojasnjujoči pripis (*Beischrift*) na nekem nagrobniku ali votivnem predmetu, bi se mogoče kot nekakšna estetska oblika kratke »opombe« oziroma »zaznamka« lahko pojavilo celo že pred pisavo.⁵⁵

Tako je morda epigram udejanjal svojo naravo ne le kot napis na predmetu, ampak tudi kot abstrakten princip vpisanosti ali »zapisljivosti« v spomin, ki se je lahko razvijal od bolj dokumentirajočega in preprostega poimenovanja, pojasnitve, opisa ali izseka pa vse do minuciozno dodelane literarne fikcije. Slednja je lahko podobna tudi samo situaciji, razpoloženju ali majhni sličici, ki v nekaj potezah okarakterizira vse bistveno. Včasih gre lahko tudi samo za nekakšen notranji (gl. Meleager, *AG* 12.117) ali pa čisto pravi (gl. Filodem, *AG* 5.46) dialog. Torej ne le na-pis ali v-pis, ampak tudi pre-pis, iz-pis, pri-pis, ob-pis, pod-pis ali pa preprosto za-pis v poetični formi. Lahko tudi le notica za spomin, posvetilo

53 Prim. tudi renesančno polemiko med Robertellom in Scaligerjem: prvi je menil, da je epigram majhen delec (*particula*) drugih oblik književnosti, drugi je zanikal, da bi bil epigram lahko del večje pesmi in mu s tem pripisoval samostojnejšo vlogo. Haynes, »Modern Reception,« 567.

54 Moralne maksime podobnega tipa kot *Dicta Catonis* so npr. v Egiptu obstajale v zbirki že vsaj od obdobja starega kraljestva (3. tisočletje pr. Kr.). Edwards, *Pharaohs, Fellahs and Explorers*, 219–220. Peto dinastijo, pod katero je deloval domnevni avtor ene takih zbirk, vezir Ptahhotep, v svoji zgodovini omenja tudi egipčanski duhovnik in zgodovinar iz helenistične dobe Maneto (fr. 18–19).

55 Gl. op. 51.

ali pa celo samo za zabavo.

Helenistični pesniki, ki so starejša dela preučevali in pripravljali njihove izdaje, so se v svojih delih k tej tradiciji lahko vračali tudi preko t.i. »učene aluzije«⁵⁶ in inovativnega preoblikovanja starejših literarnih oblik.⁵⁷ Posamezni verzi, ki so (tudi že prej, v helenizmu pa prav zaradi obogatene knjižne kulture morda še bolj pogosto?) kot nekakšni transformirani citati starejših del z vedno znova novo »dodano vrednostjo« aluzije nastopali v tedanjih delih različnih zvrsti, so gotovo tudi plod »duha časa« četrtega stoletja, ki ga je prevevala izrazita tendenca po zbiranju ne le temeljnih starejših del, ampak tudi raznih citiranih fragmentarnih iztržkov plodovite (tudi ustne) tradicije: jedrnatih izrekov, pregovorov, maksim in gnom.⁵⁸ Še zlasti slednje so dokaj pogoste od Homerja dalje tako v poeziji kot prozi,⁵⁹ s Fokilidom in Teognisom pa so prerasle celo v literarno zvrst. V helenizmu so postale zbirke gnom še posebej priljubljene. Temu je zelo blizu epigram, ki kot izvirni poetični »(re)citat«⁶⁰ z dokumentacijsko referenčno vrednostjo svojo poetiko neguje tako v dialogu s tradicijo kot tudi v izklesani celovitosti fragmentarnega. V helenizmu pa naposled zaradi svoje »odlepljenosti« ne samo od »materialne« narave spomenikov in drugih predmetov in okolij, ampak tudi

56 Bing, *The Well-Read Muse: Past and Present in Callimachus and Hellenistic Poets*.

57 To velja tudi, če je prepričanje, da so svojo dobo tudi sami zaznali kot novo in drugačno ter odmaknjeno od pretekle literarne tradicije, res »stereotipna generalizacija«. Hunter, *The Shadow of Callimachus*, 142, se sprašuje, če so rimski pisci res dojemali helenistične pesnike kot kronološko drugačne od svojih arhaičnih in klasičnih predhodnikov.

58 Prim. tudi herme atenskega tirana Hiparha iz 6. st., ki jih je dal postaviti za vaščane ob cestnih povezavah z mesti. Nanje je dal vklesati napise, ki so vsebovali tudi njegovo ime (*sphragis*). To so bile kratke maksime, ki so imele izobraževalen namen. Fantuzzi in Hunter, *Tradition and Innovation in Hellenistic Poetry*, 288.

59 V verzih jih imajo npr. še Heziod, Pitagora, Evripid, Menander, Epikur in Hrizip, Aristofan pa se celo norčuje iz njih (*Oblačice* 323); v prozi Heraklit in Demokrit.

60 Bodisi kot prepis s spomenika ali predmeta bodisi kot zgodnejši re-citat partikule iz predhodne ustne ali pisne tradicije.

od njihovega vsebinskega konteksta,⁶¹ epigram postane prva prava kratka bralna pesem v modernem pomenu te besede. Njegova lepota spominja na sličico z mehko zabrisanim okvirjem.

IV. »TUKAJ MI ZDAJ OSTANITE OBEŠENI, VENCI« (AG 5.145)

Epigram je po svojem bistvu ekscerpt, a hkrati v mikrokozmično bistvo in zaokroženo celoto skrčen izbor najnujnejšega sporočila. Zaradi svoje majhnosti in združevanja v zbirke pa je zmeraj tudi nekakšen fragment in kot tak le del celote. Ti izrezki seveda vedno lahko tvorijo novo celoto kot nekakšno lepljenko. V zbirki tako nikoli ne gre toliko za kontinuum zgodbe kot za zavestno nizanje različnih in hkrati podobnih delov v skupen venec. To variiranje je mogoče imelo ravno obraten namen – izbrati si konkretno iz abstraktnejšega, cvetlico iz venčka.⁶² Na prvi pogled morda ni preveč očitno, kaj ima epitaf ali posvetitveno darilo skupnega z erotičnim ali simpotičnim epigramom, in zakaj so te teme v antologiji našle svoje skupno domovanje. Antologijo so prvi zbiratelji imenovali kar *venec*, saj je prisposodba naravnost idealna. Venec Grkom ni predstavljal le nagrade na tekmovanju v športu ali poeziji, z venci so se radi kitili na simpozijih, posvečali so jih umrlim ali bogovom, zaljubljeni pa so jih obešali na vrata hiše, kjer je stanovalo dekle, po katerem so hrepeneli. Že samo v pričujočem prevodu srečamo vence kot nagrade tekmovanj s konjsko vprego (AB 79), vence na Sofoklovem grobu (AG 7.36), venec na Heliodorini glavi (AG 5.143), vence, obešene pri vratih ljubljene osebe (AG 5.145) ter venec na glavi nesrečnega zaljubljenca na simpoziju (AG 12.135). Venci kot antologije ne predstavljajo samo z različnih koncev sveta v zaokrožen splet filigransko napaberkovanih besednih vragolij,

61 Epigram je, kot rečeno, lahko tudi zgolj nekakšen monolog, impresija ali pa dialog.

62 »Antologija« v grščini pomeni »cvetober«.

ampak poosebljajo tudi spremenljive barve besedne »raznolikosti« (ποικιλία), prav posebne poetične spretnosti, ki omogoča branja na različnih nivojih. V venci se prepletajo nesmrtnost in smrt, smrt in ljubezen, ljubezen in vino, pa tudi vino in pesmi ter pesmi in nesmrtnost. Simbolika natrganega cvetja ponazarja minljivo lepoto, krožna struktura pa tudi vračanje (letnih) časov in njihovo ritualizirano ponavljanje.

Literarna zgodovina epigrama je neizogibno povezana s knjižnimi zbirkami. Če so takšne zbirke vsebovale literarne epigrame, bi to lahko bile prve zbirke kratke poezije v antiki. Marsikatera knjiga helenističnega epigrama je nosila naslov *Epigrami* (Ἐπιγράμματα), vendar vse reference v antičnih virih, ki omenjajo, da je določen citat vzet iz »epigramov« določenega pesnika, še ne dokazujejo, da je šlo za obstoj knjige samih epigramov, saj je možno, da so se epigrami pojavljali v zbirkah skupaj s še drugimi verzniimi oblikami. Filetovo delo *Igračke* (Παίγνια) je morda vsebovalo epigrame skupaj z drugimi kratkimi elegičnimi pesnitvami, tudi Teokritovi epigrami so bili morda vključeni v edicijo njegovih *Idil*. Kljub temu pa v virih omembe »epigramov« nekaterih drugih pesnikov (Pozejdip, Kalimah) morda kažejo na zbirke samih epigramov. Dokazuje za obstoj zgodnjih knjig epigramov je moč najti tudi v skupinah epigramov na papirusih in nizih epigramov na rokopisih, za katere se zdi, da so pripadali zbirkam enega samega avtorja.⁶³

Medtem ko so prve zbirke poezije nastajale šele od 3. st. pr. Kr. dalje, naj bi zbirke poetičnih epigramov, ki so jih sestavljali posamezni pesniki, nastajale že vse od 4. st. pr. Kr., vendar so se nam skoraj povsem izgubile. Tako obstaja fragment neke zbirke, urejene po poglavjih, pa tudi fragment neke druge, kjer so bili zbrani epigrami enega samega pesnika.⁶⁴ Izjema je l. 1992 odkrit rokopis,

63 O epigramih v kontekstu izvornih pesniških zbirk in o poskusih rekonstrukcije le-teh Gutzwiller, *Poetic Garlands*.

64 Highet, »Anthology,« 67, za zbirko, urejeno po poglavjih citira delo Page, *Greek Literary Papyri*,

ki (kot je splošno sprejeto) predstavlja zbirko Pozejdipovih epigramov.⁶⁵ Morda je delo *Kup* (Σωρός), od katerega je znan samo naslov, predstavljalo skupno edicijo epigramatikov Asklepijada, Pozejdipa in Hedila.⁶⁶ V glavnem pa se nam epigrami v knjigah iz te dobe niso ohranili v izvirnih zbirkah, ampak le preko antologij, ki so sledile ena drugi od poznega helenizma dalje skozi vso bizantinsko dobo.

Morda pa je prav pomanjkanje številčnejših dokazov o obstoju zgodnjih samostojnih zbirk epigramov znak, da se je konec četrtega stoletja začela šele razvijati ideja takih (eno- in več-avtorskih) zbirk in da so prav te ena bistvenih inovacij tega časa. Možno bi bilo tudi, da je dotedanjemu »literarnemu« epigramu, katerega bistvo je v iztrganosti iz konteksta in »epizodičnem« navajanju ali dodajanju v drug kontekst, zaradi te njegove narave celo bolj ustrezala večavtorska zbirka. Z zbiranjem v samostojne zbirke samih epigramov je epigram stopil v ospredje tak, kot je – fragmentaren, a združen z drugimi podobnimi fragmenti v novo celoto antologije. Ta nova celota seveda nikoli ne more tekrovati z drugimi žanri v homogenosti strukture ali fabule. Njeno bistvo je vtis in ne zgodba, refleksija in ne dogodek sam. Reflektivni značaj se morda metaforično zrcali tudi v sami strukturi elegičnega verza, katerega drugi verz (pentameter) je sestavljen iz dveh enakih delov in zato njegov zadnji del zmeraj zveni kot ne-

-
- 454–9, za zbirko enega samega avtorja pa delo Powell, *New Chapters* III, 187. Pri prvi zbirki gre za papirusni fragment treh avtorjev (Aminta, Leonida in Antipater iz Sidona), pri drugi pa papirus iz 3. st., ki je vseboval naslov: Σύμμεκτα ἐπιγράμματα Ποσειδίπ[που] (*Mešani Pozejdipovi epigrami*).
- 65 Zbirko je širša javnost spoznala leta 2001. Bastianini, Gallazzi in Austin, *Posidippo di Pella - Epigrammi* (*P. Mil. Vogl. VIII 309*) ter Austin in Bastianini, *Posidippi Pellaei quae supersunt omnia*. Gl. tudi Isak Kres, »Milanski papirus: Veliko odkritje novih helenističnih verzov.« Tudi Pozejdipovi epigrami so razdeljeni na sekcije: 1. o (zlasti dragih) kamnih, 2. o napovednih znamenjih, 3. o posvetitvah, 4. o nagrobnih napisih, 5. o kipih, 6. o konjskih dirkah, 7. o brodolomih, 8. o zdravilih, 9. o preobratih (značajih).
- 66 Hipotezo je postavil Reitzenstein, *Epigramm und Skolion*, 96–102. Avtor je morda samo Pozejdip. Spanoudakis, *Philitas of Cos*, 409.

kakšen odmev. »Epizodična«⁶⁷ narava antologije kot zbirke je verjetno posledica nekaterih značilnosti tistega časa, kot so razmah katalogiziranja, želja po ohranitvi pesniških del v knjigah ter okrepljena produkcija literarnega epigrama kot samostojne zvrsti. V zvezi z antologijami pa je zanimivo tudi vprašanje odnosa med zvrstema *skolion* in *epigram*: znano je, da so bila *skolia* (σκόλια) nekakšne krajše pivske pesmi, pri katerih je imel nastopajoči v roki vejico mirte, ki jo je po koncu svojega nastopa predal naslednjemu nastopajočemu, kar pa že precej spominja na razne »variacije na temo,« ki jih srečamo v *Grški antologiji*.

Zgodovina antologij grškega epigrama se začne z Meleagrom iz Gadar. Osnova za *Grško antologijo* kot jo poznamo danes (*Anthologia Graeca*)⁶⁸ je prav njegov *Venec*, ki je nastal v začetku 1. st. pr. Kr. (okoli l. 80 pr. Kr.).⁶⁹ *Venec* (Στέφανος) je prišel do našega časa zgolj kot vključen v poznejše zbirke, od njega pa se je ohranila že omenjena uvodna pesem (AG 4.1). Ime zbirke, zamišljene kot raznoliko cvetje poezije, spleteno v venec, je prototip vseh kasnejših antologij (»cveto-

67 Oznaka je zgolj eksperimentalne narave in se nanaša na neskladje v rabi besed »epizodičen« (ἐπεισόδιος) in »epizoda« (ἐπεισόδιον = »dodatek z namenom povzročiti ugodje«), ki še danes, vsaj v skupnem »paketu«, nosita nekakšno dvojnost. Tudi Aristotel je v *Poetiki* po eni strani uporabljal besedo »epizodičen« v njenem prvotnem pomenu za (nezaželene) »epizodične tragedije« (= tragedije z nekohezivnimi, »digresijskimi« vstavki), pa tudi besedo »epizoda« za označevanje parentetičnih dodatkov v poeziji (= na primer Homerjev katalog ladij v epu), po drugi strani pa je »epizode« imenoval tudi »dialogne partije med dvema zbrovskima pesmima v tragediji,« ki so bile *sestavni* del drame, daleč od kakršnekoli digresije (vzrok je najbrž v zgodovini nastanka epizod: morda lahko dialog razumemo kot *dodano* interpretacijo, refleksijo subjektivnih glasov znotraj zborovske pesmi). Podobno epigram v elegiji, zgodovinopisju ali kateri drugi zvrsti, npr. liriki, epu ali romanu, funkcionira kot (»digresijski«) epizodičen dodatek, medtem ko v zbirkah samih epigramov (kot nekoč dramske epizode) postane *sestavni* del antologije (vendar zaradi nizanja raznolikih delov in odsotnosti enotne »zgodbe« še vedno z izrazito »epizodičnim«, »digresijskim« karakterjem).

68 Po tej zbirki je citiranih večina epigramov v pričujočem prevodu (AG). Izjema so tisti Pozejdipovi epigrami, ki jih AG ne vsebuje in so prišli na dan šele l. 1992.

69 Zbirka je (še?) vsebovala epigram Antipatra iz Sidona (ki ga omenja tudi Cicero), ne pa (več?) epigramov Meleagrovega someščana Filodema iz Gadar, ki je bil prijatelj Kalpurnija Pizona, konzula l. 58 pr. Kr.

berov«) vse do sodobnosti. Vseboval je Meleagrove lastne pesmi in še pesmi 47 drugih pesnikov po abecedi,⁷⁰ tako sodobnikov kot tistih iz zgodnejših obdobij. Filip iz Tesalonike je v naslednjem stoletju (okoli l. 40 po Kr.) ponovno sestavil antologijo, v katero je poleg epigramov iz Meleagrovega *Venca* vključil še 72 svojih lastnih in epigrame grško pišočih sodobnikov iz rimskega obdobja.⁷¹ Edini znani zbirki v dolgem zatišju, ki je sledilo, sta iz Hadrijanovega časa: prva je zbirka Diogeniana iz Herakleje⁷² in druga zbirka homoerotičnih epigramov *Fantovska Muza* (Μοῦσα Παιδική) avtorja Stratona iz Sard. Naslednjo veliko antologijo po Meleagru srečamo šele pol tisočletja kasneje, v času 6. st. po Kr., ko je politično in kulturno središče tedanjega sveta že nekaj časa v Konstantinoplu. Tam je grški krščanski pesnik in zgodovinar ter pravnik iz Male Azije, Agatija Sholastik (ki pa je pravo študiral prav v Aleksandriji!) ponovno pripravil izbor starejših in sodobnih ter svojih lastnih pesmi z naslovom *Cikel* (Κύκλος).⁷³ Jedro dokončne verzije zbirke *Anthologia Graeca* (AG), kot jo poznamo danes v 16 knjigah, pa se je dokončno izoblikovalo približno štiri stoletja kasneje. Na podlagi omenjenih, pa tudi še nekaterih drugih zbirk, ga je zasnoval Konstantin Kefalas nekaj pred l. 900.⁷⁴ Kefalas je po besedah sholijasta k Meleagru tisti,

70 Abecedni red se je, kot poroča sholijast palatinskega rokopisa, nanašal na začetne črke verzov epigramov in ne na imena avtorjev.

71 Tudi Filipov *Venec* ima abecedno razdelitev.

72 O Diogenianovi zbirki ni znano nič razen naslova.

73 Proemij v jambskih verzih in heksametrih ne primerja zbirke z »vencem«, ampak s »pojedino«, »gostijo«, na kateri so zbrani različni možje. Agatijeva zbirka je bila razdeljena na sedem knjig: 1. posvetila, 2. epigrami o kipih, 3. nagrobni epigrami, 4. epigrami o raznolikih poteh življenja in nestanovitnosti usode, 5. zasmehljivi, 6. ljubezenski, 7. zamizni epigrami.

74 Kefalas je (po sholijastovih besedah) razdelil zbirko na poglavja (erotične pesmi, posvetitvene in nagrobne, deklamatorne, protreptične oz. hortativne (= priganjajoče oz. spodbujajoče), zamizne in šaljive). Poleg epigramov iz omenjenih predhodnih zbirk je vključil še nekatere epigrame znanih avtorjev in nekaj prepisov s kamnitih virov in cerkva ter erotične epigrame (povečini pesnika Rufina) in epigrame aleksandrinca Paladasa iz 5. st. po Kr. (nekaj teh je morda imela že Agatijeva zbirka). Paton, *Greek Anthology* I, VIII.

ki je uredil zbirko po temah, čeprav je možno, da je to storil tudi že kdo pred njim. Kefalasova zbirka je sicer izgubljena, vendar je preživel *Codex Palatinus*, ki je nastal kmalu za njo: okoli l. 980. Kodeks je delo neznanega bizantinskega avtorja (ali več avtorjev), ki je (kljub nekaterim izpuščenim in drugim dodanim pesmim) nastalo na podlagi Kefalasoze zbirke. Gre za ogromen rokopis približno 3700 epigramov v 15 knjigah. Zbirka se imenuje *Anthologia Palatina* (*AP*) po knjižnici v Heidelbergu (Bibliotheca Palatina), kjer je leta 1606 Klavdij Salmazij odkril njen rokopis.⁷⁵ Do tega odkritja pa je bila, vse od svojega nastanka (okoli l. 1300) dalje, edina znana grška antologija *Anthologia Planudea* (*APL*),⁷⁶ in to prav v dobi, ko je močno vplivala na moderno evropsko književnost. *APL* je sicer res nastala na podlagi Kefalasoze zbirke, vendar je Maksim Planudes, bizantinski pisar v cesarski palači in prevajalec latinskih besedil, kljub temu, da je vključil skoraj 400 epigramov, ki jih Kefalas ni imel,⁷⁷ mnogo izjemnih epigramov iz Kefalasoze zbirke tudi namenoma izpustil, ker so se mu zdeli neprimerni.⁷⁸ Zato je *Planudea* kmalu po odkritju *Palatine* začela veljati za manj pomembno, pa tudi za manj zanesljivo glede vključenih epigramov in tekstne transmisije. *Planudea* je kljub temu dolgo ostala bolj znana in vplivnejša od Salmazijeve kopije *Palatinske antologije*, saj je bila natisnjena že l. 1494, medtem ko je bila *Palatina* prvič natisnjena šele v 18. stoletju,⁷⁹ širše znana in dostopna pa je postala šele z Jacobsonovo kritično edicijo v 19. stoletju.⁸⁰ Današnje tiskane izdaje temeljijo na *Palatini*, imenujejo se *Grška antologija* (*AG*) in vsebujejo šestnajst knjig.⁸¹

75 Danes je kodeks *AP* na dveh lokacijah, v Heidelbergu in Parizu.

76 Danes se *APL* nahaja v Benetkah.

77 Danes *AG* 16.

78 Planudes naj bi uporabljal tri danes izgubljene rokopise: dve zbirki, podobni *Palatini*, in tretjo, ki je bila skrajšana verzija Kefalasoze zbirke.

79 Brunck jo je l. 1776 vključil v svoje delo *Analecta*.

80 Jacobs, *Anthologia Graeca*, 13 delov, 1794–1803; revidirana 1813–17.

81 Angleški prevod celotne *Grške antologije*: Paton, *Greek Anthology*. Temeljna izdaja besedila in ko-

Čeprav so določeni njeni deli zmeraj zbujali občudovanje, je *Grška antologija* kot celota pogosto veljala za nekvalitetno literaturo.⁸² Kljub temu je nesporno mnenje, da je močno vplivala na književnosti modernih evropskih jezikov, še zlasti v času renesanse (paradoksalno to naj ne bi veljalo ravno za grške pesnike, ki jim je ostala slabo znana).⁸³ Antologiziranje samo je vplivalo tudi na hermenevitične pristope k študiju helenističnega epigrama. Epigrame se je pogosto bralo kot posamezne pesmi ali kot sklop pesmi, ki odražajo večšino vključenih pesnikov glede na njihovo spretnost v variiranju posamezne teme. Kljub temu, da ta metoda veliko pripomore k razumevanju pesmi, pa je raziskovalce pogosto pripeljala do tega, da so si kratkost epigrama razlagali kot omejitve, variacije tem pa so imeli za znak umetniške sterilnosti. Tako je epigram dolgo veljal za minorno poetično obliko. Morda med poskuse reševanja umetniške časti epigrama spada tudi težnja po rekonstrukciji izvirnih kontekstov, v katerih se je nahajal:

mentar Gow in Page, *The Greek Anthology: Hellenistic Epigrams*. Celotna *Grška antologija* vsebuje: 1. krščanske epigrame, v glavnem kopije z bizantinskih cerkva, 2. v heksametrih napisane Kristodorove (Kristodor iz Teb v Egiptu, 5./6. st.) opise kipov mitoloških in zgodovinskih oseb v Zevksipovem kopališču v Konstantinoplu, 3. epigrame (dveh bratov na čast njuni materi) s kiziškega svetišča, 4. proemije k različnim predhodnim antologijam Meleagra, Filipa in Agatija, 5. ljubezenske epigrame, 6. posvetitvene epigrame, 7. nagrobne epigrame, 8. epigrame sv. Gregorja Nacianškega, 9. deklamatorne in ekfrastične epigrame, 10. hortativne in admonitorne (=opominjajoče) epigrame, 11. simpotične in satirične epigrame, 12. Stratonovo Fantovsko muzo, 13. epigrame v različnih metrumih, 14. aritmetične probleme, uganke, oraklje, 15. razne pesmi, med njimi *technopaignia*, katerih oblike so podobne panovi piščali, sekiri, krilom, oltarju, jajcu, 16. epigrame iz *APL*, ki jih ni v rokopisu *AP*.

82 Za ilustracijo naj služi izjava: »Grška antologija je rudnik draguljev, ki se dušijo v kupih navlake.« Highet, »Anthology,« 68. Podobno tudi: »(*Grška antologija*) vsebuje veliko količino ničvrednega, nekaj spretnega obrtniškega dela, in presenetljivo število resničnih draguljev.« Highet, *The Classical Tradition: Greek and Roman Influences on Western Literature*, 229. Vendar pa je danes še zlasti helenistični epigram (gl. op. 20) deležen posebne obravnave, še prav posebej v zadnjem času, ko je postal ena pomembnejših tem pri raziskovanju helenistične poezije; prim. opazko, da so današnji časi za helenistični epigram naravnost »opojni« (»these are heady days for the hellenistic epigram«): Hunter, recenzija knjige *Poetic Garlands*.

83 Littlewood, »Anthology, Greek,« 53.

to bi utegnile biti zbirke, ki so jih kompilirali ali odobrili avtorji sami.⁸⁴ Vendar pa epigram (ne glede na to, da je raziskovanje izvirnih kontekstov zelo zaželeno in da ga z njihovo pomočjo gotovo lahko bolje razumemo) reševanja časti sploh ne potrebuje: njegovo bistvo je namreč prav v samostojnosti in vpenjanju v raznolike kontekste. Pesem za svoj nastanek ne potrebuje zbirke, čeprav nazadnje vendarle lahko pristane v njej. Ne samo, da razpetost med posamezno pesmijo in celoto vedno ostaja tudi v izvirni ureditvi, knjiga epigramov kot primarnih napisov ali fikcij napisov z nekimi objekti je že po svoji naravi močno nagnjena k temu, da bralčevo pozornost usmerja k posamezni pesmi. Čeprav se pri branju *Grške antologije* včasih lahko zazdi, da se nekateri motivi ponavljajo prepogosto in da variacije na isto temo lahko učinkujejo duhamorno, in čeprav je res, da marsikatera pesem preprosto ni preveč poetična, pa se je po drugi strani treba zavedati, da so prednamci v pretanjeni igri besed pogosto lahko videli mnogo več in jo razumeli še drugače, kakor je to mogoče zaznati kulturno in časovno oddaljenim sodobnim bralcem, še posebej, če beremo samo prevod.

84 Gutzwiller, *Poetic Garlands*, 45. Gl. tudi op. 63.

CITIRANA LITERATURA:

- Acosta-Hughes, Benjamin in Silvia Barbantani. »Inscribing Lyric.« V: *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*, ur. Peter Bing in Jon Steffen Bruss, 429-457. Leiden: Brill, 2007.
- Alexiou, Margaret. *The Ritual Lament in Greek Tradition*. 2. izd. Revidirala Dimitrios Yatromanolakis in Panagiotis Roilos. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2002.
- Aubelj, Bronislava. *Antična imena po slovensko*. Ljubljana: Modrijan, 1997.
- Austin, Colin, in Guido Bastianini, izd. *Posidippi Pellaei quae supersunt omnia*. Milano: LED Edizioni Universitarie, 2002.
- Bastianini, Guido, Claudio Gallazzi in Colin Austin, izd. *Posidippo di Pella: Epigrammi (P. Mil. Vogl. VIII 309)*. Papiri dell'Università degli Studi di Milano 8. Milan: LED Edizioni Universitarie, 2001.
- Beckby, Hermann, izd. *Anthologia Graeca*. Tusculum Bücherei. 2. izd. München: Heimeran, 1965–68.
- Bettenworth, Anja. »The Mutual Influence of Inscribed and Literary Epigram.« V: *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*, ur. Peter Bing in Jon Steffen Bruss, 69–93. Leiden: Brill, 2007.
- Bing, Peter. *The Well-Read Muse: Past and Present in Callimachus and the Hellenistic Poets*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1988.
- Bing, Peter, in Jon Steffen Bruss. »Introduction to the Study of Hellenistic Epigram.« V: *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*, ur. Peter Bing in Jon Steffen Bruss, 1–26. Leiden: Brill, 2007.

- Bowie, Ewen. »From Archaic Elegy to Hellenistic Symptotic Epigram?« V: *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*, ur. Peter Bing in Jon Steffen Bruss, 95–112. Leiden: Brill, 2007.
- Day, Joseph W. »Poems on Stone: The Inscribed Antecedents of Hellenistic Epigram.« V: *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*, ur. Peter Bing in Jon Steffen Bruss, 29–47. Leiden: Brill, 2007.
- Dübner, Johann Friedrich, in Edme Cougny, izd. *Epigrammatum anthologia Palatina cum Planudeis et appendice nova*. 3 knjige. Pariz: Didot, 1864–1890.
- Edwards, Amelia Ann Blanford. *Pharaohs, Fellahs and Explorers*. New York: Harper & Brothers, 1891.
- Elmer, David F. »Helen *Epigrammatopoiios*.« *Classical Antiquity* 24, št. 1 (2005): 1–39.
- Fantuzzi, Marco, in Richard L. Hunter. *Tradition and Innovation in Hellenistic Poetry*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
- Gantar, Kajetan. »Nekaj misli o pisavi antičnih imen in strokovnih izrazov.« V: *Arheološki vestnik* 30 (1974): 539–549.
- . »Nekaj misli o pisavi antičnih imen in strokovnih izrazov.« V: *Arheološki vestnik* 30 (1979): 548–558.
- Gow, Andrew Sydenham Farrar, in Denys Lionel Page, izd. *The Greek Anthology: Hellenistic Epigrams*. 2 knjigi. Cambridge: Cambridge University Press, 1965.
- Gilliard, F. D. »More Silent Reading in Antiquity: Non omne verbum sonabat.« *Journal of Biblical Literature* 112, št. 4 (1993): 689–694.
- Gragg, Florence Alden. »A Study of the Greek Epigram before 300 B. C.« *Proceedings of the American Academy of Arts and Sciences* 46, št. 1 (1910): 3–62.
- Gutzwiller, Kathryn J. *Poetic Garlands: Hellenistic Epigrams in Context*. Berkeley: University of California Press, 1998.

- Haynes, Kenneth. »The Modern Reception of Greek Epigram.« V: *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*, ur. Peter Bing in Jon Steffen Bruss, 565–583. Leiden: Brill, 2007.
- Hight, Gilbert. *The Classical Tradition: Greek and Roman Influences on Western Literature*. Oxford: Oxford University Press, 1949. Reprint 1985.
- . »Anthology.« V: *The Oxford Classical Dictionary*, ur. Hammond, Nicholas Geoffrey Lemprière in Herbert Hayes Scullard, 67–68. 2. izd. Oxford: Oxford University Press, 1970.
- Hunter, Richard. Recenzija knjige *Poetic Garlands: Hellenistic Epigrams in Context* Kathryn J. Gutzwiller. *Bryn Mawr Classical Review* 15. 6. 1998. <http://bmcr.brynmawr.edu/1998/98.6.15.html>
- Hunter, Richard. *The Shadow of Callimachus: Studies in the Reception of Hellenistic Poetry at Rome*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Isak Kres, Jelena. »Milanski papirus: Veliko odkritje novih helenističnih verzov.« *Keria* 7, št. 1 (2006): 29–41.
- Knox, Bernard M. W. »Silent Reading in Antiquity.« *Greek, Roman and Byzantine Studies* 9 (1968): 421–35.
- Knox, Peter E. Recenzija knjige *Poetic Garlands: Hellenistic Epigrams in Context* Kathryn J. Gutzwiller. *The American Journal of Philology* 120, št. 4 (1999): 628–632.
- Littlewood, A. R. »Anthology, Greek.« V: *Encyclopedia of Ancient Greece*, ur. Nigel Guy Wilson, 52–53. London: Routledge, 2006.
- Mackail, John William W. *Select Epigrams from the Greek Anthology*. 2. izd. London: Longmans, Green and Co., 1907.
- Meyer, Doris. *Inszeniertes Lesevergnügen: Das inschriftliche Epigramm und seine Rezeption bei Kallimachos*. Hermes Einzelschriften 93. Stuttgart: Franz Steiner Verlag, 2005.

- Mihevc-Gabrovec, Erika. »Pripombe k pisavi in rabi grških in latinskih imen in tujk.« V: *Jezik in slovstvo* 10 (1965): 29–30.
- Movrin, David. »Index nominum.« V: *Mark Tulij Ciceron: O govorniku; trije pogovori o govorniku, posvečeni bratu Kvintu*, prev. Ksenja Geister, 317–338. Ljubljana: Družina, 2002.
- Nisbet, Gideon. »Satiric epigram.« V: *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*, ur. Peter Bing in Jon Steffen Bruss, 353–369. Leiden: Brill, 2007.
- Paton, W. R., izd. *The Greek Anthology*. 5 knjig. London: William Heinemann, 1916–26.
- Reitzenstein, Richard August. *Epigramm und Skolion: Ein Beitrag zur Geschichte der Alexandrinischen Dichtung*. Giessen: J. Ricker'sche Buchhandlung, 1893.
- Slater, Niall. »The Vase as Ventriloquist: Kalos-inscriptions and the Culture of Fame.« V: *Signs of Orality: The Oral Tradition and Its Influence in the Greek and Roman World*, ur. E. Anne Mackay, 143–161. Leiden: Brill, 1999.
- Spanoudakis, Konstantinos. *Philitas of Cos*. Mnemosyne Suppl. 229. Leiden: Brill, 2002.
- Stadtmüller, Hugo, izd. *Anthologia Graeca epigrammatum Palatina cum Planudea*. 3 knjige. Leipzig: Teubner, 1894-1906.
- Stanzel, Karl-Heinz. »Bucolic Epigram.« V: *Brill's Companion to Hellenistic Epigram*, ur. Peter Bing in Jon Steffen Bruss, 333–351. Leiden: Brill, 2007.
- Svenbro, Jesper. *Phrasikleia: An Anthropology of Reading in Ancient Greece*. Prev. Janet Lloyd. Ithaca: Cornell University Press, 1993.
- Tueller, Michael A. Recenzija knjige *Brill's Companion to Hellenistic Epigram* Petra Binga in Jona Steffena Brussa, ur. *Bryn Mawr Classical Review* 19. 6. 2008. <http://bmcr.brynmawr.edu/2008/2008-06-19.html>

West, Martin Litchfield. *Studies in Greek Elegy and Iambus*. Berlin: Walter de Gruyter, 1974.

Yatromanolakis, Dimitrios. »Alexandrian Sappho Revisited.« *Harvard Studies in Classical Philology* 99 (1999): 179–195.

Wilamowitz-Moellendorff, Ulrich von. *Hellenistische Dichtung in der Zeit des Kallimachos*. 2 knjigi. Berlin: Weidmann, 1924.

KNJIŽNA ZBIRKA
POEZIJE

kud
logos

e-54